

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 17 juni 2019

Tid:

kl. 14:00-19:00

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-28, §§30-34

Justerat den 24 juni 2019

Anslaget den 25 juni 2019

Cecilia Brinck

Rana Nasrindotter

Ann-Katrin Åslund

Mats Larsson
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 24 juni 2019.

§ 2
Bordläggning av interpellation

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellation nr 18 för år 2019.

§ 3

**Nr 2019:21 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet
Anna König Jerlmyr (M) om strategier för att bryta
bostadssegregationen i segregerade villa- och
radhusområden**

KS 2019/495

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Clara Lindblom (V) har ställt en interpellation om strategier för att bryta bostadssegregationen i segregerade villa- och radhusområden. Kommunfullmäktige beslutade den 8 april 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom och König Jerlmyr samt Martin Hansson.

§ 4

**Nr 2019:22 av Linnéa Vinge (SD) till finansborgarrådet
Anna König Jerlmyr (M) gällande återvändande IS-
terrorister till Stockholms stad**

KS 2019/531

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Linnéa Vinge (SD) har ställt en interpellation gällande återvändande IS-terrorister till Stockholms stad. Kommunfullmäktige beslutade den 8 april 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Linnéa Vinge, borgarrådet König Jerlmyr, Martin Westmont och Salar Rashid.

§ 5
Bordläggning av interpellation

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellation nr 23 för år 2019.

§ 6

Interpellation (2019:26) av Clara Lindblom (V) till Dennis Wedin (M) om åtgärder för att stävja fusk vid utbildningsprocesser

KS 2019/584

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Clara Lindblom (V) har ställt en interpellation om åtgärder för att stävja fusk vid utbildningsprocesser. Kommunfullmäktige beslutade den 6 maj 2019 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wedin (M) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Lindblom och Wedin samt Lars Bäck.

§ 7
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 27 och 29-38 för år 2019.

§ 8
Ändring i föredragningsordningen

Punkt 49-51 behandlas före punkt 23 på dagordningen.

§ 9 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Följande interpellationer anmäls:

1. Nr 2019:39 av Olle Burell (S) till Jonas Naddebo (C) om rum för skapande. Rotel X
Dnr KS 2019/852
2. Nr 2019:40 av Alexander Lindholm (S) till Jonas Naddebo (C) om konstgräsplaner. Rotel X
Dnr KS 2019/853
3. Nr 2019:41 av Emilia Bjuggren (S) till Joakim Larsson (M) om elanslutning av fartyg i Stockholms hamnar. Rotel II
Dnr KS 2019/854
4. Nr 2019:42 av Madeleine Kaharascho Fridh (Fi) till kulturborgarrådet Jonas Naddebo (C) om Alliansens och Miljöpartiets besparingar på stadens bibliotek. Rotel X
Dnr KS 2019/892
5. Nr 2019:43 av Sissela Nordling Blanco (Fi) till finansborgarrådet Anna Köning Jerlmyr (M) om hbtq-mötesplatser för unga. Rotel I
Dnr KS 2019/893
6. Nr 2019:44 av Anna Rantala Bonnier (Fi) till Fredrik Lindstål (C) om SHIS uppdrag om genomgångsbostäder för våldsutsatta kvinnor och barn. Rotel VI
Dnr KS 2019/938
7. Nr 2019:45 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna Köning Jerlmyr (M) om ekonomiska konsekvenser av planeringsförutsättningar i äldreboendeplaneringen. Rotel I
Dnr KS 2019/950
8. Nr 2019:46 av Rashid Mohammed (V) till arbetsmarknads- och integrationsborgarrådet Fredrik Lindstål om unga ensamkommandes etablering på arbetsmarknaden. Rotel VI
Dnr KS 2019/951

**§ 10
Frågestund****Fråga nr 1**

Borgarrådet Wanngård (S) ställer en fråga om stadsutveckling och Stockholmsregionens konkurrenskraft.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga nr 2

Lars Bäck (V) ställer en fråga om OS 2026: vad som händer om Stockholm tilldelas OS.

Borgarrådet König Jerlmyr (M) svarar på frågan.

Fråga nr 3

Sissela Nordling Blanco (Fi) ställer en fråga om nedläggning av sommarjobbet "Rättighetsjakten" och färre sommarjobb för unga i Järva.

Borgarrådet Lindstål (C) svarar på frågan.

Fråga nr 4

Arvid Vikman Rindevall (S) ställer en fråga om bedömningar gällande evenemang i staden.

Borgarrådet Naddebo (C) svarar på frågan.

Fråga nr 5

Rashid Mohammed (V) ställer en fråga om åtgärder för frigivning av gängkriminella.

Borgarrådet Slottner (KD) svarar på frågan.

Fråga nr 6

Anna Rantala Bonnier (Fi) ställer en fråga om förturssystemet i bostadskön för våldsutsatta .

Borgarrådet Wedin (M) svarar på frågan.

Fråga nr 7

Borgarrådet Valeskog (S) ställer en fråga om bostadsmålen.

Borgarrådet Larsson (M) svarar på frågan.

**§ 11
Anmälningar**

Skrivelser som har inkommit till kommunfullmäktige under tiden den 28 maj – den 17 juni 2019 och delgivits berörda organ anmäls.

**§ 12
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 13
Justering**

Förste vice ordföranden Rana Nasrindotter (S) och andre vice ordföranden Ann-Katrin Åslund (L) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Cecilia Brinck (M). Justering sker den 24 juni 2019.

§ 14**Valärenden i kommunfullmäktige 2019**

Valärende i kommunfullmäktige den 17 juni 2019

KS 2019/52

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag.
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende i kommunfullmäktige den 17 juni 2019 behandlas.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 15**Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad**

KS 2019/685

Beslut

1. Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad, enligt bilaga till utlåntagandet, inklusive däri angivna ramar för total extern upplåning och intern utlåning till och borgensåtagande för bolagen, fastställs och börjar gälla från den 1 juli 2019.
2. Samtliga nämnder uppmanas att se över och prioritera sin investeringsplanering utifrån vad som anförs i utlåntagandet.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge samtliga dotterbolag i uppdrag att se över och prioritera sin investeringsplanering utifrån vad som anförs i utlåntagandet.
4. Därmed upphör Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad (Dnr KS 2018/1314) att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad.

I debatten yttrar sig borgarråden König Jerlmyr, Wanngård och Lindblom, Johan Paccamonti, Sissela Nordling Blanco, borgarråden Larsson och Valeskog.

Förslag till beslut

Borgarrådet König Jerlmyr (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarråden Wanngård (S) och Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Sissela Nordling Blanco (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Föravtal till exploateringsavtal för fastigheten Bällsta 1:34 med Stockholms travsällskap m.fl.**

Inriktningsbeslut

KS 2019/478

Beslut

1. Inriktningen för projekt Södra Solvallastaden godkänns.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att fortsätta planera förutsättningarna för exploatering inom Bällsta 1:34 för projekt Södra Solvallastaden till en investeringsutgift upp till 30 mnkr, som underlag för ett kommande genomförandebeslut.
3. Utgifterna för år 2019 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för år 2020.
4. Exploateringsnämnden uppmanas att inför kommande projektering beakta vad som framförs i detta utlåtande.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller föravtal till exploateringsavtal för fastigheten Bällsta 1:34 med Stockholms travsällskap m.fl..

I debatten yttrar sig Johan Nilsson, borgarråden Bjuggren och Lindblom, Martin Hansson och Madeleine Karascho Fridh.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Madeleine Karascho Fridh (Fi) ansluter sig till Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17

Riktlinjer för exploateringsavtal i Stockholms stad

Hemställan från exploateringsnämnden

KS 2018/1411

Beslut

Riktlinjer för exploateringsavtal i Stockholms stad enligt bilaga godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller riktlinjer för exploateringsavtal i Stockholms stad.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson och borgarrådet Lindblom.

Förslag till beslut

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18**Överenskommelse om omhändertagande av avlidna mellan hälso- och sjukvårdsförvaltningen och kommunerna i Stockholms län**

Rekommendation Storsthlm

KS 2019/182

Beslut

1. Överenskommelse om omhändertagande av avlidna mellan hälso- och sjukvårdsförvaltningen och kommunerna i Stockholms län antas i enlighet med bilagan till utlåtandet.
2. Överenskommelsen ska gälla från och med 1 juli 2019.

Ärendet

Kommunstyrelsens förslag i utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller överenskommelse om omhändertagande av avlidna mellan hälso- och sjukvårdsförvaltningen och kommunerna i Stockholms län.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Revidering av samverkansavtal med Micasa Fastigheter i Stockholm AB gällande särskilda boendeformer med mera**

KS 2018/1396

Beslut

1. Samverkansavtal mellan staden och Micasa Fastigheter i Stockholm AB enligt bilaga 2 till utlåtandet, gällande särskilda boendeformer med mera, att börja gälla från och med 1 juli 2019, godkänns i enlighet med vad som redovisas i utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge Micasa Fastigheter i Stockholm AB i uppdrag att beakta vad som framgår av utlåtandet.
3. Hyresavtal avseende hyresobjekt som omfattar bostadslägenheter kan i enlighet med vad som redovisas i utlåtandet upphöra i förtid under förutsättning att annan part träder i stadens ställe för att utnyttja lägenheterna för alternativa bostadsändamål som det finns behov av.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Vänsterpartiet och Feministiskt initiativ reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller revidering av samverkansavtal med Micasa Fastigheter i Stockholm AB gällande särskilda boendeformer med mera.

I debatten yttrar sig borgarrådet Lindblom, Martin Westmont, Christoffer Järkeborn och Madeleine Karascho Fridh.

Förslag till beslut

Christoffer Järkeborn (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Lindblom (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Madeleine Karascho Fridh (Fi) ansluter sig till Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Tillägg till Överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Backåkra 7 i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, med Oscar Properties Förvaltni

Hemställan från exploateringsnämnden
KS 2019/745

Beslut

1. Föreslaget tillägg till överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Backåkra 7 i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, med Oscar Properties Förvaltnings AB godkänns i enlighet med utlåtandet.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att träffa erforderliga avtal.

Jäv

Felix Byström (SD) deltar inte i ärendets behandling eller beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller tillägg till överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Backåkra 7 i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, med Oscar Properties Förvaltnings AB.

I debatten yttrar sig borgarrådet Lindblom, Björn Ljung, borgarrådet Larsson, Johan Nilsson och borgarrådet Bjuggren.

Förslag till beslut

Björn Ljung (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21

AB Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Örtuglandet 1, Åkeslund

Genomförandebeslut

KS 2019/566

Beslut

Genomförandet av nybyggnation av 96 bostäder inom kv.
Örtuglandet 1 i Åkeslund, Bromma med en investeringsutgift
om 340 mnkr godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB
Stockholmshems nyproduktion av bostäder i kv. Örtuglandet 1,
Åkeslund.

I ärendet yttrar sig borgarrådet Wedin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar
enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är
kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22

AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Kabelverket 17, Älvsjö

Genomförandebeslut

KS 2019/571

Beslut

Genomförandet av nybyggnation i kv. Kabelverket 17, som omfattar 129 bostäder och tre lokaler till en total investeringsutgift om 464 mnkr, godkänns i enlighet med utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Kabelverket 17, Älvsjö

I ärendet yttrar sig borgarrådet Wedin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23

Detaljplan för del av Örby 4:1 m.fl. vid kvarteret Diabilden i Bandhagen, Dp 2011-21743-54

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2018/1841

Beslut

Detaljplan för del av Örby 4:1 m.fl. vid kvarteret Diabilden i Bandhagen, Dp 2011-21743-54, antas.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller detaljplan för del av Örby 4:1 m.fl. vid kvarteret Diabilden i Bandhagen, Dp 2011-21743-54.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24

Detaljplan för Masugnen 5 och 7 m.fl. i stadsdelarna Mariehäll och Ulvsunda Industriområde Dp 2011-04316-54

Framställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2018/1843

Beslut

Detaljplan för Masugnen 5 och 7 m.fl. i stadsdelarna
Mariehäll och Ulvsunda Industriområde, Dp 2011-04316-54,
antas.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller detaljplan
för Masugnen 5 och 7 m.fl. i stadsdelarna Mariehäll och Ulvsunda
Industriområde Dp 2011-04316-54.

I ärendet yttrar sig Lennart Tonell.

Förslag till beslut

Lennart Tonell (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt
kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är
kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Ny taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamhet**

Hemställan från stadsbyggnadsnämnden

KS 2019/549

Beslut

1. Taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamhet fastställs i enlighet med bilagan till utlåtandet, att gälla från och med 1 juli 2019.
2. Därmed upphör reviderad taxa för stadsbyggnadsnämnden, Dnr 120-1367/2016, att gälla.
3. Stadsbyggnadsnämnden får för varje kalenderår (avgiftsår) besluta att höja de i denna taxa antagna fasta avgifterna och timavgifterna med den procentsats för det innevarande kalenderåret i Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerad på Sveriges kommuner och landstings, SKL:s, hemsida i oktober månad. Utgångspunkt för indexuppräknningen är oktober månad 2019.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller ny taxa för stadsbyggnadsnämndens verksamhet.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan**

Hemställan från trafiknämnden

KS 2019/741

Beslut

Ärendet återremitteras med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss och med den motivering som anförs i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan.

I debatten yttrar sig borgarråden Valeskog och Helldén, Åsa Odin Ekman, Ulla Hamilton, Maria Mustonen, Martin Westmont, Sissela Nordling Blanco, Peter Backlund och Johan Fälldin.

Förslag till beslut

Borgarrådet Valeskog (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen att ärendet återremitteras.

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Sissela Nordling Blanco (Fi) ansluter sig till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen att ärendet återremitteras.

Beslutsordning

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar återremittera ärendet med stöd av kommunallagens regler om minoritetsåterremiss och med den motivering som anförs i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

§ 27

Vårbergstoppen – ny stadsdelspark, del av Grönare Stockholm - genomförandebeslut

Hemställan från trafiknämnden

KS 2019/480

Beslut

Trafiknämnden får genomföra projekt Vårbergstoppen – ny stadsdelspark till en investeringsutgift om 60,0 mnkr. Utgifterna för år 2019 ska inrymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för år 2020.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Vårbergstoppen – ny stadsdelspark, del av Grönare Stockholm - genomförandebeslut.

I debatten yttrar sig borgarrådet Helldén och Sophia Granswed Baat.

Förslag till beslut

Borgarrådet Helldén (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28

Höjning av habiliteringsersättning

KS 2019/706

Beslut

1. Nivån på habiliteringsersättningen höjs till 13 kr per timme för deltagare inom daglig verksamhet.
2. Finansieringen av höjningen sker genom ett riktat statsbidrag för habiliteringsersättning som erhålls från Socialstyrelsen.
3. Höjningen gäller retroaktivt från och med 1 januari 2019.
4. Socialnämnden får i uppdrag att uppdatera tillämpningsanvisningar gällande habiliteringsersättning i enlighet med detta beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller höjning av habiliteringsersättning.

I debatten yttrar sig borgarrådet Jönsson och Alexandra Mattsson Åkerström.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30

Avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088)

Framställan från socialnämnden

KS 2019/833

Beslut

1. Avgifter för ansökan om försäljningstillstånd och avgifter för tillsyn, enligt Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088), godkänns i enlighet med utlåtandet.
2. Avgifter för försäljningstillstånd gäller från och med 1 juli 2019 enligt följande:
Ansökan om tillstånd för att sälja tobak, avgift 9500 kr.
Ansökan om tillfälligt tillstånd för att sälja tobak, avgift 6500 kr.
Ansökan om ändrat ägar- eller bolagsförhållande, avgift 7500 kr.
Ansökan om förändrat tillstånd, avgift 2000 kr.
Ansökan om tillstånd för att sälja tobak. Företag med fler än en tobaksautomat, avgift 4000 kr.
3. Avgift för tillsynsavgift gäller från och med 1 januari 2020, avgift 6000 kr.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088).

I ärendet yttrar sig borgarrådet Jönsson.

Förslag till beslut

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31

Motion om att konstnärsbostäder på Södermalm görs om till bostäder för unga stockholmare

Motion av Martin Westmont (SD)

KS 2018/1181

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller motion om att konstnärsbostäder på Södermalm görs om till bostäder för unga stockholmare.

I debatten yttrar sig Martin Westmont, borgarrådet Wedin, Sara Stenudd, borgarrådet Naddebo, Björn Ljung och Torun Boucher.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 32

Anslutning till Allmännyttans klimatinitiativ

Motion av Clara Lindblom m.fl. (alla V)

KS 2018/1868

Beslut

Motionen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Anslutning till Allmännyttans klimatinitiativ.

I debatten yttrar sig borgarråden Wedin och Lindblom.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 33
Bordläggning av ärenden**

Ärende 46 och 47 på kungörelsen bordläggs.

**§ 34
Nyväckta motioner**

Under perioden 28 maj - 17 juni 2019 väcktes följande motioner:

1. Motion av Emilia Bjuggren (S) om klimatneutral bygg- och anläggningssektor
Dnr KS 2019/850
2. Motion av Felix Byström (SD) om blodgivning på betald arbetstid för kommunanställda
Dnr KS 2019/866
3. Motion av Felix Byström (SD) om differentiering av motioner
Dnr KS 2019/867

Bilaga 1 till kommunfullmäktiges protokoll 2019-06-17 § 12

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 juni 2019

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
49	Brinck, Cecilia (Ordförande) §§11-17, 27-34		M	15:47	19:01
104	Nasrindotter, Rana (1:e v Ordf) §§ 10, 18-25		S	14:01	19:01
50	Åslund, Ann-Katrin (2:e v Ordf) §§ 1-9, 26		L	13:59	19:01
56	Abdullahi Ali, Nassir		S	15:48	19:01
99	Agetoft, Linda	Pettersson, Fredrik	S	13:59	19:01
23	Bjuggren, Emilia		S	15:41	19:00
7	Boucher, Torun		V	14:05	19:01
24	Burell, Olle		S	14:05	19:00
91	Byström, Felix		SD	14:54	19:01
61	Bäck, Lars		V	13:59	19:01
36	Carlsson, Christian		KD	16:01	19:01
72	Cederschiöld, Anna		M	15:56	19:01
17	Edholm, Lotta	Jönsson, Christoffer	L	15:56	19:01
58	Edlund, Ingela		S	19:00	19:00
60	Edvardsson, Inger		S	14:10	19:01
41	Elfvén, Anne-Lie		L	15:52	19:01
54	Elmgren, Claes		S	15:59	19:01
45	Ernlund, Karin	Larsson, Elin	C	15:56	19:01
76	Fava, Daniele		L	14:41	19:00
10	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	14:06	19:01
78	Fors, Emilie		L	15:49	19:00

42	Fälldin, Johan		C	14:37	19:01
77	Gerdes, Hanna		L	15:50	19:01
33	Granswed Baat, Sophia		M	15:58	19:01
25	Gustafsson, Karin		S	13:59	19:01
53	Göransson, Anders	Gustafsson, Lisa	S	15:54	19:01
11	Hamilton, Ulla		M	16:00	19:01
86	Hansson, Martin		MP	14:04	19:00
52	Hansson, Stefan		S	15:47	19:01
94	Hedelin, Joakim		-	14:07	19:01
73	Hedrup, Tom	Gardos Ek, Petra	M	15:48	19:01
48	Helldén, Daniel		MP	13:59	19:01
71	Hellström, Anette		M	15:54	19:00
95	Herke, Bengt		-	15:31	19:01
14	Hollis, Michaela		KD	15:55	19:01
70	Häggman, Börje		M	15:31	19:00
80	Jacobsson, Kristin		C	15:37	19:01
29	Johansson, Tobias		V	15:49	19:01
13	Järkeborn, Christoffer		M	15:58	19:01
18	Jönsson, Jan		L	15:10	19:01
12	Jönsson, Peter		M	16:01	19:01
30	Kratz, Tina	Jama, Hassan	V	15:56	19:01
6	König Jerlmyr, Anna		M	13:59	19:01
92	Larsson, Björn		-	14:06	19:01
5	Larsson, Joakim		M	14:46	19:01
74	Lennaárd, Fritz		M	16:23	19:01
9	Lindblom, Clara		V	13:59	19:01
84	Lindell, Anders		MP	15:52	19:01
101	Lindholm, Alexander		S	14:08	19:01
20	Lindstål, Fredrik		C	13:59	19:01
16	Ljung, Björn		L	16:00	19:01
64	Ljuslin, Maria		V	15:55	19:01
47	Luhr, Katarina		MP	13:59	19:01
35	Lutz, Kristina		M	14:37	19:01
93	Malmström, Jeanette		-	15:43	19:01

31	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	15:59	19:01
63	Mirsafian, Arvand	Mustonen, Maria	V	15:01	19:01
28	Mjörnberg, Robert	Katsoulis, Alva	V	13:59	19:01
37	Modigh, Sofia		KD	14:55	19:01
82	Mohamed, Ahmed Abdulahi	Larsson, Ewa	MP	16:02	19:01
65	Mohammed, Rashid		V	15:52	19:01
85	Moreira Duarte, Mariana		MP	14:04	19:01
19	Naddebo, Jonas		C	13:59	19:01
67	Nilsson, Johan		M	15:19	19:01
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	16:05	19:01
79	Nyberg, Claes		C	15:48	19:01
87	Obermüller, Cecilia	Okojevoh, Tiemon	MP	14:48	19:01
59	Odin Ekman, Åsa		S	14:26	19:01
68	Paccamonti, Johan		M	15:06	19:00
105	Palm, Lisa	Kaharascho Fridh, Madeleine	FI	14:01	19:01
106	Rantala Bonnier, Anna		FI	14:37	19:01
51	Rashid, Salar		S	14:26	19:01
69	Redin, Jennyfer		M	15:40	19:00
62	Rooth, Rose-Marie		V	16:00	19:01
26	Räihä, Mirja		S	13:59	19:00
44	Sabet, Banar		C	15:59	19:01
57	Said, Suleiman	Carlsson, Elisabet	S	15:54	19:00
39	Silverudd, Patrik	Sjönell, Jessica	L	15:49	19:01
100	Sjöbergh, Ulla		S	13:59	19:00
103	Sjölander, Johan		S	15:29	19:01
15	Slottner, Erik		KD	14:09	19:01
40	Smedberg Palmqvist, Isabel	Backlund, Peter	L	15:59	19:00
75	Solberg, Eva		M	16:01	19:01
55	Stavling, Margareta		S	14:05	19:00
27	Stenudd, Sara		V	14:02	19:01
34	Ström, Andrea		M	15:59	19:01
66	Sundin, Bo		M	14:28	19:00
32	Svärd, Lars		M	15:52	19:01
81	Tonell, Lennart		MP	13:59	19:01

22	Valeskog, Jan		S	15:28	18:59
38	Valier, Mikael		KD	16:03	19:01
46	Vikhe Patil, Nila		MP	15:00	19:01
98	Vikman, Arvid		S	13:59	19:01
90	Vinge, Linnéa		SD	13:59	19:01
89	Wallmark, Peter		SD	13:59	19:01
102	Walther, Ulf	Sundberg, Lars	S	13:59	19:00
21	Wanngård, Karin		S	13:59	19:00
8	Warlenius, Rikard	Nilsson, Jessica	V	15:49	19:01
4	Wedin, Dennis		M	14:00	19:01
88	Westmont, Martin		SD	14:30	19:01
43	Wicklund, Susanne		C	14:35	19:00

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 17 juni 2019

§ 3 Nr 2019:21 av Clara Lindblom (V) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) om strategier för att bryta bostadssegregationen i segregerade villa- och radhusområden

Anförande nr 1

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack så mycket för svaret! Anledningen till att jag skrev motionen var att det flera gånger gjordes svepande hänvisningar till forskning. Bland annat gällde det debatten om segregerade villaområden och debatten om vad Agenda 2030 egentligen säger och inte. Det som flera gånger hävdades då var att forskning skulle visa att en hög andel allmännytta och en hög andel hyresrätter skulle leda till sämre arbetsmarknadsutfall, social utestängning och så vidare för dem som bor i de här områdena. Någon hävdade till och med att effekten skulle sitta i under flera generationer framöver.

Det här är problematiskt. Man ska vara väldigt försiktig med svepande hänvisningar till så kallad forskning om man inte har torrt på fötterna när det gäller vilka publikationer man egentligen menar. Det vi talar om här är så kallade grannskapseffekter. Vilken påverkan har en individs grannskap på olika utfall för personen? Har grannskapet påverkan på kriminalitet, har grannskapet påverkan på om du har jobb eller inte och har grannskapet påverkan på olika typer av indikatorer för om man är integrerad eller inte? Faktum är att det inte finns någon samsyn i vare sig svensk eller internationell forskning om förekomsten av så kallade grannskapseffekter. Och om det finns grannskapseffekter är dessa effekter väldigt små.

Det är snarare så att ombildningar och utförsäljningar över tid har lett till en krympande allmännytta. Det innebär att personer med låga inkomster och personer som har en svag anknytning till arbetsmarknaden blir koncentrerade till vissa områden eftersom det bara finns ett fåtal områden kvar i staden där de har möjlighet att bo. Det är alltså inte så att ombildningar på något sätt skulle göra att man bor i en hyresrätt som plötsligt blir en bostadsrätt, och då får man ett jobb. Det är inte så det fungerar.

Om man på riktigt är ute efter en blandad stad ska man se till att tillföra nyproduktion av underrepresenterade boendeformer. I villaområden som består av framför allt villor ska man alltså in med hyresrätter. I ett område som till exempel Rinkeby där det finns mycket hyresrätter ska man in med bostadsrätter. Det var precis så vi jobbade under förra mandatperioden.

Det handlar också om att försöka bevara den allmännyttan som finns. Det går inte att komma ifrån att nyproduktion alltid kommer att vara dyrare än äldre kåkar. Vi har en kraftig bostadsbrist, och vi har stora grupper som står utanför arbetsmarknaden. Då måste vi bevara allmännyttan. Det är därför ombildningar varken är effektivt för att bryta boendesegregationen eller för att skapa en stad för alla.

Anförande nr 3

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Tack, Clara Lindblom, för frågan! Jag vet inte om det var mig du åsyftade när du nämnde svepande formuleringar om forskning. Visst kan vi tala om nationalekonomi och om grannskapseffekter, men det är inte det du har ställt frågor om. Du ställde frågor om strategier för att bryta bostadssegregationen.

Vi har haft debatten, och jag utgår från att vi kommer att ha den i fullmäktige ganska många gånger eftersom vi helt enkelt har olika syn på det här. Vi menar att det är viktigt att också i områden som domineras av allmännyttan ge människor möjlighet att äga sitt boende. Det är viktigt. Vi behöver en mångfald av olika upplåtelseformer, och det tillskapar vi när vi skapar markanvisningar och planer för både hyresrätter och bostadsrätter.

Jag var i Rinkeby för bara två veckor sedan. Det kom fram ett antal människor till mig, och de hade ett gemensamt budskap: Vi vill vara med och kunna ombilda våra bostäder! Det var det de efterfrågade. De sa: Äntligen öppnas nu detta fönster upp igen, och vi vill få möjlighet till det här! Det var det stora önskemålet. Deras problem var snarare att de hade svårt att få tillgång till kontakt med banker, och detta har vi också sett i andra länskommuner och i andra kommuner i Sverige. Det här blir en svårighet, och vi måste se till att hjälpa till att underlätta för människor.

Det här är som sagt ett fåtal bostäder överlag sett till hela Stockholms bostadsbestånd. Vi tillskapar både hyresrätter och bostadsrätter, och vi lever upp till detta. Det är ungefär hälften av varje. Det kan vi se på de bostäder som har anvisats sedan oktober. Det är ungefär hälften hyresrätter. Om man nu talar om ekonomiska nivåer lovade Vänsterpartiet billigare lägenheter, och det blev inte så mycket lägre hyra. Men om man jämför kostnader kan man se att det kanske långsiktigt är billigare och en lägre månadskostnad om man äger sitt boende. Den aspekten glömmar man ibland bort, och den är viktig.

Människor som bor i mer segregerade boenden ska också få möjlighet att äga sitt boende och att känna en långsiktighet i detta. Vi tror att det är bra för grannskapet, och vi tror att det är bra för närområdet att det finns en blandning. Sedan ska vi också självklart jobba med arbetstillfällen och med att bryta bidragsberoende. Vi ska jobba med att höja upp skolresultaten. Allt detta har också påverkan på hur vi minskar segregationen och ökar välståndet överlag i staden. Vi har många planer för att bryta bostadssegregationen och segregationen i stort. Det här är en del av detta, och det är vi stolta över.

Anförande nr 4

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Nu handlade i och för sig hela texten i frågan just om grannskapseffekter. Eftersom man kan konstatera att det inte finns någon svensk eller internationell forskning som entydigt pekar på en sådan här förekomst följde därav frågan: Är finansborgarrådet redo att ta fram en handlingsplan för de – tro det eller ej – 69 stadsdelar som har över 60 procent bostadsrätter, villor och radhus? Är man intresserad av att vanligt folk ska kunna bo i alla delar av staden är det de här områdena som man ska titta på. Det är inte Rinkeby, utan det är de andra 69 områdena.

När det gäller vem som har gjort de svepande hänvisningarna till forskning är det dels du, Anna, men också till exempel Katarina Luhr. Jag sitter och sliter mitt hår, för jag har jobbat som forskningsassistent under flera år. Jag tycker att det är problematiskt när man svepande säger att forskningen visar än det ena, än det andra. Då måste man ha på fötterna.

Vi kan återigen konstatera att om man ser på både svensk och internationell forskning finns det väldigt lite som tyder på att utbildning skulle bidra till ökad integration eller förbättrat arbetsmarknadsutfall. Däremot finns det mycket svensk forskning som visar att utbildningar har bidragit till att vi har fått en betydligt tuffare bostadsmarknad, där stora grupper har slagits ut och där vi har fått en ökad bostadssegregation för att personer koncentreras till vissa områden.

Det är alltid lite roligt när man berättar var man var någonstans för två veckor sedan och då träffade ett antal personer och så vidare. Jag var också i Rinkeby för ungefär en och en halv vecka sedan. Då var det tvärtom många som kom fram till mig och sa att de tyckte att den här politiken var rent ut sagt idiotisk. En person sa till exempel att det här med bostadskarriär var intressant, och fortsatte: Bostadskarriär för mig vore att vi inte längre bodde fem personer i en tvåa, utan att vi fick möjlighet att flytta till en större hyresrätt så att barnen kunde få egna rum och vi föräldrar skulle slippa sova i vardagsrummet. Det vore bostadskarriär. Bostadskarriär kan också vara att kunna flytta hemifrån. Det vore verkligen en bostadskarriär för många. Bostadskarriär kan vara att slippa andrahandsmarknaden, att slippa ockerhyror och att slippa osäkerheten. Bostadskarriär kan vara att få ett förstahandskontrakt. Det, om något, vore en bostadskarriär för många, inte minst unga, stockholmare.

Vad var då grejen med detta? Om vi ska se till att människor med vanliga inkomster som inte har möjlighet till kontantinsats, som inte klarar en hög räntekostnad och som inte har höga inkomster kan få det där förstahandskontraktet och flytta hemifrån eller få en större lägenhet så att vi får bort trångboddheten måste vi bevara allmännyttan. Vi lovade att göra allt vi kunde för att försöka pressa hyrorna i nyproduktion. Det arbetet påbörjade vi, och det kommer ni att fortsätta. Men faktum är att hur mycket man än pressar hyrorna i nyproduktionen kommer den alltid att vara dyrare än äldre kåkar. Vi har en akut bostadsbrist, och utbildningar gör varken nytta för den bostadssegregation som präglar den här staden eller för den djupa krisen på Stockholms stads bostadsmarknad.

Anförande nr 5

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Vi kan diskutera forskningen om grannskapseffekter. Jag kan bara konstatera att det finns väldigt många studier om detta, och det finns alltid två sidor av samma mynt. Bara för att man har jobbat med forskning kan man inte uttala sig så säkert. Det blir väl en separat diskussion. Men det är ganska många som hänvisar till detta: Hur personer är utbildade, om man jobbar, om man går på bidrag, vilka nätverk man har och så vidare påverkar också människor som bor i området. Därför måste vi jobba med att stärka hela grannskap, alltså titta på hela området. Det inkluderar allt ifrån att höja upp skolresultaten, som jag var inne på, till att möjliggöra fler arbetsplatser i områden som har få sådana. Det handlar också om bostadsrätter, hyresrätter, småhus, villor och så vidare.

Vi jobbar också med fler hyresrätter i stadsdelar som domineras av småhus och villor. I dag fattar vi beslut om hyresrätter i Bällsta, och vi kommer att fortsätta med att öka antalet hyresrätter runt om i hela Stockholm. Det ska finnas en blandning. Det är viktigt – det tycker vi alla – och det är också det vi nu levererar. Vi kommer att kunna leverera det vi har sagt angående hur många bostäder som kommer att markanvisas och planeras för.

Trångboddheten är ett problem, och det är en del av att människor saknar en fast försörjning och att de är bidragsberoende. Men det är också ett tecken på att integrationen under decennier inte riktigt har fungerat. Det handlar om ebo och effekterna vi har sett av den och så vidare. Här måste vi jobba dels med att öka utbudet av bostäder, dels med att möjliggöra för människor att få en inkomst, en ekonomisk trygghet och helt enkelt en möjlighet att flytta till en egen bostad.

Detta jobbar vi med, och jag tycker inte att ombildningar står i vägen för det. Vad är det som det handlar om, som sagt? Det handlar om vissa människor – om dem som önskar detta. Det här är inte på något sätt påtvingat, utan det handlar om att de som vill i områden som domineras av hyresrätter ska få möjlighet att äga sin bostad. Jag har träffat människor som inget annat vill än att få göra detta. Det är ju också långsiktigt ekonomiskt bättre för dem. De får en trygghet när de vet att de kommer att äga sin bostad under lång tid framöver. Varför ta ifrån dem den möjlighet som vi nu ger? Det handlar om kanske ett par hundra människor, och detta fönster är nu öppet till årsskiftet. Jag tycker att det är viktigt att vi står upp för detta och är stolta över det samtidigt som vi bygger både hyresrätter och bostadsrätter så att vi får denna mångfald.

Detta kommer att bryta segregationen. Återigen: Så många andra kommuner förstår det här. Så många andra kommuner, där både Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och andra ingår, förstår det. Men i Stockholm har man varit förblindad och inte sett de positiva effekter som det här ger. Det tycker jag är tråkigt.

Anförande nr 6

M a r t i n H a n s s o n (MP): Jag hade hoppats att Vänsterpartiet och Clara kunde se den helhet som majoriteten arbetar med. FN:s UN Habitat har slagit fast

sina fem principer för hållbar stadsutveckling. Där har man slagit fast att blandade boendeformer är en av dessa. De menar att det gynnar framför allt socialt utsatta barnfamiljer. De har kunnat titta på detta och följa det över år och sett att barn från mer blandade områden har fått högre betyg, högre lön senare i livet, mindre risk för arbetslöshet och sådana saker. Detta finns alltså verkligen; man har tittat på det.

Vi arbetar utifrån detta. Anna säger till exempel att det senaste halvåret är hälften av markanvisningarna hyresrätter. Det gäller också över hela staden. Det är en god blandning, och det är markanvisningar och byggnation av ny allmännyttiga också i innerstaden och till exempel i Bromma. Det gäller just de områden som du efterfrågar. Detta pågår alltså. I dag, till exempel, tar vi ärenden motsvarande över 1 000 hyresrätter. Det här tickar alltså på.

Jag har en fråga till V: Hur ser ni på renoveringarna? Många av de verkligen billiga allmännyttiga hyresrätterna, som såklart är bra, är billiga tack vare att de inte har renoverats på ett bra tag. Det vore intressant att veta hur ni ser på den avvägningen. Vill ni prioritera att göra renoveringarna, med den hyreshöjning de innebär även om det är i allmännyttan, eller prioriterar ni att alltid hålla nere hyran i alla fall?

Anförande nr 7

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Återigen: Man kan inte relativisera vetenskapliga studier på det sätt som Anna gör. Man kan inte säga att det finns två sidor av myntet och så vidare. Det görs kontinuerligt metastudier där man tittar på forskningsresultat både från Sverige och internationellt. De sammanställs, och utifrån en mängd olika studier som är sammanställda och analyserade drar man vissa slutsatser. I de slutsatser som har dragits – jag rekommenderar till exempel Brandén från 2015, som jobbar på institutet för analytisk sociologi vid Linköpings universitet – kan man konstatera att det finns väldigt lite som tyder på att det finns starka grannskapseffekter i Sverige. Låt oss bara hålla oss till något slags rimlighet när det gäller hänvisning till forskning, för inte minst när man är finansborgarråd är det viktigt att hålla tungan rätt i mun.

När det gäller det som Martin var inne på, bostadssegregation och så vidare, är det fortfarande så att vi har 11 stadsdelar med mer än 60 procent hyresrätter. Det stämmer. Men vi har 69 stadsdelar där vi har mer än 60 procent bostadsrätter, villor och radhus. Om vi ska prata om Agenda 2030 eller UN Habitat är de inte bara dokument som gäller för de elva stadsdelarna. Det handlar snarare om alla stadsdelar. Då gäller det att man ska bygga tätt och att man ska se till att det finns god kollektivtrafikförsörjning, service och inte utglesade områden. Det är där vi ser de största problemen: stora, glesa områden där vi har byggt in bilberoende och där vi behöver förtäta. Det är alltså våra villaområden. Där har vi inte blandad befolkning. Vi har inte underlag för service, vi har inte underlag för kollektivtrafik och vi har byggt in ett bilberoende. Det är framför allt på dessa områden ni borde titta.

Om man kollar på de ärenden som är uppe i dag, till exempel Bällsta eller Riksby som var uppe nyligen i exploateringsnämnden, ser man att det visst är ett gäng

hyresrätter där, men det är långt ifrån hälften i projekten. När vi har sådana projekt med nyproduktion i till exempel Riksby och Bällsta och om vi ska kompensera för att Bällsta har över 90 procent ägda boenden borde 100 procent av de nya bostäder som planeras faktiskt vara hyresrätter. Men i Bällsta är det mindre än 50 procent.

Så nej, jag ser ingen konsekvent röd linje. Faktum är att vi har så pass stor brist på hyresrätter i den här staden att vi inte har råd att ombilda en enda hyresrätt. Jag har full respekt för att man vill köpa en bostadsrätt. Det finns jättemånga på Hemnet. Det är bara att googla på www.hemnet.se. Men om vi däremot tittar på hur det ser ut med hyresrätterna ser vi att det är över 10 års kötid för att få en sådan. I Västertorp, en av de socialt utsatta stadsdelarna ni vill rädda genom ombildning, är det 13 års kötid. Det är samma sak i Hökis.

Återigen: Vi behöver hålla hårt i de hyresrätter som finns. Även om de är stambytta, Martin, kommer de alltid att ha lägre hyror än nyproduktion. Så håll hårt i de här bostäderna! Fokusera på de 69 stadsdelarna, och bygg då 100 procent nya hyresrätter när ni ändå håller på! Övervikten av villor är så pass stor att om ni inte kör 100 procent kommer ni ändå aldrig att komma i kapp och göra en mer jämn fördelning.

Anförande nr 8

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Återigen: Vi bygger och planerar både för hyresrätter och för bostadsrätter. När Vänsterpartiet var med och styrde hade man ambitiösa planer, men man levererade inte fullt ut på dem. Man lyckades inte uppnå målen om exempelvis byggda hyresrätter. Det är en sak vad man säger och en sak vad man levererar. Vi fokuserar på att leverera det vi säger. Sedan i höstas har till exempel 4 523 bostäder anvisats. Av dem är 2 446 hyresrätter, det vill säga hälften. Det är det vi har sagt att vi ska kunna leverera.

Angående forskning har jag också tidigare hört Clara Lindblom hänvisa till arbetsmarknadspolitisk forskning som jag också råkar känna till och som jag inte delar dina slutsatser av. Vi kan fortsätta att debattera olika forskningsresultat här, men jag tycker att det blir olyckligt om man anser sig ha monopol på relevanta studier och vad de säger för något. Det tror jag är farligt.

Jag tror att precis det vi nu gör på många olika områden är viktigt. Jag träffade KTH och MIT i förmiddags, det vill säga världsledande forskare som hjälper oss att jobba med att bryta segregationen och förbättra integrationen och inkluderingen genom att använda öppen data från människors mobiltelefoner så att vi kan hitta olika rörelser och se hur människor rör sig över staden. Så kan vi hitta knutpunkter där vi kan se att människor med olika bakgrund och olika nationaliteter träffas. Dem kan vi stärka. Vi får reda på vad det är som skapar segregation vid sidan av allt det vi redan vet och som vi har talat om: bostäder, inkomstförhållanden, utbildning och så vidare. Och vad är det vi kan förstärka för att möjliggöra för fler människor att mötas, röra sig över hela staden och bo över hela staden? Det är det vi tittar på. Här jobbar vi väldigt nära forskare, och de ger oss svar på dessa frågor.

Till slut: Detta är som sagt en debatt som kommer att fortsätta. Vi har helt olika syn på det här. Vi ser möjligheter, och vi tar vara på den kraft som finns hos de människor som i dag vill få möjlighet att köpa sin bostad. De är många. En del kommer att kunna ges möjlighet att äga sitt boende långsiktigt. Men det kommer fortsatt att vara brist på bostäder under lång tid. Det som behövs är en nationell ny bostadspolitik, gärna blocköverskridande, som kan hålla för många decennier. Senast i förra veckan kom länsstyrelsen med en rapport som pekar på just att det är mycket allvarliga tider, inte minst för Stockholms bostadsmarknad. Det måste vi jobba tillsammans för att lösa.

Till dess bygger vi nytt, och vi planerar för nytt. Men vi ger också möjligheter till människor att bryta bostadssegregationen.

Anförande nr 9

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Det som FN tittar på går åt två håll. Det är två olika saker som man måste arbeta med samtidigt. Jag upplever att Vänsterpartiet bara tittar på den ena sidan. Delvis tittar man på enskilda områden och lyfter fram att det blir fel om det finns en boendeform som är för dominerande, till exempel för mycket hyresrätter i ett enskilt område. Det är det ena som man arbetar med för att få till en bättre blandning. Men det måste såklart också vara en god integration över hela staden som helhet. Det är det ni lyfter fram i Vänsterpartiet och betonar mycket. Men man måste hålla båda dessa saker i huvudet hela tiden.

Återigen: Vi arbetar ju med denna helhet. Vi lovar att vi ska bygga 1 500–2 000 nya allmännyttiga hyresrätter per år under denna mandatperiod, och det löftet kommer vi också att hålla. För närvarande pågår tusentals nya projekt med ny allmännytta, till exempel i innerstaden. Det pågår projekt med ny allmännytta på Södermalm, på Kungsholmen, i Vasastan och på Östermalm. Över hela innerstaden pågår detta för fullt just nu. Jag har egentligen väldigt svårt att se problemet, för vi arbetar med båda sidor av detta. Jag skulle önska att ni också kunde se det.

§ 4 Nr 2019:22 av Linnéa Vinge (SD) till finansborgarrådet Anna König Jerlmyr (M) gällande återvändande IS-terrorister till Stockholms stad

Anförande nr 10

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag skulle vilja hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 11

L i n n é a V i n g e (SD): I finansborgarrådets interpellationssvar framgår att hon inte är beredd att se till att stockholmarnas skattemedel inte kommer personer som har stridit för den islamiska staten till del. I områden som kontrolleras av den islamiska staten pågår massavrättningar, amputationer och misshandel med piskor, vilket utförs som offentliga skådespel. Experter beskriver det brutala kriget i Syrien som ett hot mot internationell fred och säkerhet.

Det gör mig därför minst sagt bekymrad att finansborgarrådet är beredd att ge dessa barbarer, milt uttryckt, gräddfiler i form av försörjningsstöd, bostäder och vuxenutbildning. Moderaterna i Staffanstorps kommun, däremot, har lagt fram förslag om att utarbeta direktiv som förhindrar att deras kommuns ekonomiska resurser tas i anspråk för någon typ av insats eller bistånd för återvändande IS-terrorister eller andra som har deltagit i eller stöttat terrorism. Jag tycker att det är beklämmande att Moderaterna i Stockholms stad inte verkar ha samma syn på allvaret i detta som kollegorna i Staffanstorp. Sådana direktiv skulle kunna sända en väldigt tydlig och framför allt viktig signal om att terrorister inte är välkomna i vår stad.

Sverigedemokraterna tycker att vi ska utreda varenda möjlighet, ta varje chans vi får och hitta vartenda kryphål för att inte behöva finansiera terrorism. Jag undrar: Varför är inte finansborgarrådet beredd att göra samma sak?

Anförande nr 12

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Moderaterna i Staffanstorp lägger fram så många förslag. Ett av dessa är att man inte ska bevilja ekonomiskt bistånd och så vidare och inte heller några andra insatser. Det är bara det att detta inte är förenligt med lagstiftningen, och det är någonstans detta vi måste förhålla oss till.

Det är många som är på djupet arga och frustrerade. Det går att säga mycket om de fruktansvärda brott som IS-terrorister har begått mot minoritetsbefolkning och andra. De ska givetvis lagföras i största möjliga mån. Det är också därför Stockholms stad har satt igång och initierat ett samarbete med polisen och Åklagarmyndigheten när det gäller internationell brottslighet. Där kan vi bidra till att dessa förövare utreds och ställs inför rätta. Det är på riktigt förändringar som kommer att innebära att de döms, vilket inte skulle ske om vi bara uttalade att vi inte ska betala något ekonomiskt bistånd.

Det vi nu gör är att vi tar fram en modell tillsammans med Åklagarmyndigheten och polisens krigsbrottskommission om att initiera detta arbete, där vi identifierar individer som har varit delaktiga i krigsbrott och brott mot mänskligheten. Tillsammans med myndigheter också utanför Sveriges gränser kan vi även arbeta med att samla in material. Det är i huvudsak polisen som kommer att göra detta. Vi kan bryta sekretessen eftersom det handlar om mer än ett års fängelse; då har vi möjlighet att göra detta.

För mig är det intressant med reformer och förslag som är förenliga med svensk lagstiftning. Sedan kan man opinionsbilda och driva frågor om att man behöver förändra lagstiftningen, men vi i kommunen har skyldighet att rätta oss efter den svenska lagstiftningen. För mig har det varit viktigt att de individer som har begått dessa fruktansvärda brott ska åtalas och dömas. Det är det viktiga. Sedan ska vi säkerställa att barn som befinner sig här inte blir utsatta för våld eller annat. Det jobbar socialtjänsten också aktivt med nu för att identifiera alla möjliga barn.

Jag känner mig trygg i detta. Stockholm har blivit ett framgångsexempel. När det gäller just den metod som vi har utvecklat här är det ledande experter på området som säger: Titta på Stockholm och hur de jobbar! Så tycker jag att alla kommuner borde göra! Det är inte mina ord, utan det är ledande experter på området som säger så. Därför tycker jag att vi ska ha raka ryggar och vara stolta över det vi gör och fortsätta det arbete som vi nu har initierat.

Anförande nr 13

L i n n é a V i n g e (SD): Om det finns en lag som tvingar Stockholms stad att betala ut försörjningsstöd för personer som hugger huvudet av barn ska vi väl ändra den lagen. Varför har inte Moderaterna försökt få till en ändring på riksplanet, i så fall? Sverigedemokraterna har lagt fram förslag om att få till en sådan ändring, men Moderaterna röstar emot.

Skulle finansborgarrådet kunna tänka sig att inkomma med en skrivelse till regeringen om att ändra detta?

Anförande nr 14

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag har uppenbarligen väldigt annorlunda åsikter när det kommer till den här frågan jämfört med vad Sverigedemokraterna har. Jag tycker inte att det handlar om ekonomiskt bistånd, bostäder eller annat. Jag tycker att det handlar om att om man har begått de här fruktansvärda dåden ska man utredas och dömas för det. Det är så det svenska rättsväsendet fungerar, och jag tycker att vi ska vara behjälpliga i det. Också internationell lagstiftning handlar om detta. Då är det krigsbrottstribunaler och annat som måste till, och vi behöver använda den lagstiftning som finns med internationell rätt på det sätt som vi kan göra.

Då är vi konstruktiva, och då är vi handlingskraftiga. Vi säkerställer som sagt att de skyldiga ställs till svars för de fruktansvärda dåd de har begått. Det andra är mer

symbolpolitik. Vi agerar för att döma de här individerna, och det är det jag tycker är helt rätt i sammanhanget.

Anförande nr 15

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tycker ändå att Anna König Jerlmyr är skyldig Rådssalen ett bättre svar än det hon har gett i dag. Man får inte bortse från att detta är personer som lämnar Sverige och begår hemska brott. Sedan kommer de tillbaka till Stockholm och Sverige för att helt enkelt ha möjlighet att åka tillbaka och begå de här barbariska brotten igen.

Jag tycker också att Anna König Jerlmyr gärna får svara på ytterligare en fråga. Vi hade en situation under föregående mandatperiod då vi hade en arbetsgrupp som skulle arbeta med den här sortens frågor. Det var bara ett problem: Sverigedemokraterna fick inte vara med i arbetsgruppen. Man kan fråga sig vad det kan få för konsekvenser. Vi kan nämna ett exempel: Sverigedemokraterna stod här i talarstolen ungefär en vecka innan terrorattentatet på Drottninggatan inträffade och påtalade just bristen på skyddshinder i Stockholm. Vi har självklart förhoppningen om att den nya majoriteten kan se lite mer vuxet på den här typen av frågor och helt enkelt inkludera alla partier i diskussionerna om hur vi ska ta hand om de problem som vi ändå har i Stockholm i dag med personer som är folkbokförda i Stockholm och åker till andra länder och många gånger våldtar och hugger huvudet av folk. Sedan ges de möjlighet att komma tillbaka till Stockholm.

Det här är enormt viktiga frågor, inte minst för stockholmarnas välbefinnande och säkerhet. Jag tycker att Anna König Jerlmyr bör ge ett tydligt besked till stockholmarna om hur vi ska hantera den här sortens frågor.

Anförande nr 16

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag tycker att jag har varit väldigt tydlig. Jag ser att ni filmar här i salen, och det ger säkert jättemånga likes på er Facebooksida. Ni tycker att vi i stället borde göra annat när sanningen är att vi har tagit fram en modell som ledande terrorexpert i Sverige tycker är ett skolexempel på hur en metod bör utvecklas för att man ska kunna komma åt de brottslingar som har varit delaktiga i strider i IS och sedan återvänt.

Vi ska också jobba förebyggande och med att identifiera riskmiljöer så att vi inte får fler som rekryteras in till islamism eller till andra extrema nätverk. Det är klart att vi ska jobba med båda delar. När det gäller just de individer som återvänder och som har begått dessa fruktansvärda dåd är det självklart att vi i första hand ska hjälpa till att utreda och lagföra dem. Stockholm är den första kommunen i Sverige som gör detta.

Jag vet inte om vi kan bli tydligare. Jag vet inte om ni kommer att bli nöjda, för det är uppenbarligen inte detta ni vill höra. Låt oss fortsätta det arbete vi nu har initierat, för det kommer att ge resultat. Detta är en tydlig strategi när det handlar om att kunna ta

emot dessa individer. Vi kommer att agera på ett sätt som gör att fler förhoppningsvis kommer att bli dömda för sina handlingar.

Det är det svar jag kan ge. Jag är stolt över modellen. Vi kommer att fortsätta att arbeta nära forskare, nära experter men också nära polis och åklagare. Det är de som faktiskt utreder och de som faktiskt dömer dessa individer. Jag tycker att det är mycket mer relevant än eventuella förslag som inte är möjliga i dag med tanke på lagstiftningen och som dessutom inte går så långt som vi nu gör med vår nya metod.

Anförande nr 17

S a l a r R a s h i d (S): Ordförande, ledamöter! Lyft en sten. Klyv en olivkvist. Plocka rosmarin, mynta och timjan vid vägens kant, och du hittar mig. Afrin – olivlundarnas stad.

Ordförande, ledamöter! Jag har mitt ursprung i Afrin, i de syriska delarna av Rojava, syriska Kurdistan. Den som är insatt och beläst vet vad detta område och denna befolkning har betytt för att hindra IS, Nusrafronten och andra militanta jihadistiska avarters frammarsch i regionen. Detta motstånd har varit garanten och hoppet för att idéer om demokrati, jämlikhet och frihet fortfarande lever kvar i regionen.

Ordförande, ledamöter! Jag har yngre kusiner, farbröder och släktingar som har lämnat hus och hem. De har flytt på värsta tänkbara sätt. Jag har yngre kusiner och andra släktingar som har tvingats ta till vapen för att försvara sina hem mot dessa extremister.

Ordförande, ledamöter! Jag har förlorat släktingar i inbördeskriget i Syrien. Min by har varit en skådeplats för ondskan själv, för de allra värsta krigsbrott och krigsförbrytelser som har begåtts mot mänskligheten. Konstigt nog, och trots denna samlade erfarenhet, landar jag inte i samma slutsats som Vinge. Dessa IS-terrorister ska ställas inför rätta, fängslas och möjligtvis utvisas, om lagen ger stöd för detta. Men konstigt nog, trots alla förluster som mitt ursprungsland har fått utstå, landar jag fortfarande inte i samma slutsats som Vinge.

Kanske har jag och Vinge skilda visioner om hur man bygger garanten för säkerhet, och trygghet i föränderlig tid och om hur man säkrar demokrati och rättssäkerhet. Kanske beror det på att jag är vän av rättsstatsprincipen att land ska med lag byggas, som Per Albin Hansson sa. Kanske är det detta Vinge saknar. Kanske beror det på att jag är vän av principen att man inte ska bryta mot några lagar. Kanske beror det på att jag vet att dessa extremisters våta dröm är att vi ska anpassa oss efter deras verklighet och realitet och börja bryta mot våra egna lagar, våra egna konventioner och vårt sätt att leva. Då har de verkligen vunnit, och vi är för evigt förlorade.

Land ska med lag byggas. Det är Syriens dröm, och det är den syriska befolkningens dröm. Jag tycker att vi ska fortsätta att hålla på denna princip.

§ 6 Interpellation (2019:26) av Clara Lindblom (V) till Dennis Wedin (M) om åtgärder för att stävja fusk vid utbildningsprocesser

Anförande nr 18

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 19

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det har bara gått några månader sedan majoriteten aviserade att man skulle öppna upp för utbildningar i de här elva områdena, och det har redan kommit in rapporter om utbildningskonsulter som utlovar 30-procentiga rabatter på människors bostäder trots att majoriteten har varit tydlig med att försäljningarna ska ske till marknadsmässiga priser.

Vi har också utbildningskonsulter som skrämmar hyresgäster med att om de inte utbildar kommer fastigheten att bli såld till en privatvärd som kommer att höja deras hyror, trots att det finns lagstiftning, besittningsskydd och allt möjligt, och som kommer att missköta renoveringar. Vi har människor runt om i staden som känner sig pressade och jagade av sina grannar.

Detta är problem vi känner igen. Förra gången det skedde stora utbildningar i Stockholm, 2006–2014, var det omfattande problem med utbildningskonsulterna. Det finns oseriösa aktörer som sprider vilseledande information och som tar fram ekonomiska planer som bygger på felaktiga antaganden om allt från avskrivningar och räntelägen till andel personer som förväntas utbildas. Vi hade utbildningskonsulter i Solberga som bland annat erbjöd hyresgäster kontantersättningar på 25 000 kronor om utbildningen gick igenom. Vi hade fusk med fullmakter, och vi hade problem med återkommande köpstämor där människors nej inte respekterades. I stället höll bostadsrättsföreningen återkommande köpstämor till dess att ett ja gick igenom.

Jag vet att Dennis Wedin flera gånger har sagt att man har gått längre än lagen när det gäller de här kriterierna – längre än vad man gjorde förra gången. Men jag tycker fortfarande inte att man har gjort tillräckligt för att säkerställa en rättssäker process. Det är flera andra kommuner runt om i landet som har haft betydligt mer träffsäkra regler än vad Stockholm har.

Vi tycker att man borde ha säkerställt en stabil majoritet för utbildningar redan från början, alltså att man skulle ha krävt två tredjedelar för intresseanmälan. Det är också ett förslag som har kommit upp från bostadsbolagen själva. Vi hade önskat att man antingen hade upphandlat eller rekommenderat utbildningskonsulter, såsom man gör i Göteborg och Helsingborg, för att säkerställa att de oseriösa aktörerna inte tillåts skrämma upp människor och sprida vilseledande information. Vi hade också

önskat att man hade ställt krav på att det bara skulle få hållas en enda köpstämman för att ett nej skulle respekteras.

Det har rått mycket förvirring där ute om vad som egentligen gäller. I direktiven som klubbades till koncernstyrelsen står det att 50 procent av medlemmarna i föreningen ska teckna förhandsavtalet, medan det i den information som har gått ut till hyresgästerna och i det som Dennis Wedin säger utåt framgår att det är 50 procent av de boende i huset. Det där är två olika saker. Vi vill gärna ha ett förtydligande. Vad gäller? Är det 50 procent av dem i föreningen eller 50 procent av de boende? Det är helt olika saker, och det står olika på olika ställen. Det bidrar till ytterligare förvirring.

Anförande nr 20

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Det är härligt med fullmäktige och det sista mötet inför sommaren! Tack för frågan, Clara Lindblom!

Det har gått ett tag, och direktiven är nu fastställda. Det är möjligt att komma in med intresseanmälningar till staden när det kommer till om man är intresserad av att ombilda sin fastighet. Detta är såklart ett spännande projekt som har sin utgångspunkt i att Stockholm blir en bättre stad av en ökad mångfald i alla stadsdelar. Som Clara Lindblom också fastställer är det viktigt att vi ska ha en ordnad process. Det hade vi som utgångspunkt när vi funderade på kriterierna och direktiven och vad vi kan göra för att säkerställa att vi lär oss av tidigare erfarenheter. Vad kan vi göra för att säkerställa ordnade processer? Olika utgångspunkter har varit viktiga.

Jag kan precisera och säga att det är 50 procent som krävs för en intresseanmälan. Det får man ändå säga är en ökning jämfört med hur det var tidigare när det gäller att ombilda i ytterstaden. Det är som Clara Lindblom säger: Vi går längre än vad lagen kräver för att 50 procent också ska förbinda sig att köpa sin bostad. Det är inte bra att det råder förvirring och finns frågetecken om att det finns olika formuleringar i direktiven och i det som har kommunicerats till de boende. Jag har därför bett Stadshus AB att göra ett förtydligande i direktiven så att det som är kommunicerat till de boende såklart också är det som gäller: Det ska såklart vara hälften av de boende som ska förbinda sig att köpa sin lägenhet, det vill säga av totalen av de boende. Därutöver ska det förstås också vara två tredjedelar som röstar ja på köpstämman. Givetvis får vi säkerställa att vi är lyhörda om det finns frågetecken kring detta.

Det är viktigt för mig att följa exempelvis utbildningskonsulter och oro som uppstår. Jag blir förbannad när jag märker att det exempelvis från olika utbildningskonsulter har rests frågetecken kring sådant som har skickats ut. De har i stället påstått att man skulle sälja under marknadspris. Det är ju staden som står för värderingen! Utbildningskonsulter är något som bostadsrättsföreningarna självständigt sluter avtal med och ingenting som vi kan påverka. Vi har snarare säkerställt vad som gäller när det tidigare har rests frågetecken kring saker. Nu nämndes exempelvis upphandlingar och att vi borde ha gjort sådana. Men vi vill ha en tydlig distans så att det är uppenbart att staden står för värderingen och

objektiviteten utifrån våra direktiv. Detta är bostadsrättsföreningars egna avtal som de tecknar med konsulter för att de behöver hjälp med processerna. Vi följer såklart detta noggrant.

Anförande nr 21

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack för ett förtydligande! Det är alltså 50 procent av de boende. Då måste vi förmodligen fatta ett nytt beslut i koncernstyrelsen, för det som står i själva ”tjutet” är ju en sak. Vad bra, då är du med på det.

Jag tycker ändå att det är bra att Dennis ser problematiken med utbildningskonsulterna. Jag vill bara förtydliga vad en utbildningskonsult är. Egentligen kan vem som helst kalla sig för det. Jag skulle kunna knäcka extra. Vi har ju så hög partiskatt i Vänsterpartiet, så jag kanske behöver dryga ut kassan och köpa en sommarstuga genom att börja kalla mig för utbildningskonsult. Obs att detta var skoj; jag ska inte göra det! Men vem som helst kan alltså göra det. Det krävs inga kvalifikationer, och det är en bransch som är helt oreglerad. Faktum är att utbildningskonsulterna i regel bara får betalt om utbildningen går igenom. 100 procent provisionsbaserat gör att det blir starka incitament att driva fram en utbildning, och vi har som sagt redan nu problem med att man lovar saker som icke-marknadsmässiga priser.

Men det jag tycker att du verkligen ska ta till dig, Dennis, är att människor känner sig rädda för att deras fastigheter annars kommer att bli sålda till privatvärdar. Det som uttryckligen sägs är: Om ni röstar nej kommer ert hus att säljas i stället! Denna oro är farlig. Du och jag är överens om en sak. Du har sagt det i intervjuer, och vi har använt exakt samma uttryck: Detta är ett stort privatekonomiskt beslut. Man ska inte fatta beslutet för att man är rädd att man annars ska hamna i händerna på ett riskkapitalbolag. Beslutet ska baseras på att man vill äga sitt boende och att man har råd. Man ska inte fatta beslut grundat på felaktig information. Om det då står någon och flåsar i luren eller i örat, om grannar ligger på och om utbildningskonsulter säger att man blir såld om man inte utbildar är det risk att man skräms in i ett väldigt stort beslut och en stor belåning. Jag skulle önska lite mer tydlighet från dig när det gäller detta och att du säger: Vi har hela tiden sagt att det är hyresgästernas vilja som ska respekteras. Om du röstar nej till utbildning kommer du att få fortsätta att bo kvar i allmännyttan.

Återigen: Ni vill hålla en distans till utbildningskonsulterna. Men det leder ju också till att oseriösa aktörer tillåts florera på marknaden. I både Helsingborg och Göteborg har man i ett fall upphandlat och i ett fall haft en rekommendationslista utifrån vissa kriterier så att bostadsrättsföreningarna som anlitar konsulterna kan se vilka som är seriösa och inte. Det gör att de oseriösa aktörerna tvingas bort från marknaden. Detta är som sagt ett stort privatekonomiskt beslut, och utbildningskonsulterna betar sig på ett sätt som inte är värdigt denna process.

Anförande nr 22

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Där är vi verkligen helt överens. Detta är ett stort privatekonomiskt beslut, och vi måste ha stor respekt för att detta är en process där det ska vara ordning och reda. Jag bekräftar också det som sägs om att det får bli ett koncernbeslut så att det blir rätt när det kommer till den mindre ändringen i direktivet och så att vi talar samma språk.

Det absolut viktigaste nu är att följa processerna och att reagera om det uppstår oklarheter. Jag var snabbt ute så fort vi fick höra uppgifter från Farsta, tror jag att det var, om att man hade börjat ringa runt. Jag gick då ut så fort som möjligt och förklarade upprört att vi verkligen ska följa om aktörer börjar bete sig oseriöst och försöker lura in hyresgäster genom felaktiga löften. Det är någonting som vi måste ta på stort allvar, och det är självklart också någonting som vi kommer att följa.

Vi tar detta på allvar, och det är också därför jag ofta upprepar att vi har stärkt kraven jämfört med hur det var tidigare när det gäller utbildningar. Vi har inte bara gjort det hela mycket snävare; det är ju bara i ytterstaden och i 11 av stadens 132 stadsdelar som detta blir möjligt. Det gäller de områden där vi ser att allmännyttan är särskilt dominerande. Vi har också skärpt kraven jämfört med tidigare i kriterierna. Ett viktigt sådant är att över hälften ska förbinda sig att köpa sin lägenhet utöver att två tredjedelar ska rösta ja.

När det kommer till aktörer som skräms vill jag lyfta fram att vi är överens om det allvarliga i att utbildningskonsulter betar sig felaktigt. Vi har fått in uppgifter från min rotel om att oroade hyresgäster hör av sig om att också Hyresgästföreningen med flera har betett sig illa på enstaka håll. Också detta är något som är väldigt allvarligt och leder till en uppskruvad stämning. Även när det kommer till detta är jag beredd att ta kontakt med exempelvis aktörer som man tycker betar sig illa. Jag hoppas också att alla partier i den här salen gör sitt för att sprida sakliga uppgifter. Vi kan ha olika uppfattningar, och det kommer vi att ha, men vi ska sprida så mycket saklighet som möjligt om hur processerna går till så att alla är på det klara med det.

En aspekt när det handlar om utbildningskonsulter är i grunden att man ska kunna få juridisk hjälp. Då är problemet att det är bostadsrättsföreningarna själva som har möjlighet att ta denna kontakt, och det är ingenting som jag kan blanda mig i som borgarråd eller beslutsfattare. Det vi kan göra är att följa det hela noggrant och säkerställa att om någon gör någonting fel givetvis ta en skarp dialog med aktören och följa upp det hela noggrant.

Anförande nr 23

L a r s B e c k (V): Fru ordförande! Du var tidigt ute, borgarrådet Wedin. Den 19 december förra året tog du bland annat i Mitt i avstånd från oseriösa utbildningskonsulter. Det ska du ha ett tack och en eloge för.

Det jag undrar nu är: Om man ser över det här lite grann i Stadshus AB – hur långt är du beredd att gå för att så att säga porta dem som var ute och lurade folk redan i början och skapade denna otrygghet? Det är min fråga till dig.

Anförande nr 24

Borgarrådet **W e d i n** (M): Tack för frågan! Utgångspunkten är att aktörer i Stockholm givetvis ska hålla sig till lagstiftningen. Vi måste följa detta noggrant. Jag tycker att det är allvarligt exempelvis med de uppgifter som har funnits om att man på något sätt skulle ha påstått något som liknar en pitch och sagt: Du kommer att kunna få en lägenhet för 70 procent av marknadsvärdet! Då har man lurat folk. Det är inte rimligt. Ombildningskonsulter har ingenting med värderingen att göra, utan det är staden som gör det. Jag skulle vilja påstå att detta är falsk marknadsföring, och det vi kan göra från stadens håll är att följa uppgifterna och säkerställa att bistå i en polisanmälan om någon inte följer lagstiftningen. I övrigt är jag också öppen och villig att ta enskild kontakt med aktörer av olika sorter som man hör betet sig illa.

Jag tror att vi alla i salen är ute efter att detta ska vara en ordnad process för hyresgäster där de inte hamnar i kläm. Olika saker vi har gjort för att lugna ned och säkerställa ordning och reda är att staden ska ha opartiska tjänstemän och ombud på plats för att se till att juridiken går rätt till när det kommer till köpstämmorna, om det blir aktuellt med några sådana. Detta är verkligen någonting som vi får följa framöver.

Anförande nr 25

L a r s B e c k (V): Tack för svaret! Det här är ju tyvärr oreglerat. Det är inte så lätt att man kan ta till konsumentköplagen. Det här är inte några små grejer man köper, utan det är trots allt en stor investering man gör om man bestämmer sig för att köpa en lägenhet för en eller två miljoner.

Du säger att vi ska följa det här. I den första runda du var ute i medierna var det bland andra Restate som var ute i farten. Det är lite pikant om du har lite bättre kontakt med Restate, för det är ett företag som styrs av Jan Bjurfors. Han är för mig också känd som fritidspolitiker för samma parti som du, fast i Nacka kommun. Honom kanske du ska hålla ett extra öga på.

§ 10 Frågestund

Fråga nr 1. Stadsutveckling och Stockholmsregionens konkurrenskraft

Anförande nr 26

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande, fullmäktige! Att förstå den här majoritetens linje i stora frågor kan vara svårt. Senast gäller det Brommas nedläggning och Arlandas framtid. I opposition var det nuvarande finansborgarrådet glasklar. Då sa hon till SVT: Regionen behöver såväl en östlig förbindelse som en fjärde flygbana på Arlanda.

Östlig förbindelse svek du direkt. Och Arlanda har vi inte hört någonting om. Det har inte saknats medier som ställer frågor, men det verkar vara väldigt svårt att få till en intervju med finansborgarrådet i den här frågan. Hon vill inte uttala sig, läser jag i en tidning. Finansborgarrådet vill inte ställa upp på en intervju, skriver en annan.

Min fråga är därför: Är du beredd att lägga ned Bromma och flytta trafiken till Arlanda och därmed göra de investeringar som krävs?

Anförande nr 27

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Det här är ett klassiskt exempel på att man som opposition försöker få en konflikt genom att säga: Ni är otydliga. Vi förstår inte vad ni menar. Plötsligt intar man en position om något där man själv var väldigt tyst under förra mandatperioden.

Tyvär missade Karin Wanngård att jag för två veckor sedan, tror jag att det var, var på ett seminarium på Handelskammaren där jag diskuterade just Arlanda. Vi höll på i en timme, och vi diskuterade utökad terminalkapacitet och talade om ytterligare landningsbanor och om hur vi kan få fler direktförbindelser till Arlanda. Det här känner egentligen Karin Wanngård till. Hon försöker bara skapa en konflikt så att hon kan säga att vi är otydliga och att ledarskapet är dåligt.

Vi driver detta i Connects styrelse, och vi driver det på flera olika sätt. Vi inser nämligen att ett litet land som Sverige behöver ha internationell tillgänglighet för att kunna attrahera investeringar så att vi säkrar investeringar i Sverige som kan leda till fler företag och fler jobb. Det handlar också om talangbasen, som vi ser blir alltmer internationell. Vi är väldigt beroende av omvärlden.

Men vi behöver en grön omställning när det gäller flyget. Det är också på väg. Vi tycker att det är viktigt att premiera den teknikutveckling som nu sker. Det är också därför SAS nu har startat en helt ny innovationsavdelning som bara ska titta på just elflyg och nya bränslen. Det är otroligt spännande. Vi talar om en förbättrad kapacitet på Arlanda. Det kan på lång sikt handla om fler landningsbanor, men redan på kort sikt kan det handla om både terminalutbyggnad och om att se över gater och annat.

Detta jobbar vi med, och det vet Karin Wanngård. Men det är bra att vi tar debatten ändå, så att fler får möjlighet att lyssna till mitt svar. Så tack för det!

Anförande nr 28

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Det är tråkigt att se de härskartekniker du försöker använda i debatten, Anna König Jerlmyr. Det är klart att du kan stå på seminarier på Stockholms handelskammare och säga vissa saker. Jag har hört dig säga saker där tidigare som du sedan inte kan stå för i den här talarstolen.

Frågan kvarstår. Varför svarar du inte på intervjuer så att fler kan få ta del av sådana saker som du säger på Handelskammarens seminarier? Vad det handlar om är Bromma, där vi kan bygga tusentals bostäder. Det handlar om utbyggd tunnelbana och en ny, klimatsmart stadsdel. Det är det denna fråga handlar om.

Din partiledare har svängt i frågan och vill numera lägga ned Bromma. Är det inte dags att sätta igång med det? Och varför är du inte beredd att berätta vad majoriteten vill? Eller är det så att du inte ens vill lägga ned Bromma? Det ville du i alla fall inte 2015. Vad vill du i frågan om Brommas nedläggning?

Anförande nr 29

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Man ska inte tro allt man läser i tidningen. Det trodde jag faktiskt att även Karin Wanngård kände till. I det här fallet är det en journalist på Dagens industri som säger att han inte har fått några kommentarer från mig. Men han har inte frågat, och om man inte har fått någon fråga kan man inte heller kommentera. Så var det med den saken.

Däremot försöker jag ta intervjuer som handlar om både Arlandas utbyggnad och om Bromma. Det gör jag gärna. Det var också journalister med på Handelskammaren, och det var därför jag tog upp det aktuella tillfället. Men det handlar egentligen inte om Bromma, utan det handlar om Arlanda. Bromma kommer att vara beroende av hur det går för Arlanda. Vi behöver se över terminalkapaciteten, landningsbanor och annat på just Arlanda. Sedan kan vi ta ställning till Bromma. Vi har sagt att vi inte ska avveckla Bromma i förtid; det är det jag har sagt tidigare. Det står jag fast vid. Däremot handlar det om att Bromma finns med som stadsutvecklingsområde i vår översiktsplan. Det är ett intressant område att bygga bostäder på, men det beror på hur det går med Arlanda.

Anförande nr 30

Borgarrådet W a n n g å r d (S): När det handlar om Brommafrågan handlar det om vad man vill från den politiska majoriteten och vilka beslut man är beredd att fatta. Jag tror att anledningen till de luddiga svar vi får i frågan är problemet att ni inte kan komma överens. För er är det viktigare att alla partier ska kunna säga nej till sina saker än att se till att Stockholm får den bästa framtida utvecklingen.

Ni stoppar och skjuter upp bostäder. Det har blivit svårare för företag att investera i Stockholm, och ingångna avtal kan rivs upp över en natt. Men jag är pragmatisk. Låt oss nu lösa denna fråga, som är så avgörande för Stockholms framtid! Tillsätt en arbetsgrupp om Bromma så att staden kan ge besked i de här viktiga frågorna! Förslaget ligger på ditt bord. Du har fått en skrivelse. När kan ni lämna raka besked? Kommer du, Anna König Jerlmyr, att kunna lämna raka besked om att lägga ned Bromma?

Anförande nr 31

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Det handlar ju om Arlanda, och där är vi redan engagerade. Vi kan sitta och ha arbetsgrupper om Bromma, men det handlar fortfarande om huruvida Arlanda kommer att kunna säkra upp ökad kapacitet både när det gäller gods- och persontransporter för framtiden. Det är det frågan handlar om. Kommer vi att kunna bygga ut terminalkapaciteten? Kommer vi att kunna se till att vi får fler gater? Kan vi möjliggöra, och titta på, differentierade avgifter för att få in ytterligare förbindelser?

Det är där frågan nu centreras. Detta kommer sedan att avgöra om vi kan bygga bostäder på Bromma eller inte. Men det blir en fråga efter 2038. Det finns med i vår översiktsplan att ambitionen är att vi skulle kunna göra Bromma till ett utvecklingsområde. Men det viktigaste är som sagt att vi säkrar regionens flygkapacitet.

Det kan också ske en omställning inom flyget så att vi får mer elflyg. Det är också intressant. Jag tycker därför att det är svårt att kunna uttala sig i dag. Men det är Arlanda allting handlar om, och där är vi oerhört engagerade.

Fråga nr 2. OS 2026: Vad händer om Stockholm tilldelas OS?

Anförande nr 32

L a r s B e c k (V): Ordförande! God kväll, alla kollegor i fullmäktigesalen! Vi för oss ifrån Bromma och Arlanda till Lausanne. Om en vecka, den 24 juni, sker omröstningen i Lausanne om OS 2026 ska hållas i Milano/Cortina eller i Stockholm/Åre samt Falun och lettiska Sigulda.

Den blågröna majoriteten har sedan budgetpresentationen förra året svängt från att säga nej till att nu vara positiv. Om medieuppgifter stämmer har jag förstått att finansborgarrådet kommer att vara på plats i Lausanne om en vecka. Trots att ni är positiva till ett vinter-OS i Stockholm har ni sagt att staden inte kommer att bidra med pengar eller personal. Vi ska inte heller axla något formellt ansvar för att arrangera vinterspelen.

Därför frågar jag: Tror majoriteten att det är realistiskt att genomföra ett OS 2026 utan att staden bidrar med pengar, personal eller något formellt ansvar?

Anförande nr 33

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Tack för frågan, Lars! Det är detta vi har sagt: Vi tycker att det är bra med stora internationella arrangemang. Det har varit massor med sådana i Stockholm under den senaste tiden. Det har varit Horse Show och stora Polar Talks där människor kommer från hela världen för att diskutera musik, inte minst. Det kommer VM och EM. Eurovision blev det tyvärr inte, men kanske nästa år.

Detta är något som vi verkligen välkomnar. Därför har vi en organisation som är helt fantastisk och som jobbar med detta och tar emot de internationella arrangemangen. Men med tanke på att det finns olika åsikter i fullmäktige om OS – och det har det gjorts hela tiden – har vi sagt att vi inte kommer att skriva på något host city contract. Det har vi inte heller gjort. Vi kommer inte att riskera skattebetalarnas pengar, och vi kommer inte heller att åta oss att bygga några nya arenor eller liknande. Det finns en strategi för att det ska vara hållbart. Man ska använda det man har. Det är helt andra bud än vad vi fick från början, då vi skulle bygga både hoppbackar, och bob- och rodelanläggningar. Det har alltså förändrats.

Vi får se hur det blir. Men om vi får OS har regeringen gått in och sagt att de tar säkerhetsgarantierna. Det är också fler kommuner involverade. Jag tycker därför att vi får se detta som en fantastisk möjlighet att ha ett stort internationellt arrangemang. Men vi har inte skrivit på några papper, och vi tar inga finansiella risker. Det har varit viktigt för oss eftersom vi har olika åsikter i den här salen. Det blir lite annorlunda, och det är inte ett OS sådant som dem vi är vana vid i en OS-ansökan. Det blir en något annorlunda process. Men vi ser det som sagt som vilket annat internationellt arrangemang som helst och behandlar det som ett sådant.

Anförande nr 34

L a r s B e c k (V): Tack för svaret! Jag har en följdfråga. Jag sitter i fastighetsnämnden. Vi delar ibland ärenden med idrottsnämnden, och vi vet att vi har ett stort behov av att rusta vanliga anläggningar – sådana som idrottare i till vardags. Det är alltså simhallar, idrottshallar, idrottsplatser och så vidare. Behovet beräknas till ungefär 2 miljarder fram till OS-starten 2026.

Jag tar detta som ett löfte om att detta inte kommer att trängas undan, utan att det kommer att ligga fast. Vi kommer alltså att göra de här upprustningarna för ungefär 2 miljarder så att vardagsidrotten, knattfotbollen, tjejerna som simmar och allt detta får ett utrymme – detta trots att ni har varit positiva till OS. Och du säger alltså att det är staten som tar den ekonomiska smällen.

Anförande nr 35

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ja, vi har stora underhållsbehov. Det är också därför vi håller hårt i medlen och inte lånar mer nu i Stockholms stad, som man tidigare har gjort. Man ska prioritera så att vi verkligen kan möjliggöra de behov som finns framåt och finansiera det hela också via egen finansiering.

Som sagt: Vi har inte skrivit på något host city contract. Därmed förbinder vi oss inte heller till någonting. Men vi har sagt att vi gärna upplåter våra lokaler på kommersiella villkor och hyr ut dem. Det gör vi ju också när det gäller andra stora tävlingar och så vidare.

Vi är många som ändå tycker att OS är något positivt liksom när det är andra saker som händer i staden. Det kan bli lite bökigt i trafiken och så vidare. Men överlag kan det vara väldigt positivt för en stad och dess invånare att samlas kring stora gemensamma aktiviteter. Jag hoppas också att det blir så om det nu är så att vi får OS. Men vi har som sagt inte skrivit under något som innebär ekonomiska risker, så med detta känner jag mig trygg. Och det hela ska vara på kommersiella villkor.

Fråga nr 3. Nedläggning av sommarjobbet "Rättighetsjakten" och färre sommarjobb för unga i Järva

Anförande nr 36

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! Frågan handlar om att vi ser med oro på det grönblå styrets nedskärningar på sommarjobben för unga. Nu när sommarlovet börjar är det några unga som kommer att ha sysselsättning, som får prova på att ha ett jobb och som får extra pengar att göra något roligt för. Men andra får inte detta.

Vi ser att sommarjobben i Järva har blivit färre. I förra veckan var det Järvaveckan, och då träffade jag många unga som var oroliga för att de inte skulle få chansen att få ett jobb i år eller nästa år. Även Rättighetsjakten, som har varit ett sommarjobb för unga på Stadsledningskontoret och som involverade ett 20-tal unga varje år i stadens arbete med att stärka de mänskliga rättigheterna, har försvunnit. Det har varit jobb som har gjort skillnad både för de unga som har varit en del av satsningarna och för staden.

Jag undrar hur du som arbetsmarknadsråd ser på att de här jobben försvinner och varför ni prioriterar bort sommarjobb för unga.

Anförande nr 37

B o r g a r r å d e t L i n d s t å l (C): Ordförande! Tack, Sissela, för en viktig fråga! Det har varit en jättespännande resa för mig att se hur vi har jobbat med sommarjobben under den tid jag har varit politiskt aktiv. Jag har haft möjlighet att sitta i en stadsdelsnämnd under de sex senaste åren och se hur vi verkligen har spämt bågen. Det sista vi gjorde 2018 var att komma upp i 9 000 sommarjobb, och det gör vi även i år. Vi har dessutom breddat begreppet till att innefatta feriejobb som gör det möjligt att söka jobb och möjligt att ta fram jobb för kommuner också under allmänna ferier, exempelvis höstlov och jullov.

Jag vill också säga att vi inte har några planer på att reducera antalet sommarjobb. Ambitionen att jobba vidare är fortsatt stark. Däremot kunde man vid den utvärdering

av sommarjobben som gjordes bland annat konstatera att stadsdelarna och bolagen hade svårt att hitta bra och kompetenta handledare. Det är någonting vi får titta på, för om möjligheten till jobb finns måste vi också se över möjligheten att handleda i dessa sommarjobb. Detsamma gäller exempelvis i kontakten med föreningar. Det är viktigt att vi har en seriös och bra handledning så att man får en bra erfarenhet när man får sitt första sommarjobb. Just det första jobbet och strecket på ens cv är oerhört viktigt för resan man gör.

Precis som du, Sissela, var jag på Järvaveckan, som i år hade lite av ett tema med jobb och integration. Vi såg ett jättestarkt intresse från det närliggande näringslivet. Framför allt var det i år fantastiskt många ungdomar från trakten som var där. De hade sökt sig dit i syfte att hitta sitt första jobb. Jag tycker att det är viktiga frågor du ställer, och det här kommer vi att jobba vidare med.

Anförande nr 38

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Du säger att antalet jobb inte minskar. I så fall undrar jag hur de är fördelade över staden, för antalet sommarjobb i Järva har ju blivit färre. Det är 435 färre unga som har sökt jobb som har fått det. Det är alltså flera hundra ungdomar som har velat ha jobb men som inte kommer att få det. Därför undrar jag var de här jobben i så fall finns, om antalet inte har minskat. Man kan ju annars tänka sig att Järva borde vara prioriterat med tanke på de utmaningar som finns där. Det är hög arbetslöshet, och det skulle vara av ännu större vikt att unga just därifrån får chansen att komma in i arbete och prova på ett jobb.

Jag undrar också hur du ser på de sommarjobb som handlar om just barns och ungas rättigheter och om att ungdomar får vara en del av och ge rekommendationer till staden om vad som behöver bli bättre för att stärka deras rättigheter. Varför tas dessa jobb bort?

Anförande nr 39

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Det stämmer, det som du säger, att antalet jobb har minskat något i Järva. Då gäller det specifikt stadsdelarna Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta. Marginellt ser vi att det är någonting som har gällt de senaste åren; alla som har sökt har inte fått jobb. Men väldigt många har också fått ett arbete. Jag tycker att det finns särskild anledning att titta på de siffror vi ser i Spånga-Tensta, där antalet sommarjobb har sjunkit betydligt mer än i exempelvis Rinkeby-Kista. Det är någonting som jag tar med mig för att se hur vi kan utveckla möjligheterna i just Spånga-Tensta.

Samtidigt vill jag också säga att den kommunala arbetsgivaren inte är den enda arbetsgivaren i Järva. När man tittar på Arbetsförmedlingens rapport inför sommaren 2019 ser man att det ser väldigt bra ut för unga människor när det gäller möjligheten till deras första sommarjobb. I det större landskapet ser det positivt ut för unga i Stockholm att få sitt första sommarjobb i år.

Anförande nr 40

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Staden är inte den enda arbetsgivaren, men den är däremot en viktig del för de unga som annars saknar chanser att få jobb på andra sätt. Vi vet hur arbetsmarknaden fungerar generellt: Har man ett starkt kontaktnät har man lättare att få jobb. Det är just de unga som saknar dessa nätverk som behöver de kommunala jobben extra mycket. Därför är det fruktansvärt tråkigt att 435 unga som har varit berättigade till sommarjobb inte får det på grund av nedskärningar.

Jag undrar fortfarande hur du ställer dig till att sommarjobben som har haft fokus på mänskliga rättigheter försvinner. Varför tas de bort? De har fyllt en oerhört viktig funktion både för de unga som har varit med och för hela staden när det kommer till att implementera barnkonventionen. Hur ska vi se till att efterleva barnkonventionen och ta in ungas åsikter om hur staden behöver utvecklas när det kommer till deras rättigheter om de inte får höras? Vi har haft fokus på antiziganism, på romsk inkludering och på samiskt förvaltningsområde. Nu finns inte detta mer.

Anförande nr 41

Borgarrådet L i n d s t å l (C): Jag vill börja med att säkerställa de siffror vi har talat om för dem som har fått sommarjobb: I Rinkeby-Kista är det 1 120 unga som har fått jobb, och i Spånga-Tensta är det 700 personer, så det är många som har fått jobb.

Du har lyft frågan om Rättighetsjakten. Det har varit ett spännande projekt att följa, som jag har förstått inleddes 2016. Jag hade själv möjligheten att delta i den rapportering som gjordes på Bio Rio. Vad jag förstår lyfte man 2017 in arbetet mot rasism och antiziganism, och 2018 hade man särskilt fokus på tornedalingar och samer. Jag tycker att det är ett viktigt arbete som har gjort, och nu när Stockholm också är förvaltningsområde för dessa grupper är det ett arbete som förs vidare väldigt brett av flera andra parter i rummet. Det är ett samråd som pågår nu, och den samverkan vi har med de här grupperna förutsätter jag kommer att landa väldigt väl. Det är någonting som vi har inlett nu, 2019. Där känner jag mig trygg i att arbetet kommer att fortgå.

Vad gäller arbetet med rättighetsjakten tar jag frågan vidare, för jag tycker att det har varit ett bra projekt.

Fråga nr 4. Bedömningar gällande evenemang i staden

Anförande nr 42

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Ordförande och fullmäktige! Jag har under senaste fyra åren varit ordförande, och är nu vice ordförande, för Kungsholmens stadsdelsnämnd, som ordnar det stora, fina firandet av nationaldagen i Rålis. En del av firandet har varit att tillsammans med Mosquito göra en uppskattad

del nere vid Smedsuddsbadet. Denna del har växt varje år, och förra året var det mer än 10 000 personer på plats som var med och firade.

Men att det har varit så många som har varit med har också gjort att evenemanget har växt stadsdelen ur händerna. Inför årets upplaga har både polis och förvaltning sagt att man inte kan garantera besökarnas säkerhet. Därför har vi begärt att kulturnämnden ska kliva in och hjälpa oss att hantera evenemanget, vilket man inte har gjort. Därför blev jag förvånad när jag läste ett citat av Jonas Naddebo från den 5 juni där du säger: ”Hade beslutet varit upp till mig hade jag gjort en annan bedömning”.

Min fråga är därför, och jag tror att hela stadsdelen undrar samma sak: Vilken annan bedömning hade du gjort, och på vilka grunder hade du gjort en annan bedömning än polis och förvaltning?

Anförande nr 43

Borgarrådet N a d d e b o (C): Tack så mycket, Arvid, för frågan! Jag gissade rätt när jag trodde att det var denna fråga som gömde sig bakom den kryptiska rubriken. Det är alltid bra att skriva rubriker som beskriver vad frågan handlar om, men den här gången hade jag rätt och kan ge dig ett bra svar.

Det är naturligtvis mycket tråkigt, och framför allt en stor förlust för Stockholm som stad och för Kungsholmen som stadsdel, att man inte kunde få detta firande att bli av i år. Det har florerat en hel del diskussioner om när kulturförvaltningen har blivit inkopplad i frågan. Vi kan säga så mycket som att stadsdelen *inte* skickade frågan vidare till kulturförvaltningen. Det är jag själv som har tagit frågan till kulturförvaltningen – i ett mycket sent skede när jag blev uppmärksammad på den. Därav hade man inte möjlighet att hantera frågan på kulturförvaltningen, för stadsdelen signalerade inte att det här behövde tas vidare i staden. Så där är det ibland; man fattar olika beslut lokalt som sedan ger stor påverkan i staden som helhet.

Men om jag hade haft beslutandemakten i frågan skulle jag ha fattat ett annat beslut och försökt att lösa frågan på ett annat sätt. I stället för att tacka nej till arrangören hade jag försökt att hitta en lösning, till exempel i Rålambshovsparken, för detta. Vi ska komma ihåg att man förra året spelade mellan 15 och 19 på dagen, så det handlar inte om eventuella bullerstörningar som skulle kunna vara i Rålambshovsparken.

I det här fallet gick man på polisens bedömning att det inte var tryggt att genomföra detta, och man såg inte möjligheten att flytta det till Rålambshovsparken, vilket jag tror hade varit en väldigt bra lösning. Nu har den nya stadsdelsnämndsordföranden sagt att man kan titta på frågan ytterligare en gång, och då tror jag att hela Rålambshovsparken skulle kunna vara en väldigt bra plats. Men beslutet kring stadsdelens nationaldagsfirande ligger hos stadsdelen.

Anförande nr 44

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Tack så mycket! Det har varit känt i flera år hur det här har sett ut, och vi har gjort anpassningar bit för bit. Som du talar om fick man förra året lägga firandet tidigare på dagen, för man hade sett att det blev ännu svårare och stökigare att garantera säkerheten på kvällen. Det känns inte som att det är något nytt som har kommit i elfte timmen, men det låter som att vi behöver träffas utanför talarstolen och titta på hur kommunikationen i så fall har sett ut.

Jag tycker att frågan är viktig: Hur och med vad kan kulturnämnden hjälpa till för att det ska kunna fungera att göra det här?

Annars kvarstår en fråga som handlar om synen på stadsdelarnas uppdrag. Jag tycker att den signal vi har sett i budgeten inte handlar om att stadsdelarna ska ta ett större ansvar för kultur och kunna göra evenemang för många tiotusentals besökare i Stockholm. Den kompetensen har man inte i dag.

Anförande nr 45

Borgarrådet N a d d e b o (C): Vid arrangemanget under 2018 deltog kulturförvaltningens evenemangsavdelning och stöttade upp när det gäller säkerheten och tryggheten. Det fanns situationella resurser som hjälpte till där.

Jag vill att vi nu utvärderar hur frågan har skötts för att hitta en lösning för evenemanget framåt. Men jag ser inte heller att det bara är självklart att kulturförvaltningen ska gå in och ta över evenemanget, för i vår stad är det så att stadsdelarna har ansvar för nationaldagsfirandet. Nu har er stadsdel, Kungsholmen, haft ett väldigt populärt nationaldagsfirande, och då kanske man skulle kunna hitta en gemensam lösning där kulturförvaltningen kan bidra med viss expertis och där stadsdelarna fortsatt kan ta ansvar för evenemanget. Vi ska ju inte konkurrera internt i staden om att arrangera det bästa nationaldagsfirandet. Det ligger på stadsdelarna att göra detta, och därför måste vi nu inför nästa år hitta en form som gör att detta kan genomföras tryggt och säkert.

Anförande nr 46

A r v i d V i k m a n R i n d e v a l l (S): Jag uppfattar att du inte svarar det som jag tycker att citatet kunde antyda. Du svarar snarare att det krävs ett annat arbete men att ni kan gå in och titta på vad ni kan göra och hur ni kan samarbeta mer med stadsdelen för att kunna få till detta.

Jag tror att det är viktigt att du skickar denna signal till dina majoritetskollegor i stadsdelen, som har känt sig förbryllade över uttalandet att om du hade varit i deras skor hade du fattat ett annat beslut än vad de har gjort. Det tror jag är viktigt att ta med. Jag ser fram emot att man hittar lösningar för detta kommande år. Jag har också läst att du ska göra allt vad du kan för att detta ska bli till.

Min avslutande fråga är därför: Vad är allt du kan göra? Och när under året tror du att du kan veta det och ge besked till dem som undrar?

Anförande nr 47

Borgarrådet N a d d e b o (C): Stadsdelen har inte fattat något formellt beslut i frågan. Däremot har man haft en arbetsgrupp som har följt arbetet med nationaldagsfirandet. Det har inte varit uppe för formellt beslut i stadsdelen, vilket också är information som har florerat tidigare. De har alltså inte fattat ett formellt nämndbeslut i frågan, men de har ändå hanterat den – så kan man säga.

Om detta hade varit upp till mig skulle jag kanske ha ifrågasatt lite av den information som har dykt upp kring ärendet, för det är en hel del saker i bedömningarna som jag skulle vilja säga är lite underliga och som man kan ifrågasätta. Man ska inte alltid köpa all information med hull och hår, utan man behöver kritiskt granska den.

Vi för en dialog i min förvaltning kring hur vi skulle kunna stötta ett sådant här evenemang och vad vi skulle kunna stötta med. Jag vill fortfarande inte släppa tanken på att det är stadsdelarna som ansvarar för nationaldagsfirandet. Om det nu är så att stadsdelen har svängt och sett att det finns möjligheter i Rålambshovsparken skulle det vara fantastiskt bra om stadsdelen, som har drivit detta under så lång tid, kan fortsätta att ha det bästa nationaldagsfirandet i Stockholm.

Fråga nr 5. Åtgärder för frigivning av gängkriminella

Anförande nr 48

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande, kommunfullmäktige! Enligt en intervju i Sveriges Radio hyser polisen stark oro för ökat våld i höst, när flera personer i kriminella nätverk som är dömda för vapenbrott och narkotikabrott släpps ut från fängelse efter sommaren.

Många av de senaste årens skjutvapenmord kopplas till konflikter mellan aktiva nätverk såväl i Järvaområdet som i södra Stockholm. Vänsterpartiet delar polisens oro för ökat våld i höst och anser därför att det är av största vikt att staden och stadsdelsnämnderna omgående tar fram åtgärdsplaner och ser över beredskapen inför hösten när personer från kriminella nätverk som är dömda för vapenbrott och narkotikabrott kommer att släppas ut från fängelse. Vi tycker också att 20 miljoner kronor ska omfördelas från Trygghetsfonden till en förstärkning av den samlade avhopparverksamheten i staden.

Med anledning av det här, Erik, undrar jag: Vilka åtgärder kommer majoriteten att vidta inför den oro som polisen har för ökat våld i höst i samband med frigivning av de kriminella ur fängelserna?

Anförande nr 49

Borgarrådet S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Tack så mycket för frågan, Rashid! Ja, det här är naturligtvis mycket oroväckande. Det tycker inte bara Vänsterpartiet och polisen, utan det tycker naturligtvis också den samlade grönbå majoriteten.

Nu ska vi veta att det är olika individer med olika behov som kommer att släppas ut från anstalterna. Under den tid de har suttit på anstalt ska de i bästa fall ha fått någon form av vård. En del av dem kommer också att få frivård om det är någon form av villkorlig frigivning som de har dömts till. Under tiden på fängelse ska de ha haft en kontaktperson och en verkställighetsplan, där man planerar frigivningen och det fortsatta livet. Men vi vet att det många gånger fallerar och att många faller åter i brottslighet – tyvärr och åter tyvärr.

Jag tycker att det här visar på hur viktigt det är att vi har tillräckligt många poliser i våra utsatta områden. Det viktigaste är ju att vi får fast de här människorna, att vi kan häkta dem och att vi kan döma dem till kännbara straff. Det är oerhört viktigt för att vi ska minska den här typen av kriminalitet. Polisen på Järva har faktiskt nu, när antalet poliser ökar där, varit framgångsrika i det arbetet. Tyvärr ser det inte ut så i hela Stockholm. Vi vet att antalet poliser har minskat med 300 de senaste fem åren. Bland annat därför har vi nu förstärkt med kommunala ordningsvakter, som ska bistå polisen i deras arbete.

Vad gäller hur kommunen jobbar efter en frigivning är det i mycket en fråga för socialtjänsten. Det är socialborgarrådet Jan Jönsson som är ansvarig för detta. Jag varken kan eller ska svara för mycket på de frågorna. Men vi har i staden en avhopparverksamhet. Vi har sociala insatsgrupper för personer över 20 år som inte vill fastna i en kriminell livsstil, vi har jobbtorgen och vi har utbildningsväsendet, som förhoppningsvis ska kunna fånga upp de här grovt kriminella människorna. Men visst är det ett stort bekymmer.

Anförande nr 50

R a s h i d M o h a m m e d (V): Under de senaste åren har dödsskjutningarna eskalerat i storstäderna i Sverige, bland annat i Stockholm. Nio dödsskjutningar ägde rum i Stockholm under årets fem första månader. Skjutvapenvåldet har blivit allt grövre inom kriminella miljöer, vilket skapar otrygghet bland boende i de här stadsdelarna. Det påverkar också butiksägare och andra företagare. Enligt Brottsförebyggande rådet är många av problemen som de boende upplever associerade med kriminella gäng eller grupper av unga killar och män. Det är oerhört viktigt att vi ser till att förebygga att fler unga dras in i kriminalitet.

Jag vill därför ställa samma fråga till Erik Slottnér som jag har ställt till stadsdelsnämnden i Spånga-Tensta: Har staden beredskap för att vid behov kunna utöka de sociala insatsgrupperna eller öka samverkan med de ideella organisationer som arbetar med unga för att bryta en kriminell livsstil?

Anförande nr 51

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Fru ordförande! Den utveckling som Rashid påstår har skett de fem senaste månaderna har väl i ärlighetens namn skett under en väldigt lång period. Våldet blir allt grövre och kryper allt längre ned i åldrarna. Till följd av detta ökar också otryggheten bland invånarna i våra stadsdelar, inte minst våra socialt utsatta stadsdelar. Det är ju inget som har pågått bara under 2019, utan det här är en samhällstrend som vi har sett under lång tid. Inte minst under den förra mandatperioden vet vi hur näringslivsägare fick stänga ned sina verksamheter, bland annat i Husby, på grund av det eskalerande våldet. Vi känner till oron och de appeller som riktades gentemot politiken med anledning av detta.

Naturligtvis är det absolut viktigaste i detta arbete att stoppa rekryteringen av unga människor, många gånger småpojkar, in i de här gängen. Därför har vi också väldigt mycket förebyggande arbete som pågår och som utvecklas och kommer att utvecklas framöver.

Anförande nr 52

R a s h i d **M o h a m m e d** (V): Jag vill absolut framhålla att vi som bor på Järva och i andra områden där problemen är stora har samma rätt att känna oss trygga som alla andra invånare i staden. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi tar polisens oro på allvar och ser till att verkligen stärka det förebyggande arbetet och avhopparverksamheterna.

Anförande nr 53

Borgarrådet **S l o t t n e r** (KD): Fru ordförande! Som jag sa i min inledning är vi också mycket oroliga över utvecklingen. Det är därför vi gör alla de insatser vi gör, inte minst den stora satsningen på kommunala ordningsvakter, som ska upp till 100 stycken före årets slut. Vi ligger i som iglar för att utöka antalet LOV 3-områden, så att ordningsvakterna kan operera på flera ställen.

Vi håller nu på för fullt och fördelar medel ur den kommunala trygghetsfonden. Det vore dock fel att lägga de pengarna på det sätt som Vänsterpartiet föreslår; trygghetsfondens medel ska ju gå till investeringar i stadsmiljön. De kan inte och får inte användas till löpande driftskostnader. Jag tror inte att ni rent juridiskt skulle kunna få igenom ert förslag där.

Vi har tydliga skrivningar i budgeten om att avhopparverksamheten ska utvecklas. Vi håller på att utveckla detta arbete också, liksom arbetet med sociala insatsgrupper. Det pågår alltså väldigt mycket. Vi håller på att ta fram ett samverkansavtal med polisen för att polisen och kommunen ska jobba tajtare. Vi gör väldigt mycket. Men oron kvarstår, och det är nog bra att den gör det också.

Fråga nr 6. Förturssystemet i bostadskön för våldsutsatta

Anförande nr 54

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Min fråga till Dennis Wedin handlar om de barnfamiljer där anledningen till bostadslösheten är våld i nära relation eller våld mot kvinnor. I morgon har vi på socialnämnden en ny rapport som handlar om de barnfamiljer med socialtjänstkontakt i Stockholms stad som lever under osäkra boendeförhållanden. Det är fråga om 364 barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden. 65 procent av dem är kvinnor med barn. Av dessa har 22 procent uppgett våld i nära relation som anledning till sin bostadslöshet. Det är 10 procent fler än vid föregående mätning.

Ni har gått ut stort och sagt att ni ska göra att fler kvinnor som blivit utsatta för våld får förtur i bostadskön. Vi ser nu att utvecklingen går åt precis andra hållet. Jag undrar nu: Hur går det egentligen med det här uppdraget, som ni gick ut och slog på stora trumman med? Vad är det som händer? Hur ska ni förändra det, och när får de här kvinnorna mer hjälp? De kan inte vänta.

Anförande nr 55

Borgarrådet W e d i n (M): Fru ordförande! Jag tackar för frågan. Hur vi kan säkerställa bostäder till våldsutsatta kvinnor är en väldigt viktig fråga. Det är också någonting som vi har diskuterat mycket i den grönbå majoriteten, så till den milda grad att vi även har tydliga budgetuppdrag i just den här frågan. Det är viktigt att staden samlat arbetar med att stävja våld i nära relationer och öka boendetryggheten. Människor som blir slagna hemma av sin partner ska få ökade möjligheter att ta sig ur den situationen. Därför utökar vi nu förturen för våldsutsatta i stadens bostadskö.

Arbetet fortskrider, och vi har en dialog om detta när det gäller Bostadsförmedlingen och berörda förvaltningar. Som uppdraget ligger är en av utmaningarna att utöka antalet förturslägenheter och i samarbete med socialnämnden genomföra en översyn av riktlinjerna med syftet att även inkludera våldsutsatta samt barnfamiljer med långvarig hemlöshet, som Anna Rantala Bonnier särskilt nämnde. Det här är en viktig aspekt. I samarbete med bostadsbolagen ska vi också säkerställa tillgången till skyddade boenden för våldsutsatta. Detta är någonting som vi särskilt har uppdrag för till berörda förvaltningar. Grundperspektivet för oss är såklart att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som ska bo kvar i det gemensamma boendet.

Anförande nr 56

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Det du säger låter bra, Dennis Wedin. Jag stöder det initiativ som syftar till att fler våldsutsatta kvinnor ska få boenden. Nu är det ju inte så att de flesta våldsutsatta kvinnor kan bo kvar i sina boenden, eftersom förövarna vet var de bor. Det föreligger ofta ett hot mot just den bostaden.

Jag undrar hur ni ska göra. Ska ni ändra riktlinjerna? Ska ni ta bort tvåårsregeln, så att man inte längre ska behöva ha varit skriven i Stockholms stad i två år? Det skulle vara en bra idé att ta bort till exempel detta ur riktlinjerna, tycker jag. Och hur sätter du det här i relation till att ni minskar antalet hyresrätter i Stockholm? De här kvinnorna har ju oftast ingen stark ställning på bostadsmarknaden. Vi ser i den här rapporten också att det pratas om en strukturell bostadslöshet bland kvinnor och barn – de har inte ens tagit sig in på bostadsmarknaden. Det ni gör är ju att försvåra ytterligare för den här gruppen genom att sälja ut allmännyttan med ombildningar. Det är mycket bra snack, men verkstaden går åt andra hållet, Dennis Wedin.

Anförande nr 57

Borgarrådet **W e d i n** (M): Man kan inte säga att det är snack när det är tydliga budgetuppdrag. Då tycker jag att man lite för mycket lever i sin bubbla i föreställningen att ombildningar kommer att förstöra för hela staden framöver. Här har vi ett seriöst arbete igång för att se över riktlinjerna och säkerställa att vi ger denna tillgång i den mån det är möjligt, men också säkerställa att den här förturen funkar. Bostadsförmedlingens styrelse har beslutat om kriterierna sedan tidigare. De innebär att man beviljas en ren och skär förtur enligt medicinska och psykiska kriterier. Hot om våld prioriteras. Förmedlingen har bara hos sig 56 handläggare som enbart arbetar med detta och rödflaggar och prioriterar vissa ärenden.

Vi följer såklart detta noggrant. År 2018 fick man in 550 lägenheter, men man hade från stadsdelsförvaltningarna bara behov av 450. Det är viktigt att vi särskilt följer hur riktlinjerna följs, hur detta utövas och hur vi kan bredda uppdraget.

Anförande nr 58

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag saknar fortfarande svar på hur de här riktlinjerna ska göras om. Det är ju allmänt känt inom socialtjänsten i Stockholm att det är enormt svårt att få förtur och att de flesta våldsutsatta kvinnor inte får förtur, trots att de har väldigt starka skäl. Kriterierna kan behöva förändras. Det gäller till exempel det här med att ha varit skriven i Stockholms stad i två år. Man kan också behöva ha ett bättre utbyte med andra kommuner, så att man kan byta bostäder för dem som inte kan bo kvar i Stockholm.

Jag saknar svar på vad ni konkret tänker göra för den här gruppen. Vi ser tyvärr att förturerna för våldsutsatta har minskat. Det är ett enormt misslyckande, när behoven faktiskt ökar. Det i kombination med att det blir färre hyresrätter kommer inte att hjälpa den här gruppen, och det tycker jag att du kan erkänna, Dennis Wedin. Du kan ju tycka att det är bra för andra grupper i samhället att ombilda hyresrätter till bostadsrätter, men för den här gruppen är det inte bra.

Anförande nr 59

Borgarrådet **W e d i n** (M): Detta är ett seriöst arbete, som har pågått och varit uppe i berörda styrelser och liknande där Feministiskt initiativ sitter med. Det här är

någoting som kommer att komma upp till beslut i takt med att vi nu kollar på riktlinjerna och vad som kan göras framöver.

Det är olika delar i staden som påverkas av detta. Exempelvis står det i senaste T1 för Bostadsförmedlingen att staden kan överväga eventuella nya lösningar om det finns behov av det, till exempel att de här lägenheterna kopplas till stadsdelsförvaltningarna, som transparent kan använda sig av skyddade boenden eller mellanboenden. Det bör noggrant beaktas vilka typer av mellanboenden för våldsutsatta personer som redan används och som kan erbjudas inom staden, framför allt inom SHIS.

Det här är alltså en fråga som vi noggrant följer. Frågan om riktlinjerna kommer att processas särskilt.

Fråga nr 7. Bostadsmålen

Anförande nr 60

Borgarrådet **V a l e s k o g** (S): Vi har sedan den nya majoriteten tillträdde efter valet uttryckt oro när vi har sett hur många bostäder som har antingen stoppats eller skjutits upp. Det gäller både exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Hela tiden har jag fått höra svaret att det inte är någon fara på taket och att man kommer att kunna klara de här målen.

Nu har vi fått facit, kan man säga, för första halvåret i stadsbyggnadsnämnden. Där finns ett mål att det ska vara 10 000 godkända planer under 2019. Då kan man tänka sig att det går att uppnå hälften, 50 procent, eller 30 procent eller kanske i alla fall 20 procent. Men sanningen är att vi har uppnått ungefär 4 procent, 410 godkända planer för lägenheter. Då pratar vi inte om program och annat, utan det är godkända planer.

Jag skulle gärna vilja höra hur borgarrådet ser på det här. Man har bara uppnått 4 procent på ett halvår. Hur ska majoriteten klara att uppnå sina mål?

Anförande nr 61

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Jan Valeskog! Vi har fått de första indikationerna när det gäller påbörjade bostadsrätter, och de har varit oroväckande. Men det du tar upp är ju i praktiken alla de andra målen, som vi kommer att klara galant, skulle jag vilja säga.

Problemet är att de påbörjade bostäderna, i huvudsak bostadsrätter, har en konjunkturedgång som med all respekt hade kunnat synas även om Socialdemokraterna hade styrt den här staden. Det är nämligen så att Socialdemokraterna på riksplanet har drivit igenom amorteringskrav. Sedan det senaste amorteringskravet infördes har det i kombination med förändrade kreditrestriktioner i stort sett stoppat de påbörjade bostadsrätterna. Det är mycket allvarligt, och det måste man göra någonting åt. Man kan inte blunda för att dessa två

enskilda beslut rörande amorteringskrav och kreditrestriktioner är något som behöver beaktas även av Socialdemokraterna i Stadshuset.

Detta är ett jättebekymmer. Ni borde vara mer intresserade av att titta på den här frågan. Jag var uppe i talarstolen och pratade om detta för drygt ett år sedan, men vi har inte hört Jan Valeskog ens nämna amorteringskravet. Det är allvarligt när konjunkturläget är som det är. Däremot är jag glad åt att det faktiskt finns 19 000 bostäder i planberedskapen, varav 5 000 kan starta omgående. Men det är ett allvarligt läge. Jag kommer nästa vecka att träffa ett antal aktörer för att diskutera om staden kan göra ännu mer för att underlätta den situation som vi ser i konjunkturläget.

Anförande nr 62

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Hade Joakim Larsson varit med i radioprogrammet *På minuten* hade han blivit avbruten på en gång, eftersom han lämnar ämnet. Jag pratar inte om antalet färdigställda eller påbörjade lägenheter. Jag pratar om det som vi kan påverka här och nu. Jag pratar om det vi kan göra i exploateringsnämnden när det gäller markanvisningar och i stadsbyggnadsnämnden när det gäller exempelvis godkända och antagna planer. I stadsbyggnadsnämnden finns en målsättning om 10 000 godkända lägenheter 2019. Ni har kommit upp i 410 på ett halvår. Vad beror detta på?

Den andra diskussionen, om påbörjade lägenheter, är mer komplicerad än vad Joakim Larsson vill göra gällande, men det är inte detta min fråga handlar om. Det kan vi ta en annan gång. Då behöver vi nog mer tid än så här.

Varför har ni bara klarat av 4 procent av de uppsatta målen på ett halvår? Hur ska ni klara 10 000 antagna bostäder med den politik ni för, där ni stoppar en hel del bostäder, skjuter upp och skjuter fram? Då kommer förutsättningarna att bli riktigt usla. Det spelar ingen roll vilken planberedskap som finns när ni stoppar bostäder.

Anförande nr 63

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jan Valeskog! Du odlar den här myten själv. Vid alla majoritetsskiftet finns det projekt som man har velat förändra. Under vår oppositionstid drev vi på i ett antal av de projekt som vi nu förändrar. Det är inte så att de bostäderna kommer att utebli, utan projekten kommer att förändras. Sådana omtag såg vi även under den majoritet som du tillhörde. Under föregående år fanns antagna och godkända planer för 9 000 bostäder. Det var totalt 9 900 som fick någon typ av stopp under föregående år. Det kunde bero på allt från att enskilda byggaktörer inte kom igång på grund av konjunkturläget till omtag på grund av Trafikverket och Förbifarten med förskjuten planprocess eller godkännandeprocess. Återremissen som gällde förra året avsåg 24 bostäder.

Anförande nr 64

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är intressant att vi i princip fördubblade antalet nya projekt jämfört med tidigare år. Det gäller både markanvisningar och nya planer. Det var en kraftig ökning.

Stopp är ett svagt ord för det som sker nu. Det är nästan en blockad när det gäller att få fram nya planer. Jag skulle gärna vilja ha en förklaring till varför det är tvärstopp. 4 procent har ni klarat hittills, Joakim Larsson. Jag har hört att det finns de som glatt har sagt att det är mycket lättare att stoppa projekt med Moderaterna än med Socialdemokraterna. Men så kan det väl inte vara? Vi måste ju få en förklaring. Här har vi svart på vitt hur det ser ut när det gäller nya planer. Vi ser något liknande i exploateringsnämnden, när ni skickar tillbaka ett stort antal bostäder. Det är det som är intressant att kunna få en förklaring till. Sedan kan vi prata om allt det andra, om påbörjade och färdigställda bostäder. Det är ett senare led i processen. Det ni kan påverka i den majoritet som sitter är nya projekt. Det är där den politiska styrkan finns, men den har hittills varit utomordentligt svag från er sida.

Anförande nr 65

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag vill minnas att det markanvisades 6 400 bostäder förra året, och ni styrde en ganska stor del av året. I praktiken hade ni ett betydligt högre mål. Vi menar att vi kommer att kunna nå samtliga av de mål som vi har satt upp. Det som är problemet är i praktiken de påbörjade bostadsrätterna, där vi ser förskjutningar i projekt. Dessa förskjutningar är klart kopplade till konjunkturläget. Ett av de tydligaste budskapen i tertialrapporten är just att vi måste kunna hantera de påbörjade bostäderna. Som sagt kommer jag nästa vecka att träffa ett antal aktörer för att se om staden kan göra än mer för att se till att de påbörjade projekten kommer igång. Det är projekt för 5 000 bostäder som kan startas i morgon om förutsättningarna ges.

§ 15 Finanspolicy för kommunkoncernen Stockholms stad

Anförande nr 66

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Stockholm växer. Det vet vi alla om. Det innebär också att vi behöver investera mer. Det gäller bostäder, som vi har diskuterat här tidigare i dag, avlopp, vatten, hamninfrastruktur, skolor, äldreboenden – listan kan göras lång på alla investeringar vi behöver göra för staden. Och vi ska givetvis göra dem också.

Just nu har staden en rekordhög investeringstakt på runt 24–25 miljarder kronor per år. Det man ofta glömmer är att en hög investeringstakt också ger kostnader i andra änden i form av avskrivningar, det vill säga kostnaden för kapital, men också kostnader för drift och underhåll. Utöver alla de här investeringarna har vi även medfinansiering. Vi ska utöka nätkapaciteten med Svenska kraftnät, vi finansierar tunnelbana och så vidare. Ungefär 1 miljard per år lägger vi på medfinansiering av olika satsningar.

Till detta kommer omständigheten att skuldsättningen under förra mandatperioden fördubblades. Det här är någonting som vi har påtalat många gånger från den här talarstolen, som vi har skrivit i alla ärenden och månadsrapporter i ekonomiutskottet och som vi fortsätter att varna för. Man har lånefinansierat det mesta av investeringarna, vilket blir ekonomiskt ohållbart. Vi behöver från stadens sida finansiera mer med egna medel. Om vi inte gör det kommer det att bli väldigt kännbart för Stockholm och stockholmarna. Fortsätter vi med den takt för skuldutvecklingen som vi har haft kommer skulden att bli ungefär 111 miljarder till 2024. Så ser prognoserna ut, och det tror jag att alla i det här rummet känner är fullständigt ohållbart. Vi behöver se över hur vi kan öka egenfinansieringen och minska skuldbördan.

Skuldutvecklingen beror främst som sagt på hur investeringarna sedan tidigare finansierats. Vi behöver se över detta för att kunna ligga på mer hållbara nivåer. Det handlar om ungefär 8–10 miljarder per år. Vad gäller ytterligare investeringar utöver det måste vi se över försäljningsinkomst eller ytterligare positivt resultat för att skuldutvecklingen inte ska öka.

Hur kan man då finansiera investeringar? Det kan man göra på tre sätt. Man kan göra det med egna medel, det vill säga genom överskott i bokslut eller finansiella tillgångar, samt genom försäljningar och genom att låna. Det har varit en högkonjunktur, och därför ser vi som sagt med oro på att man fördubblade låneskulden. Nu står vi i situationen att vi under den här mandatperioden och nästa kan hamna över 100 miljarder i skuld. Det kommer inte att gå. Då kommer vi att få sänkt kreditbetyg. Det är även så att kreditvärderingsinstitutet redan har gett oss mer negativa utsikter i sina prognoser. De varnar också för den skuldutveckling som vi har sett.

Det här är alltså ett viktigt ärende. Nu tvingas vi höja upplåningslimiten. Det beror på att regelverket säger att den externa upplåningslimiten inte vid ett enda tillfälle får överskridas, inte ens tillfälligt. Det är därför vi behöver göra detta i dag för att ta höjd för de investeringar vi nu har, som är skyhöga. Dessutom var låneskulden under förra året på rekordnivå.

Vår uppgift framöver är att hitta hållbara finansieringar av våra investeringar. Vi ska investera i Stockholm. Vi ska investera i alltifrån nya energislag till hållbar mobilitet, skolor, äldreboenden, förskolor, LSS-boenden och så vidare. Men vi kan inte låna till allt. Det är inte hållbart. Vi kommer då att stå inför en situation där det blir förskolan och LSS-boendet som får betala de höjda räntorna, och det tror jag inte att någon i det här rummet vill.

Därför tar vi nu ansvar. Vi höjer upplåningslimiten, men vi kommer att göra allt för att sänka den skuldsättning som har varit. Vi kommer också att se över prioriteringarna i investeringar framåt och hålla i kostnader. Det kan inte skena på det sätt som det har gjort tidigare, utan vi måste hålla i prognoserna och kostnadskontrollen för varje kommande investeringsprojekt. Det är viktigt. Om vi inte sköter ekonomin kommer det också att drabba välfärden framöver, och det vill vi inte.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 67

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag hör hur Anna König Jerlmyr målar upp bilden att ekonomin skulle vara dålig. Det är ju så att intäkter och utgifter hänger ihop. Ni har valt att minimera intäkterna. Ni väljer att bygga mindre, vilket naturligtvis påverkar på så sätt att man får färre framtida skattebetalare.

Med det vill jag fråga finansborgarrådet: Är du beredd att sälja fastigheter i allmännyttan för att finansiera era brister på intäkter?

Anförande nr 68

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag tycker att det är en tråkig debatt som Karin Wanngård kommer med, inte bara i den här debatten. Hon säger att vi vill minska antalet bostäder. I själva verket är det väl känt att vi har höga ambitioner. Det handlar om att markanvisa för 10 000 nya bostäder per år. Vi vill ha ett högt tempo, men amorteringskrav och annat slår mot bostadsrättsmarknaden just nu.

Jag tycker att detta är tråkigt. Vi kommer att fortsätta att investera, men vi behöver se över skuldsättningen. Vi kan inte fortsätta att låna som du har gjort och på det sättet, Karin Wanngård, utan vi behöver helt enkelt hitta andra intäkter. Vi får återkomma om det. Det vi är helt överens om är att vi inte kan ha en skuld på över 100 miljarder.

Det är fullständigt ohållbart. Vi behöver hitta en takt för investeringarna där det handlar om ungefär 8–10 miljarder per år. Därutöver får vi se över hur vi kan ta in inkomster. Det kan vara via försäljningar, men vi får återkomma om exakt hur det ska se ut. Vi måste ha ytterligare positivt resultat för att inte skuldsättningen ska öka.

Anförande nr 69

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill ha ett Stockholm som är en växande stad. Jag vill att många ska vilja bli stockholmare. Jag vill att många ska kunna flytta hit – eller kunna flytta hemifrån om de har vuxit upp i Stockholm. Vi vill ha en stad där fler människor kan bo, jobba och leva livet. Det är någonting som är väldigt positivt.

Det ställer samtidigt krav på oss som stad. Vi tog över styret 2014 efter flera år av växtvärk. Antalet som sökte bostad växte. Antalet skolor som behövde byggas växte. När det är fler som pendlar mellan jobb och bostad kräver det infrastruktur. Men situationen hade präglats av stillastående.

Därför är det glädjande att vi då ökade bostadsbyggandet, byggde ut skolor, hyrde skollokaler och fattade viktiga beslut om utbyggd kollektivtrafik. Det gjorde vi huvudsakligen med egna pengar. Jag ska dra en väldigt enkel matematisk formel. Av tre skattekronor som vi investerade lånade vi en. Två kronor var egen finansiering. Vi kunde göra så på grund av en hållbar ekonomi. Att låna en större andel är inte ekonomiskt hållbart.

Efter valet har dock upplåningen fördubblats, från i snitt 593 miljoner kronor per månad till 1 241 miljoner under denna mandatperiod. Det är inte hållbart. Det är begripligt varför Standard & Poor's nu för första gången på tolv år varnar för sänkt kreditbetyg. Orsakerna är två. Stoppande av bostadsbyggande innebär minskade exploateringsintäkter. Som jag var inne på i replikskiftet handlar det om minskade framtida skatteintäkter. Att därtill sänka skatten och minska ambitionerna i välfärden men ändå inte klara av att skapa balans mellan utgiftsökningar och intäktsökningar leder till en svagare driftsekonomi. Där överskott i driften tidigare bidragit till att betala investeringar hotas dessa nu av underskott.

Jag känner till den moderata ideologin. Ni vill sälja ut. Ni vill sänka skatterna. Därför målar ni just nu upp ett skräckscenario. Men svaret måste vara att stärka vår ekonomi. Vi visade att det gick under fyra år. Nu ställer vi det enkla kravet att majoriteten inte bara ska låta obalansen fortsätta och skulden rulla på utan komma tillbaka med förslag på hur ni ska säkerställa att stadsledningskontoret kan sluta kalla er budget ohållbar.

Anförande nr 70

Borgarrådet **K ö n i g J e r l m y r** (M): Ordförande! Det var inte bara så att man höjde skatten och gjorde rekordhög utdelning. Man dopade också valårsbudgeten

med 1,7 miljarder. Dessutom står vi redan i dag i en situation där vi betalar över en halv miljard i bara räntekostnader. Tänk om de ökar!

Ni finansierade det mesta via lån. Skulden fördubblades under Karin Wanngårds ansvar. Vad har Karin Wanngård för svar på hur vi ska minska den skuldbördan? Jag tror inte att det är någon här som går på att det är på grund av oss som Standard & Poor's nu ger sänkta prognoser. Utsikterna försämras och är negativa, och vi är satta under observation. Jag tror inte att någon i det här rummet går på att det skulle vara på grund av oss. Men jag skulle gärna vilja höra hur Karin Wanngård tänker sig att minska skuldbördan framåt men ändå hålla fast vid investeringarna. Hur ska det gå ihop, enligt dig, Karin Wanngård?

Anförande nr 71

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det handlar om att få ihop ekonomin, Anna König Jerlmyr. Det gäller att ha balans mellan intäkter och utgifter, att ha balans när man lånar pengar och att veta att intäkterna kommer. Att ni halverar från 10 000 lägenheter till 5 000 lägenheter gör att det kommer att råda brist på framtida stockholmare som de facto betalar kommunalskatt. När ni sänker skatten får ni nedkommande intäkter men ökar utgifterna. Det är ekonomiskt ohållbart. Era partikamrater i Danderyd har gjort så. De är nu tvingade till skattehöjningar, som är så förhatligt för Moderaterna. Ni vill ju inte det. Ni kommer att sälja ut stockholmarnas egendomar. Ni kommer att sälja ut allmännyttan. Ni kommer att sälja ut annan viktig infrastruktur, för ni vill inte investera i stockholmarnas framtid.

Min lösning är att våga investera och våga lägga fram en budget där utgifter och intäkter går ihop.

Anförande nr 72

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag ska börja med att säga att jag inte har några problem med att sälja fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden. När vi styrde och jag till exempel var ordförande för Micasa sålde vi Svanholmen. Vi satte igång en försäljning av Hamnvakten. Vi sålde Hovet och Söderhallarna. Vi påbörjade en försäljning av Slakthusområdet. Man kan och ska sälja för att finansiera till exempel klimatomställning, bostäder, skolor och äldreboenden. Självklart ska också privata aktörer delta i utbyggnaden.

Det som jag är orolig för nu när man talar om att man ska dra ned på investeringstakten är att man inte ser på de här frågorna ur ett livscykelperspektiv. Vad händer till exempel med våra lokalkostnader på längre sikt om vi drar oss tillbaka och lämnar större ansvar till marknaden? Låt mig ta äldreboendeplanering som exempel! Som den nya äldreboendeplanen ser ut ska Micasa stå för bara 20 procent av de nya platserna. Det gör att man sätter väldigt stor tilltro till att de privata aktörerna ska klara det här. Vi har två problem med det. Om en privat aktör går i konkurs eller helt enkelt inte får ihop ekonomin riskerar vi att få ett läge med kö i någon av våra regioner, alltså underskott på platser. Dessutom är det så att

hyreskonstruktionerna ser olika ut i Micasa, i Sisab och hos privata aktörer. Det är dyrt i början i Micasa och Sisab, men kostnaderna går ned år efter år. Hos privata aktörer är det precis tvärtom.

I och med att man nu går in och drar tillbaka stadens ansvarstagande för utbyggnaden av äldreboenden och skolor är jag väldigt orolig för att vi kommer att få kraftigt höjda kostnader för lokaler om 10–20 år under samma period som antalet till exempel äldre och gymnasie- och grundskolebarn växer kraftigt. Det skulle urholka våra budgetar ute i verksamheterna oerhört mycket, och jag tror att detta är någonting som majoriteten verkligen måste titta på.

Sedan tycker jag att det är viktigt att vi kommer ihåg det som Karin Wanngård pratade om – när Standard & Poor's tittar på vårt kreditbetyg och gör en bedömning av vår ekonomi handlar det om skulden i relation till intäkterna. Man tittar således inte bara på skulden, utan man tittar på hur våra samlade tillgångar ser ut och hur intäkterna ser ut. När man till exempel genomför stora skattesänkningar förändras kvoten mellan skuldsättning och intäkter. Det här är någonting som också riskerar att urholka kreditbetyget.

Slutligen vill jag skicka en vädjan till er. Snälla, sälj inte människors hem! Vi som bor i hyresrätt har precis samma relation till våra hem som ni som bor i villor och radhus. Det är klart att man kan frestas att tänka att vi ska sälja, så att vi får in de där extra skattepengarna. Men då kommer det att bli svårt att få till de där förtursmöjligheterna för våldsutsatta kvinnor. Det blir svårt att få till LSS-boenden och förtursmöjligheter om allmännyttan säljs. Det skapar också en otrolig otrygghet för oss som bor i hyresrätt. Sälj gärna icke-strategiska fastigheter, men sälj inte våra hem!

Anförande nr 73

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Ordförande! Jag vill göra ett klagande, för nu är flera uppe i talarstolen och talar om minskade investeringar och så vidare. Som jag framhöll i inledningsanförandet kommer vi att hålla en hög investeringstakt. När Stockholm växer behöver vi göra investeringar i både verksamheten och i vatten och avlopp och så vidare.

Det är inte så att vi har sänkt ambitionerna när det gäller exploatering av nya bostäder, vilket sas från Karin Wanngårds sida. Det är fortfarande 10 000 bostäder som ska exploateras och markanvisas varje år. Vi har också ett högt tempo i planeringen för nya bostäder framåt.

Det vi har problematiserat är det ohållbara i att bara låna och aldrig tänka på intäktssidan. Om tillgångar, skulder, intäkter och kostnader ska gå ihop måste man ta ett helhetsansvar – man måste också tänka på hur man får in intäkter. Det man har gjort är att fördubbla skulden, och med den höga investeringstakt som nu råder är det ohållbart att fortsätta att låna ännu mer. Då måste vi se till att vi får andra intäkter, och det är det vi jobbar med nu.

Anförande nr 74

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Du sa i ditt eget huvudanförande, Anna König Jerlmyr, att vi behöver prioritera hårdare bland investeringarna. Det står också på flera ställen i er egen budget att man behöver minska investeringsvolymen. Det vi ser rent konkret är till exempel att ni har sänkt målen för allmännyttan, trots att vi går in i en lågkonjunktur med mindre byggande. Allmännyttan skulle kunna bidra till att hålla uppe konjunkturen. Vi riskerar nu att få en större konjunkturedgång i byggsektorn. Allmännyttan behöver hålla uppe sitt byggande över konjunkturcykeln för att vi ska komma till rätta med den extrema bostadsbristen i Stockholm.

Dessutom är det så att ni har sänkt målen för Micasa. I mars diskuterade vi att ni plockade ut 40 miljoner kronor ur Micasa. Ni lovade att detta inte skulle innebära någonting för Micosas nyproduktionsplaner. Men det har det ju gjort. Ni har radikalt minskat andelen som Micasa ska bygga, vilket jag är väldigt orolig för. Det riskerar nämligen att leda till höga lokalkostnader på sikt, men också till minskade intäkter för stadsdelarna. Återigen: Du måste titta på helheten. Det gäller både investeringarna och vad som händer med driftsbudgeten på sikt.

Anförande nr 75

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Det pågår ett rätt omfattande försök från Socialdemokraterna och Vänstern att blanda bort korten i den här diskussionen när det gäller vad det egentligen handlar om. Man är rätt vag i sina beskrivningar. Det saknas konkretion. Detta ska bara lösas, på något magiskt sätt, trots att en stor del av skuldtutbyggnaden skedde under deras egen tid. Man är rätt rik på insinuationer. Det är uppenbarligen så att det man hakar upp sig på är den skattesänkning som motsvarar knappt en halv miljard. Tydligt ska det vara den som i grunden gör att de själva har haft en skuldökning på tiotals miljarder. Det är uppenbart att det inte är ett seriöst ekonomiskt resonemang.

Man hänvisar återkommande till en ekonomisk månadsrapport. Låt oss då titta lite på vad den handlar om! Den beskriver absolut att det finns en kostnadsökningstakt som är högre än intäktsökningstakten. Så ser det ut i nästan hela Sverige just nu. Den socialdemokratiska finansministern var ute för någon vecka sedan och diskuterade att det finns ett finansieringsgap som gör att man måste prioritera, det vill säga att ökade demografiska behov möter en svagare konjunktur. Aha! Det här menas vara hela förklaringen till att man nu har en orimlig skuldpolitik. Själva vill de ha högre skatt – det ska uppenbarligen lösa alla problem.

Men det som glöms bort i diskussionen om vilken politik S och V själva vill ha är att de inte bara vill ha en högre skatt utan också vill ha högre utgifter. Varenda krona de drar in skulle användas för att finansiera någonting. Det är ju inte så att det har varit tyst från den sidan – det är snarare så att man har tyckt att den grönbå sidan har spenderat för lite pengar.

Om man hade drivit igenom någon av de budgetarna hade man kunnat åstadkomma exakt samma situation, om nu den här ekonomiska månadsrapporten är bevis 1 A för

att allting är på väg och att det bara är vårt fel. Men man hade haft ett ännu högre kostnadsläge, det vill säga ännu högre utgifter att ta tag i när konjunkturen viker ned.

Det är uppenbart att det finns mycket att göra vad gäller att hantera den skuldnivå som råder. Jag tror inte att det är någon här inne som hade velat att man dragit i panikbromsen och slutat investera. Det finns många behjärtansvärda syften att investera för. Men även om syftet är behjärtansvärt och gott måste det i slutändan betalas på något sätt, och det är det den här finanspolicyn lägger grunden för. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 76

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande! Det som det handlar om i budgeten och i den finanspolicy vi nu diskuterar är att få ihop intäkter och utgifter – utgifter i form av investeringar. Det handlar om att våga ha intäkter på en sådan nivå som är långsiktigt hållbar. Man ska inte göra som dina partikamrater i Danderyd, Johan Paccamonti: först sälja ut hela kommunen och sedan inse att det inte finns några pengar kvar i kommunkassan. Precis den vägen går ni i Stockholms stadshus.

Det som det handlar om i ekonomin är att ha en långsiktig strategi. Vi investerar i bostäder, för vi vill att fler ska kunna flytta till Stockholm och bo i Stockholm. Vi investerar i skolbyggnader, för vi vill att våra skolbarn ska kunna gå i Stockholms skolor.

Min fråga till dig, Johan Paccamonti, är: Finns det i din värld ett samband mellan intäkter och utgifter?

Anförande nr 77

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Det är just detta som är poängen. Det förklarar varför den här skuldutbyggnaden har kunnat börja. Syftet är gott. Vi vill investera. Vi vill så mycket. Med viljans makt ska vi få fram saker och ting. Men viljans makt betyder inte att saker och ting är gratis. Det står svart på vitt att skulderna ökade kraftigt. Varje investering som gjordes kunde vara helt behjärtansvärd och rimlig och kanske även välbehövlig för Stockholm, men man måste betala.

Det är absolut så att intäkter och utgifter hör ihop. Det är också därför hela er argumentation kring er skattepolitik och er utgiftspolitik inte hänger ihop. Ja, ni drog in fler skattekronor, Karin Wanngård. Men era utgifter ökade också, så balansen mellan dem hade varit precis likadan som vår.

Anförande nr 78

Borgarrådet **L i n d b l o m** (V): Det gjordes en snabb hänvisning till vår oppositionsbudget, gissar jag. Det sas att skatten höjs för att finansiera något annat. Ja, det är väl klart? Vi höjer skatten för att vi behöver investera i kulturskolan, i biblioteken, i parklekarna, i individ- och familjeomsorgen – i allt det som nu dras

med stora underskott och som också drabbas av nedskärningar i dagsläget, det vill säga välfärden i vår stad.

Jag vill göra ett förtydligande. Vi pratar om relationen mellan intäkter och annat. När Standard & Poor's gör en kreditvärdering av den här staden tittar man på den totala externa upplåningen i relation till vår driftsekonomi, det vill säga i relation till våra intäkter. Den externa upplåningen får inte uppgå till mer än 120 procent av våra intäkter. Sänks intäkterna, antingen på grund av minskat bostadsbyggande eller på grund av minskat kommunalskatteintag, försämras därmed också kvoten mellan extern upplåning och skatteintäkter. Det är exakt det som har skett. Kvoten har blivit mycket större och är i dagsläget problematisk.

Jag vill bara påminna om något som verkar glömmas bort hela tiden i den här staden: Vi lämnade efter oss högsta kreditbetyg för Stockholm. Vi visade att det gick att förena en god ekonomisk hushållning, högsta kreditbetyg och stora investeringar i bostadsbyggande, äldreboenden och skolor. Det här gjorde vi inte bara för att det är roligt. Det är klart att det är kul att stå och klippa band. Jag fick inte klippa jättemånga, eftersom byggandet tar så lång tid. Det är kul att klippa band, men framför allt gjorde vi det här för att vi behövde det. Vi behövde investera i bostadsbyggande. Vi behövde investera i nya idrottsanläggningar. Vi behövde investera i äldreboenden och skolor, eftersom antalet barn och äldre kommer att växa kraftigt framöver. Och återigen: Vi lyckades förena högsta kreditbetyg, senast uppdaterat i oktober 2018, med stora investeringar. Sedan hände det någonting: Det blev majoritetsskifte, och nu har man urholkat driftsbudgeten. Jag vill bara få detta fört till protokollet.

Anförande nr 79

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Jag vet inte om Clara Lindblom har suttit med Standard & Poor's och pratat med dem inför deras betygsättning, men det har jag. Det var väldigt tydligt att det är den fördubblade skuldsättningen, där ni var med och var ansvariga, som är problemet. Det som gjorde att vi inte fick sänkt kreditbetyg var de väldigt ambitiösa planer som vi nu har framåt för att minska skuldsättningen. Det är bara därför, kan jag säga, som vi inte fick sänkt kreditbetyg. Det gäller nu framåt att vi verkligen visar att vi tar det här på allvar.

Egenfinansieringsgraden bör ligga på 100 procent av våra investeringar. Nu ligger den på 85 procent. Vi har även där en uppgift framåt att göra.

I dag betalar vi som sagt en halv miljard i räntekostnader. Jag skulle vilja fråga Clara Lindblom: Hur mycket behöver skatten höjas för att kunna finansiera de höjda räntorna framöver? Hur mycket tror du att skatten kommer att behöva höjas när räntorna går upp ett par procent?

Anförande nr 80

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Skulden sätts i relation till intäkter, men också till stadens samlade tillgångar. När vi säljer ut riskerar vi att såga av den gren vi själva sitter på. Det är det man ska komma ihåg med till exempel allmännyttan, centrumanläggningar och så vidare – de bidrar till ett resultat som sedan förbättrar stadens balansräkning och bidrar till det där goda kreditbetyget.

Återigen vill jag påminna om att vi lämnade efter oss högsta kreditbetyg. De som sätter det tittar framåt. De gör inte bara ett tvärsnitt där de ser på hur ekonomin ser ut just i dag, utan de ser flera år framåt.

Sedan hände det någonting. Men vi lämnade efter oss högsta kreditbetyg, och alla finansiella nyckeltal var uppfyllda.

När det gäller räntan: Självklart ska vi ha koll på ekonomin på kort och lång sikt och även ta höjd för ränteförändringar. Nu ser det i och för sig ut som att vi kommer att ha låg ränta till och med efter 2022; man pratar om räntor på ungefär 1 procent. I den biten ser det faktiskt bra ut.

Men återigen: Såga inte av grenen vi själva sitter på! Sälj inte bara för sakens skull! Det är det ni flaggar för just nu.

Jag yrkar jättemycket bifall till vårt gemensamma förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 81

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det var väldigt skönt att få ett bekräftande från Johan Paccamonti, som var uppe i talarstolen, om att intäkter och utgifter hör ihop och att det finns ett samband dem emellan. Det är ju mer än vad finansborgarrådet kunnat säga. När hon uttalar sig i medierna har hon en annan analys.

Jag har suttit med Standard & Poor's, och jag tycker att det är ett elakt påhopp att säga åt någon annan: Du har inte varit på vissa möten, och därför förstår du inte bättre. Vi kan vara lite trevligare i debatten än att använda sådana knep. Jag har suttit i många möten med Standard & Poor's, och de är väldigt tydliga: Så länge vi har skatten och så länge de vet att vi är beredda att hantera skatten på ett klokt sätt och har möjlighet att justera både skatteintäkter och skatteutgifter finns det möjlighet till högsta kreditbetyg. Det jag är orolig för är att finansborgarrådet när hon träffar Standard & Poor's inte berättar för dem att hon är beredd att höja skatten. Det jag misstänker att finansborgarrådet har sagt till Standard & Poor's är att hon inte är beredd att höja skatten. Därför får vi också en anmärkning. Jag vet inte vad som är sagt på era möten över huvud taget, och det kanske är någonting som borde offentliggöras mer. Men Standard & Poor's är mer än väl medvetna om att man i en kommunal ekonomi har en skattesats att hantera.

För att återgå till finanspolicyn: Detta handlar om att vi kan låna pengar om vi är beredda att investera där man också får tillbaka intäkterna. Nu målas det upp ett skräckscenario. Syftet verkar vara att kunna sälja ut. Då måste man få till stånd någon form av övertygelse inom majoriteten. Jag vet att Moderaterna vill sälja allmännyttan. Det är glasklart. Men hur ska ni få med er de andra partierna i majoriteten? Jo, genom att måla upp ett skräckscenario och säga: Nu måste vi minsann sälja lite till!

Nu gäller det allmännyttan och ombildningarna. Det kanske inte var så att alla ville köpa sina egna lägenheter. Det kanske inte var så att de fick miljonlån, som ni hade hoppats på. Vad är nästa steg? Det är ju att sälja allmännyttan, och då måste ni hantera det på det här sättet.

Av tre investerade kronor var en krona egenfinansierad. Vi investerade i framtiden för framtidens Stockholm och framtidens stockholmare. Det är så man ansvarar för ekonomin i en stor stad.

Anförande nr 82

J o h a n P a c c a m o n t i (M): Fru ordförande! Karin Wanngård! När det gäller det här med att intäkter och utgifter inte skulle ha med varandra att göra kan jag säga att det är det som är själva poängen i huvudkritiken mot hela ditt resonemang – det spelar ingen roll. Det som står i er reservation är att ni ska vältra över allting på driften; det ska återupprättas en driftsbudget.

Vad gäller försäljningar: Ena stunden säger Karin Wanngård att man ska sälja och att det är jättebra. Andra stunden säger hon att det egentligen ligger en hemsk moderat agenda här – egentligen drivs vi bara av viljan att sälja, och därför hittar vi på någon typ av skuldscenario för Stockholms stad.

Så långt som till försäljningar verkar man inte kunna ta det från er sida. Men hur mycket vill ni då egentligen höja skatten med, om vi nu ska använda driftsbudgeten för att hämta hem det? Jag antar att det inte är effektiviseringar man ska göra. Ska ni täcka 2,7 miljarder i investeringar blir det 1 krona på skatten. Hur mycket är det då egentligen ni ska höja skatten med för att det här ska byggas upp om ni ska hantera det på ett annat sätt än genom försäljningar?

Anförande nr 83

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Grundproblematiken är ju att ni inte får igång investeringarna. Låt oss titta på bostadsbyggandet! Ni har minskat ned från 10 000 till drygt 5 000 vad gäller nyproducerade bostäder i år. Det innebär att det är 5 000 bostäder färre. Det innebär också att det blir färre skattebetalare i Stockholms kommun. Om man vågar investera i bostäder och få fler skattebetalare är det klart att det gynnar stadens ekonomi. Om man vågar göra långsiktiga investeringar i kollektivtrafik och i infrastruktur vilka säkerställer den smarta stad som vi vill ha får vi långsiktigt en bättre och även effektivare möjlighet att driva staden.

Men det handlar ju om att ha balansen. Ni vill sänka skatterna och sälja ut så mycket som möjligt för att säkerställa att det ska fungera. Det är för att ni vill sälja ut, Johan Paccamonti. Det är ju det som är grundproblemet. Du kan stå och flina hur mycket du vill.

Anförande nr 84

Borgarrådet **König Jerlmyr** (M): Jag vill återkomma till det här med egenfinansieringsgraden. Den bör vara runt 100 procent för att vara långsiktigt hållbar, men den var på 85 procent under förra året, vilket inte är långsiktigt hållbart. Det är inte heller långsiktigt hållbart att ta ut 1,7 miljarder och minska det egna kapitalet, som Karin Wanngård gjorde. Det är inte hållbart att fördubbla låneskulden för stockholmarna. Kan vi vara överens om det? Det är en ohållbar ekonomisk politik som har förts. I dag är det redan en halv miljard som hade kunnat gå till annat men som nu går till att betala räntor. Man kan tro att räntorna kanske kommer att vara låga framöver, men det är fortfarande betydande belopp. Det finns risker i detta. Om räntorna ökar kommer det att slå direkt på driftsbudgeten.

Blanda inte ihop begreppen! Man kan prata om skattehöjningar och skattesänkningar. Det är olika delar av budgeten. Nu pratar vi om miljardinvesteringar och hur vi tar in intäkter för dem. Man har inte lyckats med att hålla investeringstakten utifrån egenfinansieringsgraden. Man har misslyckats med det. Nu står vi där vi står. Det mest ansvarsfulla är nu att säkerställa att låneskulden minskas och att vi tar in de investeringar som behövs för framtiden på ett hållbart sätt, och det kommer vi att göra.

Anförande nr 85

Borgarrådet **Wanngård** (S): Ordförande! Det som inte är hållbart handlar ju om att inte få in de intäkter som är möjliga att få in för stadens budget. Det är den delen som inte är hållbar. Ni valde att sänka skatten. Ni valde att dra ned på antalet lägenheter i nyproduktion. Ni har gjort de politiska valen, Anna König Jerlmyr. Du frågade mig i ett tidigare inlägg vad mitt alternativ var. Mitt alternativ skulle naturligtvis vara att ha stora investeringar, öppna Stockholm för ännu fler stockholmare och säkerställa att man har kontroll över intäkter och utgifter. Nu har du än en gång sagt att det inte hör ihop, medan din partikamrat Johan Paccamonti bekräftade att intäkter och utgifter hör ihop.

Jag vill också passa på att yrka bifall till den socialdemokratiska reservationen gällande den finanspolitiska inriktningen för fullmäktige.

Anförande nr 86

Sissela Nordling Blanco (FI): Fru ordförande! Jag vill för formens skull yrka bifall till vår gemensamma reservation. Stockholm växer, och vi behöver fortsätta att investera i fler bostäder, idrottsanläggningar, infrastruktur och kulturscener. Vi behöver investera i vår välfärd och det som gör vår stad levande

även i framtiden i stället för att sänka skatten och sälja ut allmännyttan. Bifall till vår gemensamma reservation!

Anförande nr 87

Borgarrådet **L a r s s o n** (M): Fru ordförande! Karin Wanngård, det före detta finansborgarrådet, säger i talarstolen: ”Ni valde att dra ned på antalet lägenheter i nyproduktion.” Hon uttrycker detta gång efter annan.

Jag skulle vilja att Karin Wanngård funderade på vilken enda bostad som skulle ha påbörjats under den här perioden om Karin Wanngård hade varit finansborgarråd av de 5 000 som vi har fått skriva ned målet med. En enda behöver du berätta om, Karin Wanngård.

Att vi har skrivit ned målet med 5 000 bostäder är i själva verket i samtliga fall beroende på att vi har ett helt annat konjunkturläge. Det har ingenting att göra med någon vilja. Det har ingenting att göra med någonting annat än att vi inte har spaden i backen för ett antal bostäder. Flera av aktörerna hänvisar till det förändrade amorteringskravet. Det var något som vi varnade för i den här talarstolen för över ett år sedan. Vi gav då Karin Wanngård uppgiften att kontakta regeringen och varna för vad detta skulle leda till. Amorteringskravet i kombination med de tuffa kreditrestriktioner som nu råder gör att vi står i ett läge där det är färre försäljningar som kommer igång. Det är färre bostadsrätter som kommer igång. Vi kommer dock inte att se samma nedgång för hyresrätterna, vilket naturligtvis är bra.

Det går inte att tillskriva oss skulden för den här situationen när det i praktiken är ett konjunkturläge som påverkar detta. Vi kommer dock att göra vad vi kan för att tillsammans med aktörerna se om vi kan skruva på någonting i er tidigare markanvisningspolicy, som råder. Det är ni som har fattat beslut om avtal med de här aktörerna. Vi kommer att titta på detta tillsammans med aktörerna under kommande vecka för att se om vi kan göra någonting mer. Men påstå inte att det blir fler försäljningar av bostadsrätter i den här staden om Karin Wanngård styr, för det är fel. Man kan inte trixa med siffrorna på det sättet. Ni för medierna bakom ljuset, och ni för stockholmarna bakom ljuset. Det hade antagligen varit exakt lika många påbörjade bostäder om du hade styrt den här staden, Karin Wanngård. Det här är processade bostäder som ligger klara. Vi har 5 000 sådana som skulle kunna starta i morgon om förutsättningar ges. Då måste man ibland se till att signalera till dem som styr över amorteringskrav och ränterestriktioner: Gör någonting innan det kollapsar på försäljningssidan!

Anförande nr 88

Borgarrådet **W a n n g å r d** (S): Ordförande och fullmäktige! Det här börjar bli lite lustigt. Anna König Jerlmyr är uppe i talarstolen och säger: Vi har inte alls ändrat någonting – vi står fast vid 10 000 lägenheter. Sedan kommer Joakim Larsson upp i talarstolen och bekräftar den bild som jag har förmedlat: att ni har dragit ned från 10 000 till drygt 5 000 lägenheter.

Nu är det ju så att moderater är kända för att ha problem med konjunkturläget. Ni har sådan otrolig otur när det gäller konjunktur. Ni kommer alltid att skylla på konjunkturläget.

Politik är lite mer än så. Politik är att de facto rigga en organisation och säkerställa att man bygger bostäder för att det är det man vill. Men om man *inte* vill det är det ju klart att man sätter sig på bakhasorna och skyller på konjunkturen eller skyller på olika beslut i stället för att lösa problemen. Jag skulle ha löst problemen. Just nu skulle lösningen vara: Bygg fler lägenheter, och låt bli att sälja ut dem vi har!

Anförande nr 89

Borgarrådet L a r s s o n (M): Karin Wanngård! Jag bad dig visa en enda lägenhet, en enda bostad, som skulle ha kommit igång och påbörjats i år om du hade varit finansborgarråd. Gå hem och leta! I själva verket finns inga sådana. Det här är bostadsrätter. Du kanske ska ta över projekt och bygga bostadsrätter? Det är mycket möjligt att du har någon särskild plånbok för det.

Du står här och blandar ihop korten. Du pratar om markanvisningar, där vi säger att vi kommer att nå våra mål. Vi kommer att nå de 10 000 markanvisningarna, och det är samma målsättning som ni hade. Vi kommer att klara samtliga mål, är vår bedömning, utom just det som gäller påbörjade lägenheter. Där har vi sagt att det ser ut som ett tvärstopp. Vi måste göra någonting. Vi såg det redan för över ett år sedan. Vi måste se till att förändra amorteringskravet. Det sista har slagit hårt mot marknaden. Aktörerna säger det. Socialdemokraterna blundar. Hur i hela friden får du det här att gå ihop?

Anförande nr 90

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är jättetrevligt att vi kan få in bostadspolitiken här. Jag tog upp detta under frågestunden, och jag ska kanske fortsätta därifrån. Jag kan konstatera att det i princip är två saker som den här församlingen i politiken i Stockholm kan råda över, och det är markanvisningar och att starta igång projekt med detaljplaner. Under frågestunden kunde vi konstatera att det är tvärstopp. I stadsbyggnadsnämnden är det 10 000 bostäder som ska tas 2019. Efter ett halvår är vi uppe i 400, vilket är 4 procent. Vi ser samma sak i exploateringsnämnden när projekt skickas fram. Detta kan Joakim Larsson påverka. Där misslyckas man. Hittills har det varit ett stort misslyckande.

När det gäller konjunkturen är det nog inget parti som kan påverka. Men man ska nog vara försiktig med domedagsprofetian vad gäller bostadsrätter. En del av detta är väldigt positiv, nämligen att marknaden har kylts av och att priserna inte fortsätter att raka upp i höjden. Det är en positiv sida. Finanspolitiska rådet hade häromdagen en artikel där man kunde visa på att det är fler ungdomar än tidigare som får lån. Joakim Larsson ska ha de här mötena nu i veckan, och jag har också haft ett möte tidigare. I exempelvis Skärholmen är man nu beredd att bygga bostadsrätter. Det är klart att marknaden kommer att svänga. Jag är inte orolig för detta.

Vad jag är orolig för när det gäller de projekt som vi tog fram – vi fördubblade antalet projekt under förra mandatperioden – är det vi kan påverka, nämligen markanvisningar och ärendeprogram. När det gäller godkända planer fördubblade vi i princip de projekten. Att de projekten kommer igång är jag tämligen säker på. Får vi också investeringsstöd av den här regeringen kanske vi kan hålla nere boendekostnaderna för de 4 000 bostäder som ligger i pipeline för allmännyttan exempelvis. Det som är illavarslande är det som vi kan se framför oss: att ni inte får fram projekt och att det är så enkelt att stoppa projekt tillsammans med Moderaterna, som vi har hört sägas.

Det kommer vid halvårsskiftet som sagt att vara 4 procent, 400 av 10 000. Även alla dessa förtätningsprojekt som ni är emot är ett bekymmer. Detta kan Joakim Larsson ta ansvar för. Sätt hellre igång med en annan politik! Ni får gärna efterapa den politik vi förde under förra mandatperioden.

Anförande nr 91

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är i alla fall en nyansskillnad, får man väl ändå säga, när Jan Valeskog går upp och säger att det man kan påverka är markanvisningar och detaljplaner. Ja, men det som jag debatterade med Karin Wanngård rör de påbörjade bostäderna. Jag skulle vilja se vilka av de påbörjade bostäderna som skulle ha kommit igång – utan att din regering gör en förändring av det sista amorteringskravet, Jan Valeskog – av dem som nu marknaden har sagt att man inte klarar av på grund av amorteringskrav och kreditrestriktioner. Det svaret får jag inte.

Då börjar du prata om målsättningen för året, Jan Valeskog. Låt oss utvärdera det när året är slut. Vi ser att vi kommer att klara målen – enligt vår bedömning och enligt bedömningen i den tertialrapport som vi alla har läst. Det finns 19 000 lägenheter i planberedskap, och det är 5 000 som kan påbörjas i morgon om förutsättningarna ges. Då undrar jag varför ni pratar om olika saker, för det är precis som du säger: Vissa saker kan vi påverka mer än andra.

Anförande nr 92

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi får väl se hur det blir med de här planerna. Jag hoppas som sagt att ni slutar stoppa alla dessa förtätningsprojekt och alla projekt som finns i pipeline och som vi har initierat tidigare. Då finns det absolut förutsättningar att nå de här målen. Men just nu ser det väldigt dåligt ut med 4 procent, 400 av 10 000, i stadsbyggnadsnämnden exempelvis. Det ser väldigt illa ut.

Konjunkturen är någonting som vi inte kan råda över i det avseendet. När det gäller regeringen och för all del riksdagen kan jag hålla med om att det vad avser finansieringsfrågorna finns en hel del frågetecken som behöver rätas ut. Men det är absolut inget katastrofläge. Vi ser att marknaden vänder på flera ställen. Jag nämnde Skärholmen, där byggare i dag vill ha markanvisningar för bostadsrätter. Det är naturligtvis långa ledtider för det här. Det är ingenting som sker i år.

Som jag sa innan tror jag att den avkylning som har skett inte bara är av ondo. Priserna hade ju fortsatt ”sky high” annars. Det finns alltså även någonting positivt med de åtgärder som vidtogs.

§ 16 Föravtal till exploateringsavtal för fastigheten Bällsta 1:34 med Stockholms travsällskap m.fl.

Anförande nr 93

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Solvallastaden är namnet på ett nytt bostadsområde söder om travbanan och arenan Solvalla i Bällsta i Bromma. Det är Stockholms travsällskap som äger det mesta av marken i området och som nu vill utveckla den. Marken används i dag som besöksparkering bland annat. Även staden äger viss mark i området. Här planeras för bostäder, förskola, skola och verksamhetslokaler. Solvallaområdet har goda förutsättningar att bli en attraktiv stadsdel i enlighet med intentionen i Stockholms översiktsplan.

I det här ärendet föreslås fullmäktige besluta att gå vidare med en del inom Solvallastaden, en del som syftar till att på stadens mark upprätta ca 680 bostäder, varav 280 som hyresrätter, samt upprätta ett hotell, en grundskola och en förskola. Dessa 680 bostäder är ett steg i stadens arbete att bygga 140 000 klimatsmarta bostäder fram till 2030. Solvallastaden kommer att ligga i ett kollektivtrafiknära läge, då Tvärbanans Kistagren kommer att få en hållplats inom området.

Utvecklingen av Södra Solvallastaden ger ett betydande tillskott av bostäder och samhällsservice inom ramen för programmet Solvallastaden. Kopplingen till det närliggande bostadsområdet Annedal kommer att stärkas via en gång- och cykeltunnel, som placeras under Ulvsundavägen.

Investeringsutgifterna för projektet bedöms uppgå till ungefär 799 miljoner kronor, varav planeringsutgiften fram till ett kommande genomförandebeslut uppgår till 30 miljoner kronor. Utgifterna för innevarande år ska rymmas inom exploateringsnämndens budget för 2019.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 94

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Johan Nilsson! Jag har egentligen bara en liten fråga. I det här projektet är det ungefär 680 bostäder som markanvisas, varav knappt 300 hyresrätter, det vill säga 400 bostadsrätter, trots att det i Bromma som område i dag bara är 30 procent hyresrätter. Du och din majoritet driver ju ombildningar till exempel i Bagarmossen och Västertorp med motiveringen att det är så viktigt för er med blandade områden och att det är så vi ska minska segregationen. Det är den argumentation jag hör från er. Hur kommer det sig då att det inte är lika viktigt att försöka öka andelen hyresrätter i det här projektet i Bromma, där det är så pass få hyresrätter och där det krävs väldigt mycket eget kapital för att man ska kunna bo?

Anförande nr 95

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan! Vi vill självklart bygga hyresrätter också, och det gör vi i det här projektet. Vi kan ju inte omvandla det befintliga Bromma, utan nu tittar vi på Solvallastaden. I Solvallastaden markanvisar vi ungefär 40 procent hyresrätter i det här projektet, som du säger, Emilia Bjuggren. Det har att göra med tillgängliga aktörer, projektets totala ekonomi, lämpligheten på respektive plats och så vidare. Vi vet ju också att ekonomin måste gå ihop för staden i projektet. Jag tycker att 40 procent är bra. Det blir betydligt fler hyresrätter i Bromma än vad det finns där i dag. Såvitt jag vet har ni heller inte reserverat er mot det här beslutet. Har ni något förslag på hur ekonomin skulle hanteras om det skulle vara en större andel hyresrätter än så här?

Anförande nr 96

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vänsterpartiet hade ett annat förslag till beslut i exploateringsnämnden. Jag passar på att hänvisa till det, eller hur man nu gör.

Det här är intressant. Under interpellationsdebatten tidigare i dag hävdade jag att om man på allvar vill bryta bostadssegregationen i den här staden måste man fokusera på de 69 villa- och radhusområden där det ägda boendet utgör mer än 60 procent. Det är där vi måste förtäta och höja exploateringsstalen. Det måste vi göra för att blanda upp och skapa en blandad stad, så att låg- och medelinkomsttagare har råd att bo i alla delar av staden, men också för att bygga bort det bilberoende som vi ser i våra villaområden. Vi behöver bättre underlag för service och kollektivtrafik i områden som till exempel Bällsta.

Det är två ärenden som avser det här området, Solvallastaden. Vi behandlar ett av dem i dag. Totalt handlar de här två ärendena om 950 bostäder, varav 280 är hyresrätter. Vi är alltså totalt sett nere på en andel hyresrätter som är på 30 procent. Dessutom är det så att 120 av de här hyreslägenheterna är placerade i ett väldigt bullerutsatt läge. Precis som exploateringskontoret säger finns det risk för att dessa 120 hyresrätter faller bort. Vi är då nere på 17 procent hyresrätter.

Därtill ska man notera att vi inte har någon allmännytta alls i Bällsta. Det är en stadsdel där 93,4 procent är villor, radhus och bostadsrätter. Om man menade allvar med att tillföra hyresrätter i de segregerade villaområdena skulle man väl kanske ha lagt sig på en lite högre ambitionsnivå än 30 eller till och med 17 procent hyresrätter.

Återigen: Vill man ha en blandad stad där låg- och medelinkomsttagare har möjlighet att bo i alla delar och en klimatsmart stad där det finns service och kollektivtrafik inom gångavstånd måste man prioritera hyresrätter när man har möjlighet att göra det i områden som Bällsta. Man måste prioritera allmännyttan, både för att det är viktigt att allmännyttan finns i alla delar av staden och inte minst för att det framför allt är där som det finns möjlighet för personer med lägre inkomst att få en lägenhet och framför allt är där som vi till exempel kan erbjuda förtursmöjligheter.

Ni säger att ni aktivt verkar för en blandad stad i samband med nyproduktion i Bromma. I Bällsta är det 93,4 procent villor, radhus och bostadsrätter. Vi riskerar att få ett tillskott med 17 procent hyresrätter. Det är inte okej.

Anförande nr 97

M a r t i n H a n s s o n (MP): Fru ordförande! Det blir en väldigt anekdotisk argumentation, Clara Lindblom. Ni slår ned på ett visst ärende som ni tycker passar er. Totalt kommer vi här i dag att ta beslut om 1 034 hyresrätter och 911 bostadsrätter. Jag kan svara med den helheten. Joakim Larsson har tidigare svarat angående helheten för vad som har hänt under det blågröna halvåret här. Vi har markanvisat precis lika många hyresrätter som bostadsrätter. Prognosen för i år är att det kommer att bli fler hyresrätter än bostadsrätter under 2019. Det blir jättekonstigt när du slår ned på ett enskilt ärende. Ett annat enskilt ärende som vi har här i dag gäller Oscar Properties, som har profilerat sig med de mest exklusiva bostadsrätterna. I detta ärende gör man nu om från bostadsrätter till hyresrätter. Varför pratar du inte om det ärendet i stället? Det kanske är precis lika relevant som det här, där det var 40–60.

Anförande nr 98

B o r g a r r å d e t L i n d b l o m (V): Oscar Properties – det känns lite läbbigt. Men det är en annan diskussion.

Det jag inledde med, Martin Hansson, var en hänvisning till en debatt vi hade tidigare i dag om bostadssegregation. Är en framkomlig väg att komma till rätta med bostadssegregationen i Stockholm att ombilda de få hyresrätter med överkomliga hyror som vi har? Eller ska man fokusera på nyproduktion av underrepresenterade boendeformer, till exempel genom att alltid försöka prioritera hyresrätter när man bygger i områden som till exempel Bromma? Då hävdade ni att det sker, att ni bygger jättemycket och så vidare.

Då är det ju intressant att det kommer ett ärende som just rör Bromma. Det är inte alltid man har möjlighet att markanvisa i Bromma, men nu kommer ett sådant ärende, och då riskerar det att bli 17 procent hyresrätter. Det är väl självklart att det är relevant att prata om. Om ni står och gör er själva till förkämpar för att bryta bostadssegregationen, varför tar ni då inte tillfället i akt och markanvisar fler hyresrätter än så här i Bällsta? Återigen: Det är en stadsdel med 93,4 procent villor, radhus och bostadsrätter. Då duger inte 30 procent hyresrätter, vilket dessutom riskerar att bli 17 procent.

Anförande nr 99

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Fru ordförande och allihop! Jag vill bara tala om att vi tillsammans med Vänsterpartiet instämmer i det gemensamma förslaget till beslut.

§ 17 Riktlinjer för exploateringsavtal i Stockholms stad

Anförande nr 100

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Detta ärende har kommit till efter en lagändring i plan- och bygglagen från den 1 januari 2015 som föreskriver att en kommun som har för avsikt att teckna exploateringsavtal för genomförandet av en detaljplan ska ha riktlinjer för ett sådant förfarande. Exploateringsavtal tecknas för att få täckning för de kostnader som uppkommer för staden i och med ny bebyggelse på privat mark. Om en privat markägare till exempel vill bygga bostäder tillkommer kostnader för kommunen i form av infrastruktur.

Av alla bostäder som planeras i Stockholm är det ungefär 17 procent som ligger på privatägd mark. Exploateringsavtal upprättas med exploitörer vid genomförandet av detaljplaner på privat mark. Huvuddelen av Stockholms exploateringsprojekt sker på stadens mark, och då tillämpas vår gällande markanvisningspolicy.

Enligt lagen ska riktlinjerna ange grundläggande principer för fördelning av kostnader och intäkter för genomförandet av en detaljplan som har betydelse för bedömningen av konsekvenserna av att ingå ett exploateringsavtal med en kommun. Syftet med riktlinjerna för exploateringsavtal är att uppfylla de krav som lagstiftningen ställer genom att öka förutsägbarheten kring vad exploateringsavtalen kan komma att innehålla och kring formerna för hur förhandlingarna om sådana avtal ska gå till.

Riktlinjerna är vägledande och tillämpbara för alla nya exploateringsavtal kopplade till detaljplaner. Den nämnd i Stockholm som vid varje tidpunkt har ansvar för att ingå exploateringsavtal får i det enskilda fallet frångå riktlinjerna, om det föreligger skäl därtill, för att på ett ändamålsenligt sätt kunna genomföra en detaljplan.

Med anledning av detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 101

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunfullmäktige, där vi i huvudsak bifaller föredragande borgarråds förslag till beslut. Men vi vill göra två tillägg, dels om möjligheten att förhandla om tidsramar inom genomförandetiden, dels om att vi vill att man i samband med bostadsexploateringsprojekt alltid ska pröva om minst 5 procent av lägenheterna ska vara för särskilt boende med prioriterad inriktning inom funktionshinder och social psykiatri.

§ 19 Revidering av samverkansavtal med Micasa Fastigheter i Stockholm AB gällande särskilda boendeformer med mera

Anförande nr 102

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Även här vill jag hänvisa till eller yrka bifall till Vänsterpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Jag vill säga några saker om detta ärende. I stort tycker vi att det är ett väldigt bra ärende. Samverkansavtalet har kommit till på grund av att vi gav ett sådant budgetuppdrag 2018 därför att vi bland annat behövde se över ramavtalet mellan Micasa och stadsdelarna. Syftet med budgetuppdraget var inte att det samlade hyresuttaget skulle öka. Vi ser en liten nettoökning, vilket vi tycker är bekymmersamt.

En sak som vi är oroliga för talade jag om i den debatt som vi hade om finanspolicyn, och det handlar om tredjepartsinhyrningar. Tredjepartsinhyrning är när en privat byggaktör upplåter en kåk och till exempel Micasa går in och hyr av denna aktör och att stadsdelen sedan hyr av Micasa. Det är alltså en hyreskonstruktion, även om Sverigedemokraterna verkar ha lite svårt att förstå vad det är. Detta är alltså en tredjepartsinhyrning.

Det vi är oroliga för är att när man nu drar sig tillbaka och säger att Micasa ska bygga färre äldreboenden och i större utsträckning förlita sig på tredjepartsinhyrningar är det återigen så att risken finns att vi tappar kontrollen över kostnaderna. Hyreskonstruktionen i Micasa och Sisab är annorlunda än i privata företag. Det är först stora investeringar och i början höga hyreskostnader, men sedan går dessa ned. Sett ur ett livscykelperspektiv har Micasa och Sisab lägre hyreskostnader än vad privata aktörer har.

Precis som vi har pratat om många gånger i denna sal är prognosen att våra kostnader inom äldreomsorgen, allt annat lika, förväntas öka med 38 procent fram till 2040. Det är enorma summor pengar med tanke på att vi redan i dag lägger 8 miljarder kronor. Här måste vi verkligen hålla i varenda spänn. Om vi hamnar i en situation där lokalhyreskostnaderna ökar mer än de hade behövt göra blir det allt mindre pengar kvar till själva verksamheten.

Vi kommer redan att få kraftigt ökade kostnader inom äldreomsorgen. Det vore dåligt om vi dessutom drog på oss högre hyreskostnader än vi behöver. Just för att vi på lång sikt ska ha en bra driftsekonomi och faktiskt ha en ekonomi i balans måste varje investering prövas, inte bara genom att titta på belåning och extern upplåning utan också genom att se på det i förhållande till vad besluten kommer att innebära för driftssidan.

Jag är uppriktigt orolig för den utveckling vi ser nu, där vi riskerar att tappa kostnadskontrollen. Det kommer att bli väldigt problematiskt när antalet äldre skjuter i höjden.

Anförande nr 103

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag börjar med att yrka på vårt avslagsyrkande i kommunstyrelsen.

Jag tänker inte bli så långrandig som föregående talare, men jag kan ändå poängtera att behovet av äldreboenden kommer att öka mycket i framtiden och att det är viktigt att Micasa verkligen tar höjd för detta och inte gör om sina lokaler för andra ändamål.

Utöver detta vill jag hänvisa till vårt avslagsyrkande i kommunstyrelsen, där vi går in lite mer på hur vi tänker kring dessa frågor.

Anförande nr 104

C h r i s t o f f e r J ä r k e b o r n (M): Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Bakgrunden till ärendet är ett uppdrag i budgeten 2018. Syftet är att få till ett mer effektivt utnyttjande av de lokaler vi har och att vi ska skapa incitament för kostnadseffektiva lösningar genom ramavtalet.

Sedan är det precis så som Clara och andra har tagit upp, nämligen att vi i huvudsak har rätt stor samsyn kring avtalet. Vissa stadsdelsnämnder har dock tagit upp att kostnaderna slår ganska olika mellan de olika stadsdelsnämnderna, alltså att det är ojämnt fördelat sett till kostnadsökningar och kostnadsminskningar. Detta är något som vi kommer att titta vidare på framöver efter det att avtalet trätt i kraft. Vi får helt enkelt återkomma till det.

Anförande nr 105

M a d e l e i n e K a h a r a s c h o F r i d h (FI): Jag ska se om jag säger rätt denna gång: Vi instämmer i Vänsterpartiets förslag till beslut.

§ 20 Tillägg till överenskommelse om exploatering med överlåtelse av mark inom fastigheten Backåkra 7 i Norra Djurgårdsstaden, Östermalm, med Oscar Properties Förvaltning AB

Anförande nr 106

Borgarrådet **L i n d b l o m (V)**: Vi har alltså röstat för förslaget i exploateringsnämnden, men vi har lagt in ett särskilt uttalande där vi har ett resonemang som jag vill passa på att lyfta fram här.

Först och främst vill jag understryka att Norra Djurgårdsstaden är ett otroligt intressant och fascinerande klimat- och miljöspetsområde. Det är oerhört viktigt att vi tar alla lärdomar från detta spetsområde och implementerar dem i resten av våra nyproduktionsprojekt och våra nästa stadsutvecklingsområden. Risken med sådana projekt är annars att lärdomarna stannar just i piloten och sedan inte implementeras.

En sak där vi måste dra lärdomen att vi behöver göra lite annorlunda när det kommer till stora projekt gäller en aspekt av hållbarhet, nämligen den sociala hållbarheten. Den har inte givits tillräckligt stor plats i Norra Djurgårdsstaden. Även om 50 procent av bostäderna är hyresrätter och 50 procent är bostadsrätter förskräcker hyresnivåerna. Vi pratar om treor på 16 000–17 000 kronor i månaden. Det vi ser nu är att vi riskerar att få en stadsdel som blir extremt homogen, det vill säga att det bara är människor med höga inkomster – övre medelklass och uppåt – som har råd och möjlighet att bo i Norra Djurgårdsstaden. Denna typ av homogena kluster tror jag inte att någon av oss vill ha, och det går också stick i stäv med Agenda 2030 och hela idén om socialt blandade områden.

Jag tror att man på riktigt måste fundera på hur man ska göra denna typ av stadsutvecklingsprojekt i framtiden. Risken när man har till exempel markföreningar eller många bostäder med precis samma värdeår, alltså att alla är byggda samtidigt, är att det bara blir nyproduktionshyror i ett område. Då är det svårt att få till den variation som gör att olika typer av människor kan bo där.

När det gäller just Norra Djurgårdsstaden måste vi verkligen fundera på hur vi kan få människor från andra delar av staden att ta sig dit, så att man kan mötas oavsett varifrån man kommer. Grejen med bostäder är ju att bostadssegregationen är oerhört viktig. Vi måste hela tiden se till att blanda hyresrätter och bostadsrätter men framför allt titta på hyresnivåerna. Om det kostar 16 000 för en trea har vanligt folk inte råd att bo där, även om det är en hyresrätt.

Vi måste också se att bara för att man bor bredvid varandra kommer man inte per automatik att bli polare och utbyta jobbtips med varandra. Vi måste också se till att det till exempel finns idrottsanläggningar och andra sociala aktiviteter som gör att människor verkligen interagerar med varandra och träffas i bostadsområdet.

Det är jätteintressant med Norra Djurgårdsstaden och bra med hyresrätter, men det är fortfarande problematiskt att vanliga stockholmare och de som i dag står längst från bostadsmarknaden inte kommer att ha några som helst möjligheter att bo här.

Anförande nr 107

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! En hel del av det som Clara Lindblom säger är klokt. Det är definitivt också en hel del som är faktabaserat och som vi inte kan bortse från.

Det som gör mig lite fundersam är hur vi egentligen ska förhålla oss till hela sanningen. Under fyra års tid hade Vänsterpartiet rollen som bostadsborgarråd och ytterst ansvarig föredragande för alla bostadsbolag som Stockholms stad äger, fem stycken. Era övriga kamrater, Socialdemokraterna, tyckte inte heller att det var något som borde göras annorlunda i Norra Djurgårdsstaden under de fyra åren, Clara. Det är lite magstarkt att komma nu och säga att området borde vara mer blandat. Ja, det kan man tycka. Men ni sålde mark dyrt, och ni upplät med tomträtt dyrt. Därmed är ni i högsta grad medansvariga i detta.

Nu är det kanske inte hela världsoptionen och alla som lyssnar till just kommunfullmäktige, men det enda skälet till att jag begärde ordet var den bild som finns och som visar att när det gäller hur vi ska utveckla Norra Djurgårdsstaden med dess miljöprioriterade område och fantastiska, klimatsmarta tänkande, som vi verkligen har jobbat med, blir det tyvärr väldigt dyrt.

De hyresrätter som blev klara senast är Stockholmsshems. Det är de klimatsmarta plusenergihusen i det område som består av kvarteret Backåkra. Det blir dyrt när man bygger så. Om ni inte vill att vi ska bygga klimatsmart med den allra senaste tekniken och att vi inte ska satsa dessa pengar får ni ju säga till och tala om för oss att vi inte ska göra så. Men jag har inte hört någon företrädare för Vänsterpartiet göra det. Socialdemokraterna är mycket ärligare i detta. De protesterar inte mot bilden, men ni gör det utan att egentligen ha på fötterna. Du säger en massa fina ord och facktermer, men sanningen är att vi faktiskt har varit överens om utvecklingen och att ni inte haft en annorlunda uppfattning.

Bifall till kommunstyrelsen förslag!

Anförande nr 108

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är roligt när man pratar om fakta och så vidare. Jag satt i exploateringsnämnden i den förra vändan, 2009–2014, då Joakim var ordförande, och jag föreslår att Björn Ljung går in och tittar på mina och Ann-Margarethe Livhs ställningstaganden om till exempel Norra Djurgårdsstaden men också Hagastaden.

Faktum är att området började planeras och marken värderades och så vidare redan när jag satt i opposition i den förra vändan. Vi har väldigt långa ledtider, och projekt

tar många år. Faktum är vi hela tiden har påpekat att man behöver hitta verktyg för att pressa hyreskostnaderna. Jag hade önskat att man hade gjort ännu mer under den förra mandatperioden, absolut! Jag tycker att vi ska pröva till exempel negativ presumtionshyra och så vidare för att se till att vi går in och sänker hyreskostnaderna i allmännyttan i sådana projekt.

En sak som du har väldigt fel om, Björn, och som jag tror att det är viktigt att man kommer ihåg är att det inte är klimatkraven i Norra Djurgårdsstaden som har fördyrat. Det vore olyckligt om du som ordförande i Stockholmhem är med och sprider den bilden. Det är alltså inte klimatkraven som har kostat. Om man, när exploateringsnämnden redovisar sina kostnader, tittar på vad det är som gör att hyreskostnaderna blir höga ser man att klimatkraven i sig inte har varit fördyrande, utan det är marken som är problemet. Den är väldigt dyr. Det är en hög markvärdering på grund av det centrala läget, men det är också markföroreningar och så vidare.

Det jag säger är att vi på riktigt måste fundera. För både Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden har Vänsterpartiet från första början gång på gång påtalat att det kommer att bli väldigt homogena områden. Vi måste ta en övergripande diskussion om hur man gör med de nya stadsutvecklingsområdena. Med de hyresnivåer som vi har landat på nu spelar det liksom ingen roll att 50 procent är hyresrätter, för människor har ändå inte råd att bo där.

Men nej, Björn, klimatkraven i sig är inte fördyrande. Den uppgiften ska du inte sprida, för den stämmer inte.

Anförande nr 109

Borgarrådet L a r s s o n (M): Clara! Du säger att du ska fundera. Jag tycker att det är helt uppenbart att Vänsterpartiet har en politisk linje när man är i opposition och en annan när man är i majoritet.

Clara Lindblom hänvisar till de ganska höga markkostnaderna, och det är riktigt. Jag minns hur ni under er oppositionstid, fram till 2014, dundrade kring markkostnaderna i Norra Djurgårdsstaden. Sedan höjdes kostnaderna med över 10 000 kronor per kvadratmeter under er mandatperiod, under den tid då du satt i majoriteten, från all time high, 22 000, till 32 000, till och med lite mer.

Syftet med Björn Ljungs inlägg var nog att säga: Varför gjorde ni inte mer när ni hade möjlighet, om du nu tycker att det som du ser framför dig är så förskräckligt? Vi har mycket att göra i Norra Djurgårdsstaden för att få en blandad stad, men det gäller hela Stockholm.

Anförande nr 110

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Det är ingen som har sagt att det är otroligt förskräckligt. Det jag sa var att vi har lagt fram ett särskilt uttalande. Vi har röstat för i exploateringsnämnden.

Men återigen: Det är lite intressant. Var du med under våra förhandlingar i den förra majoriteten, Joakim? Då blir jag lite rädd i fråga om skalskydd och så vidare i Socialdemokraternas lokaler. Satt du under bordet eller bakom en gardin – var var du?

Jag känner mitt parti rakt igenom. Vi försöker alltid hitta möjligheter att få fler hyresrätter med överkomliga hyror. Ibland är det svårt, och vi måste ta nya grepp för att se vad vi kan göra när det är stora stadsutvecklingsområden, som dessutom ligger på förorenad mark.

Jag kan försäkra dig om att vi alltid kommer att stå upp för hyresrätten. Vi kommer alltid att stå upp för hyresrätter med överkomliga hyror, mot ombildningar och utförsäljningar, och för att försöka pressa kostnaderna i nyproduktionen.

Detta ärende är bra. Jag säger bara att vi behöver ta oss en extra funderare, för vi vill egentligen inte ha så stora homogena områden som Norra Djurgårdsstaden faktiskt kommer att bli.

Anförande nr 111

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag är ledsen att min kompis Karin Wanngård lämnade salen för en stund sedan. Hon skulle göra annat i dag. Vi möttes i hissen; det är därför jag vet det. Hon skulle kunna verifiera det jag säger, och det kan säkert Emilia Bjuggren och Jan Valeskog också.

Vi var överens om tagen när det gällde villkoren för Norra Djurgårdsstaden. Det är en klimatsmart stadsdel. Det var förorenad mark, och det var dyrt att sanera. Markkostnaderna blev höga. Dessvärre blev också kostnaderna för hyresrätterna höga. Men jag tycker att detta är okej. Stockholmshem har byggt ett av de dyraste husen, med de högsta hyrorna i Sverige. Det är husen i kvarteret Backåkra, som ju vann markanvisningstävlingen om klimatsmart byggande.

Utveckling av klimatsmart byggande och av energieffektiva alternativ och bostäder är dyrt, men jag menar att det är värt det. Om vi ska komma någonvart måste vi ibland satsa pengar. Vi har satsat utvecklingskostnader både där och i kvarteret Trettondagen i Hökarängen, och det har varit i enighet. När utvecklingen började var jag ordförande för Stockholmshem. Det var tio år sedan.

Vi ska inte på något sätt sticka under stol med att ibland är miljömässig och klimatsmart utveckling dyrt, och då får vi försvara det. Man kan faktiskt inte säga en sak den ena dagen och sedan, några månader efter ett val, säga en helt annan. Moral är bra, Clara Lindblom, men dubbelmoral är inte dubbelt så bra.

Anförande nr 112

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Detta var en öm tå, märker jag. Jag gick upp och sa att vi har ett särskilt uttalande, att ärendet i grunden är bra och att Norra Djurgårdsstaden är ett jätteintressant miljöspetsområde, och reaktionen kom direkt.

Det enda jag lyfte upp var att vi kommer att ha ett problem framöver. Så som Stockholm ser ut i dag är den enkla marken redan bebyggd. Det som är kvar är förorenad mark där vi behöver överdäcka och så vidare, det vill säga där markkostnaderna är högre.

Vi vill inte skapa nyproduktionsområden som till hundra procent kommer att vara homogena, och det jag säger är att vi måste titta på hur vi ska kunna klara av de stora stadsutvecklingsprojekten och ändå ha variation i hyresnivåerna. Denna linje har Vänsterpartiet drivit hela tiden. Jag förstår inte var detta kommer ifrån. Vi har drivit denna linje, både när det gäller Norra Djurgårdsstaden och Hagastaden, ända sedan jag satt i exploateringsnämnden, vilket jag gjorde sex år innan jag blev borgarråd. Det är bara att gå in och kolla i Insyn på de förslag till beslut och de särskilda uttalanden jag har skrivit i exploateringsnämnden. Vi fortsatte att driva dessa frågor även i majoritet, det kan jag garantera.

Men återigen: I detta fall håller jag med Björn om att klimatanpassningar och klimatomställningar självfallet ska få kosta. Det är jag den första att skriva under på. Jag vill bara att man ska vara tydlig med att det i det här fallet inte är de höga klimatkraven som har bidragit till de höga hyrorna. Det är ett faktafel. Om Stockholmshem sedan säger en sak och exploateringskontoret en annan får de göra upp. De uppgifter jag har från exploateringskontoret, som har analyserat hyreskostnaderna i Norra Djurgårdsstaden bland annat därför att de har fått mycket kritik för den sociala hållbarheten, pekar på att klimatkraven i sig inte har varit fördyrande i det här fallet, utan det är framför allt mark- och saneringskostnaderna.

Anförande nr 113

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! När det gäller detta ärende, Backåkra 7 i Norra Djurgårdsstaden, som är en överenskommelse med Oscar Properties Förvaltning AB, känns det inte som att ni pratar om det utan om en massa generella problem.

Det här är väl ett jättebra ärende, Clara Lindblom? Ni markanvisade 44 bostadsrätter under er majoritet, och nu blir det i stället 60 hyresrätter och 4 bostadsrätter. Det är en förändring till det positiva. I detta sammanhang vill jag berätta att det hittills i år har markanvisats 370 hyresrätter i Norra Djurgårdsstaden, av totalt 856 hyresrätter, vilket är 50 procent. Vi ligger alltså precis på målet om 50 procent.

Detta kommer sig inte av att vår majoritet nu vill ändra bostadsrätter till hyresrätter, utan det är ett önskemål från byggaren. Jag tycker att det är jättebra och att vi ska tillmötesgå det, för även denna typ av lägenheter – företagsbostäder – behövs i Stockholm och för Stockholms näringsliv.

Med detta vill jag yrka bifall till kommunstyrelsen förslag till beslut.

Anförande nr 114

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att jag är hur tydlig som helst. Vi har lagt fram ett särskilt uttalande. Vi har röstat för detta i exploateringsnämnden, Johan. Jag är för detta ärende, jag har varit för exploatering och jag har varit för det i kommunstyrelsen.

Det som jag lyfte upp var ett allmänt resonemang som är tillämpligt både i Norra Djurgårdsstaden och i större stadsutvecklingsprojekt. Vi måste fundera på hur vi ska göra med denna typ av stadsutvecklingsprojekt i framtiden, för det blir väldigt höga hyresnivåer.

Du har rätt i att det är 50/50 hyresrätter och bostadsrätter. Så var det under vår mandatperiod också, men hyresnivåerna är redan väldigt höga. Det är detta jag tycker är beklagligt, och jag säger att vi måste fundera över hur vi ska göra längre fram för att få bättre variation på hyrorna.

Det är ett SU, Johan.

Anförande nr 115

J o h a n N i l s s o n (M): Jag ska inte upprepa vad Björn Ljung sa precis, men jag tycker att hela debatten gör att det blir en skugga över ärendet som absolut inte har med saken att göra. Det är en diskussion om problem med hyressättning och med antalet hyresrätter och så vidare.

Jag tycker att det är ett jättebra ärende. Jag vet att ni bara har lagt fram ett SU, och konstigt vore det väl annars, eftersom det var ni som röstade för ärendet 2015 när det markanvisades till exploateringsnämnden.

Anförande nr 116

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag kunde inte hålla mig, Johan, eftersom du lite syrligt gick upp och anklagade våra kollegor för att inte hålla sig till ärendet, med motiveringen att det jackar i det som skulle vara Clara Lindbloms kritik.

Jag måste fråga dig: Tror du att den typ av specialhyreslägenheter som detta gäller på riktigt kommer att bidra just till den sociala hållbarheten och till att fler stockholmare med små plånböcker kommer att ha råd att bo i Norra Djurgårdsstaden? Det var denna debatt som du försökte jacka i lite grann. Tror du det?

Anförande nr 117

J o h a n N i l s s o n (M): Det förändrar eller försämrar ju inte förutsättningarna utifrån de bostadsrätter som markanvisades från början. Jag tror att det kan vara svårt, som du säger, men å andra sidan tror jag att det bidrar till en ökad mångfald

inom detta område, även om det nu kanske blir en annan typ av hyresgäster som kommer dit.

§ 21 AB Stockholms shems nyproduktion av bostäder i kv. Örtuglandet 1, Åkeslund

Anförande nr 118

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Efter de senaste timmarnas debatt känns det som att om det är något som har stöd i denna sal är det just hyresrätter. Detta är ett ärende som vi är helt eniga om. Det är kul att stå här och att vi kan fatta beslut om Stockholms shems 96 nya hyresbostäder i Bromma. Detta visar att den grönbå majoriteten har en ambition för en blandad stad och att denna ambition sakta men säkert blir verklighet.

De nya hyresbostäderna är ett viktigt tillskott av hyresrätter i Bromma, och bebyggelsen passar väl in i områdets alléstruktur. Området är attraktivt, med närhet till Brommaplan och goda kommunikationer. Nyproduktionen består av sex punkthus med fyra respektive sex våningar. En positiv del i projektet är att det inte sker några inskränkningar av naturen, då området huvudsakligen utgörs av en asfalterad parkeringsyta. Bebyggelsen innebär i stället ett tillskott av grönska, med innergårdar och promenadvägar.

Stockholm har hittills denna mandatperiod anvisat mark till över 4 500 bostäder, varav mer än hälften är just hyresrätter. Samtidigt visar prognosen att vi kommer att nå målet om både 10 000 markanvisade bostäder och antalet planlagda bostäder. Vi arbetar hårt lokalt för fler bostäder och hoppas att vi också nationellt kan få fram fler reformer som kan bidra till en mer rörlig och välfungerande bostadsmarknad. Det behöver stockholmarna.

Byggnationen av 96 hyresbostäder förväntas starta i slutet av året, med första inflyttningen 2021. Investeringen omfattar totalt 340 miljoner kronor.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsen förslag.

§ 22 AB Familjebostäders nyproduktion av bostäder i kv. Kabelverket 17, Älvsjö

Anförande nr 119

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Även om detta ärende är vi helt eniga. Det ärende som ligger på bordet, Kabelverket 17, innefattar 129 hyresrätter och är en del av Familjebostäders detaljplan för 450 lägenheter och 85 studentlägenheter i Älvsjö.

Vi har diskuterat bostäder mycket de senaste timmarna, och jag avser inte att förlänga debatten utan yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

*§ 24 Detaljplan för Masugnen 5 och 7 m.fl. i stadsdelarna Mariehäll och Ulvsunda
Industriområde Dp 2011-04316-54*

Anförande nr 120

L e n n a r t T o n e l l (MP): Fru ordförande! Detta är bra projekt. Jag ska inte kritisera det på något sätt, men jag vill gärna framhålla ett par saker nu när vi har ett ärende av denna typ. Vi får ofta höra: Är inte Stockholm färdigbyggt någon gång? Nej, en stad som Stockholm blir aldrig färdigbyggd. Det vi gör nu är att omvandla exempelvis industriområden till något som kanske är bättre, i det här fallet bostäder.

I ärendet ingår något ganska unikt: Vi bygger faktiskt park. Det är inte så ofta vi gör det i Stockholm, men det gör vi nu. Vi omvandlar hårdgjorda ytor till park, och vi får en fantastisk strandpromenad efter Bällstaviken, som inte var tillgänglig förut över huvud taget.

Samtidigt finns det en del kontorsbyggnader på området som är ganska nya. De är byggda i slutet av 80-talet och på 90-talet och är alltså inte speciellt gamla. De rivs. Jag har lite svårt för det, men i det här fallet går jag med på det. Det var tur för Joakim. Jag ser ibland, nu när vi river mycket, att det är lite av resursslöseri, men i det här fallet är det svårt att omvandla dessa kontorsbyggnader till bostäder. Jag tycker att de är ganska fina – de är gulmarkerade. De är låga, bara två tre våningar, och det beror på Brommaflyget. Nu har vi dock tillåtitt att man bygger högre, trots flyget.

Jag vill bara flagga för att vi kommer att få andra ärenden här framöver, nämligen Archimedes 1 och Masugnen 1, och där finns enligt mitt sätt att se det en del ganska intressanta och grönmarkerade kulturhistoriska byggnader. Vi får verkligen diskutera om de ska rivras. Skulle de inte kunna inlemmas i den nya bostadsstadsdelen? Detta innebär att vi får exempel på hållbar utveckling och att vi ser vad som har funnits där tidigare, i dessa byggnader. De nya som flyttar in kan se historiens vingslag, inte bara säsongens skiftningar.

Bifall till att vi antar förslaget till detaljplan!

§ 26 Införande av miljözon klass 2 på Hornsgatan

Anförande nr 121

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tror inte att det har funnits någon fråga de senaste åren som det har myglats så mycket med som miljözoner för bilar i Stockholm. Det har agerats för att påverka tjänsteutlåtanden och försöka sätta munkavle på tjänstemän, och politiker som vet bättre hukar och låtsas som om det regnar, allt för att genomdriva ett symboliskt miljözonsprojekt för att stoppa 6 procent av bilarna på Hornsgatan och därtill några äldre företagsbilar.

Miljöförvaltningen, trafikkontoret, VTI i Linköping och Umeå universitet säger alla att zonen saknar hälsoeffekt. I stället får den andra negativa miljöeffekter, nämligen kraftigt ökade koldioxidutsläpp. Det här hade egentligen kunnat vara ett ganska oansenligt symbolbeslut, om det inte vore för de klimatkonsekvenser som blir resultatet. Hanteringen av miljözonsfrågan har inneburit omfattande byten från dieselbilar till bensinbilar, vilket skapar stora utsläpp av klimatgaser. Det blir en ökning med 25 procent koldioxid för varje bilbyte. Växlingen 2018 motsvarar ungefär 700 000 ton i extra koldioxidutsläpp.

När förbudsskyltarna kommer upp på gator runt om i Stockholm 2020 riskerar växlingen till bensinbilar att öka i kraft. Varenda motortidning har under ett och ett halvt års tid uppmanat folk att köpa nya eller gamla bensinbilar i stället för dieselbilar och att göra ett sådant val, trots en kraftigt ökad miljöbelastning med bensinfordon. DN beskrev något liknande i går. Den motivering som bilbranschen använder är att den bil man köper naturligtvis ska kunna användas de närmaste tio åren. Det vet man inte nu.

Vi vill återremittera ärendet för att få en grundlig faktagranskning, men detta verkar man vara rädd för. Först fick inte referensgruppen träffas enligt tidsplan, och utredningen av miljözoner läckte ut via medierna i stället för att offentliggöras. Sedan lades rapporten ut på trafikborgarrådets privata blogg, och det var alltså där man först fick leta för att få tag i stadens miljözonsrapport, trots att den var godkänd av stadsdirektören.

Trafikdirektören sparkades då han insisterade på att fakta ska gälla – att jorden faktiskt är rund. Trafikborgarrådet, som i den här frågan hävdar att jorden är platt, fick tillstånd av Moderaterna att sparka en av stadens skickligaste direktörer, allt godkänt genom en osmaklig politisk kohandel.

Trafiknämnden, som är den nämnd som beslutar om zonerna, vägrades av trafiknämndens ordförande i fyra månader att ställa frågor till tjänstemännen om innehållet – i fyra månader! Här visade åtminstone miljöborgarrådet lite kurage och tillät miljönämnden att prata om frågan.

Remitteringen av ärendet vägrades också. Det borde naturligtvis vara en självklarhet i en viktig fråga där uppgift står mot uppgift. Hanteringen av ärendet, desinformationen och tystnaden från dem som vet bättre – allt detta skadar stadens miljöarbete.

Bifall till vår reservation och återremiss!

Anförande nr 122

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag beklagar att jag kom för sent till denna debatt. Det är så långt i detta hus – man tror att man ska klara det när man börjar springa. Nu har jag i alla fall fått bra motion.

Jag missade Valeskogs inlägg, men jag kan säga så här: Vårt mål är att luften ska vara ren var man än bor i Stockholm. Luftkvaliteten i Stockholm har förbättrats under lång tid, men fortfarande utgör luftföroreningar ett stort problem på många platser i staden. Det är därför viktigt att fortsätta att vidta åtgärder för god luftkvalitet där människor bor och vistas. Detta medför stora hälsovinster, framför allt för de grupper i samhället som är mest känsliga, det vill säga barn, äldre och redan sjuka.

Stadens arbete för att nå miljö kvalitetsmålet för frisk luft är något som vi arbetar med. Vi ska också se till att de skarpaste miljö kvalitetsnormerna för partiklar och kvävedioxider uppnås. De senare är en gränsvärdesnorm som enligt lag inte får överskridas. Det är helt enkelt vår skyldighet att se till att normerna inte överskrids. Målet på längre sikt är att de fordon som kör på Stockholms gator ska vara fria från både fossila och hälsofarliga utsläpp, det vill säga en utsläppsfri stad.

I dag släpper framför allt äldre dieselfordon ut stora mängder hälsofarliga partiklar och kvävedioxider. Det är en av anledningarna till att staden ser det som angeläget att vidta åtgärder för att förbättra luftkvaliteten. Hornsgatan är den gata som historiskt har haft störst överskridanden och hittills inte har klarat av miljö kvalitetsnormerna. Därför avser vi att införa den nya miljö zonen klass 2 på Hornsgatan, vilket innebär att äldre bensin- och dieslbilar inte tillåts inom miljö zonen.

Förslaget är att hela Hornsgatan från Hornstull till Slussen med en mindre begränsning i ändarna ska klassas som miljö zon 2. Det är samma sträcka som i dag har dubbdäcksförbud sedan många år tillbaka på grund av den dåliga luften. Förslaget innebär att moderna bilar med utsläppsreningsklass Euro V kommer att tillåtas på gatan, medan de äldre bilarna, drygt tio år gamla, får hålla sig borta från Hornsgatan.

I samband med genomförandet kommer en utvärdering att göras före och efter införandet för att mäta bland annat effekter och efterlevnad.

Det är centralt att staden kommunicerar till allmänheten och näringslivet vad miljö zon klass 2 innebär när det gäller vilka fordon som berörs och vilka som tillåts. För detta finns medel avsatta i årets budget.

Stadens arbete för att förbättra luftkvaliteten kräver dock mer än miljözon klass 2. En av de viktigaste åtgärderna är att säkerställa efterlevnaden i miljözonen för både den lätta trafiken och den tunga trafiken. För att öka stadens egen rådighet samt öka möjligheten att beivra överträdelser skulle exempelvis den nuvarande påföljden vid brott mot miljözonsreglerna, penningböter, behöva flyttas över och bli en administrativ avgift, så att staden själv kan övervaka detta. I dag är det enbart polisen som kan göra det, men de har andra saker att göra och har helt enkelt inte tid. Det är ett trubbigt instrument som inte hjälper oss i efterlevnaden, vare sig när det gäller miljözon klass 1, som gäller för tunga lastbilar, eller den kommande miljözon klass 2.

Transportstyrelsen har föreslagit delvisa förändringar av reglerna, huvudsakligen för lätta fordon. Om detta kommer eller inte vet vi inte. Det kräver en lagändring, men den finns inte på plats.

Finns det då alternativ till miljözon klass 2? Ja, på ett sätt. Det vore önskvärt om staden gavs möjlighet att införa utsläppsdifferentierade trängselskatter. Det är en möjlighet att göra något annat och skulle väsentligt underlätta för att få ordning på luften i hela innerstaden, det vill säga vara ett effektivt verktyg för förbättrad luftkvalitet. Men detta redskap existerar inte i dag. Vi avser dock att uppvakta regeringen i frågan.

Oppositionen kommer att begära en återremiss, så det kommer inte att bli något beslut i dag. Jag yrkar ändå bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 123

Borgarrådet V a l e s k o g (S): I vanliga fall kan det vara svårt att diskutera sådana här frågor, eftersom experter brukar kunna vara oeniga. I det här fallet är experterna fullständigt eniga. Trafikborgarrådet har en egen uppfattning som han inte har stöd för hos någon expert, vem det vara månne.

Det största problemet med de utsläpp vi har är den tunga trafiken, som står för två tredjedelar. En lastbil som kör i Stockholms innerstad släpper ut ungefär tio till tolv gånger mer än Euro IV-fordonen. Om polisen eller någon annan ska jaga dem, och det ska de verkligen göra, ska de se till att de tunga fordonen stoppas. Det vore nästan tjänstefel att ge sig på Euro IV-bilarna, för det har ingen större effekt. Även om man får bort 100 procent av dem på Hornsgatan skulle detta inte ens kunna mätas, enligt miljöförvaltningen. 100 procent som inte kan mätas, snacka om symbolhandling! Problemet med det här, när det går prestige i det och trafikborgarrådet fantiserar ihop en massa fakta i frågan, är att det gör att folk saknar respekt för stadens miljöarbete.

Jag vill återigen fråga: Kan borgarrådet nämna en expert som delar uppfattningen att miljözonerna på Hornsgatan har effekt för hälsan eller minskar utsläppen ett milligram, per kubikmeter eller inte?

Anförande nr 124

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr Valeskog! Den rapport som du hänvisar till säger att miljözoner på Hornsgatan får effekt. Det som frågan gäller är hur mycket effekt det får och vilka andra åtgärder som skulle kunna ge effekt. Du nämnde tung trafik och om det var regelefterlevnad för de miljözoner som redan finns för tung trafik och som kommer att skärpas 2021. Om vi skulle få till full regelefterlevnad där skulle mycket hända.

Det är möjligt att vi med full regelefterlevnad för tung trafik skulle kunna klara miljö kvalitetsnormen, det hårda krav som vi måste klara av på Hornsgatan. Däremot kommer vi såklart inte att klara det lägre kravet, det nationella målet om frisk luft, som vi skulle uppnå 2020. Men du liksom alla andra vet att polisen inte jagar de lastbilar som inte har rätt utsläppsklass. Vi kommer inte att få en regelförändring som gör att vi kan jaga dem, och därmed kommer vi inte att klara nivåerna.

Anförande nr 125

Å s a O d i n E k m a n (S): Jag tänker ägna min lilla stund i talarstolen åt att säga vad majoriteten kan göra för att bevisa att oppositionens kritik är helt fel i sak och irrelevant, så jag hoppas att ni i den sidan av rummet lyssnar.

Inledningsvis vill jag kort säga något om varför vi har ställt oss emot förslaget. Till att börja med innebär det en stor samhällsekonomisk kostnad. Trots den höga kostnaden har miljözonsrapporten visat att nyttan är marginell och att skillnaden för luftkvaliteten blir väldigt liten. Men det viktigaste skälet är förstås klimatet, för risken är att detta leder till högre koldioxidutsläpp därför att människor väljer bort dieselbilar och i stället använder bensinbilar. Det här är inte en farhåga som vi har hittat på själva, utan vi har tagit det från en rapport om miljözoner som togs fram av trafikkontoret.

Jag tycker att majoriteten har viftat bort kritiken alldeles för lätt, även kritiken mot effekterna på utsläpp och därmed klimatet. Till exempel har man både här i fullmäktigesalen och i debattartiklar i tidningar helt förnekat att det finns någon skillnad i utsläpp mellan bensinbilar och dieselbilar. För det första är detta inte en speciellt hederlig argumentationslinje. För det andra vill jag säga att det finns mycket bättre sätt att bevisa att vi har fel. Skicka miljözonsrapporten på remiss! Låt de främsta experterna yttra sig så att vi får bästa möjliga beslutsunderlag!

Om det är så att ni har rätt och vi har fel och tar till överdrifter kommer detta att visa sig när relevanta myndigheter och organisationer får säga sitt. Att vifta bort synpunkter på det sätt som gjorts, att inte skicka rapporten på remiss och att i sista möjliga stund streta emot att låta rapporten ens föredras i trafiknämnden är inte övertygande.

Gör om, gör rätt! Bifall reservationen, och återremittera ärendet!

Anförande nr 126

U l l a H a m i l t o n (M): Detta är ett ärende som man egentligen inte behöver debattera, Åsa, eftersom ni har yrkat på en minoritetsåterremiss.

Jag tycker ändå att det skulle vara lite intressant att höra er uppfattning. I Aftonbladet den 12 oktober 2018 finns en artikel som handlar om miljözoner. Där står: ”S ville inte gå med på att införa zonerna – något som Alliansen dock är positiv till. Karin Wanngård delar inte alls den uppfattningen. S är positiva till miljözoner och har varit med i en grupp som arbetat med frågan, säger hon.”

Jag undrar: Hur pass trovärdiga är ni över huvud taget när ni står här nu och hävdar att ni tycker att detta är helt fel? Är det inte så att ni i själva verket bara är väldigt sura över att ni inte sitter i majoriteten?

Anförande nr 127

Å s a O d i n E k m a n (S): Vi låter oss övertygas av empiri, och empirin kom genom den rapport som kom under hösten. Exakt vad Karin Wanngård syftade på kan jag inte svara på, utan det får du fråga henne, Ulla. Men vi låter gärna det bästa faktaunderlaget tala för sig. Just nu är det rapporten.

Vi är jättepragmatiska och jätterimliga, så kom med något bättre! Skicka rapporten på remiss så kan vi prata igen!

Anförande nr 128

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Socialdemokraterna har ju skickat den på någon speciell socialdemokratisk remiss, så det är uppenbarligen redan löst.

Man kan läsa rapporter på olika sätt, och man kan förhålla sig till innehållet på olika sätt. Det som ni hela tiden anför om stora samhällsekonomiska kostnader, Åsa, gäller det förslag som fanns om att det skulle bli miljözoner i hela Stockholms innerstad. Det föreligger inte i detta förslag, utan det handlar om en gata. Samhällsekonomiska kostnader i detta sammanhang handlar om vad man tror att vissa bilägare tycker att det är värt att köra på en viss gata. Det har inte så mycket med samhällsekonomi i sig att göra.

När det kommer till frågan om bensin och diesel kontra annat släpper dieslbilar, som vi har sagt många gånger tidigare i debatterna, konstigt nog ut mer koldioxid i snitt än bensinbilar, sett till hela bilparken, därför att man köper tyngre dieslbilar.

Anförande nr 129

Å s a O d i n E k m a n (S): Vad bra att du upprepade det argumentet, Daniel, för då kan jag få visa vad det var jag menade när jag tyckte att det var ohederligt. Det handlar om att man har med suvar i snittet när man beräknar hur olika typer av bilar släpper ut. Jag tycker inte att det är en helt hederlig argumentation. Framför allt

tycker jag inte att det är ett bra sätt att bemöta det som alla experter framför, nämligen att det finns stora risker att detta kommer att öka utsläppen.

Jag kan faktiskt inte förstå varför ni inte öppnar upp på ett seriöst sätt och bjuder in för att ta in den bästa möjliga kunskap som finns på området.

Anförande nr 130

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande, fullmäktige! I dag skulle vi ha tagit ställning till ett förslag som var dåligt berett. Trafiknämnden fick inte ta del av underlagsrapporten förrän i sista stund, och rapporten skickades heller inte på remiss till berörda nämnder, bolag och myndigheter utanför Stockholms stad.

Sjelva förslaget är en punktinsats som tyvärr inte leder till avsedda effekter. I stadens egen rapport kan man för det första läsa att effekten på luftkvaliteten är väldigt liten, för det andra att förslaget kommer att leda till ökade klimatutsläpp, mitt i en akut klimatkris, för det tredje att förslaget har höga samhällsekonomiska kostnader som slår hårdast mot låginkomsttagare, för det fjärde att den tunga trafiken står för den stora delen av kväveoxid- och partikelutsläppen, medan förslaget handlar om personbilar, och för det femte att den redan beslutade skärpningen av den befintliga miljözonen kommer att leda till den effekt som önskas.

Förslaget är helt enkelt inte tillräckligt bra. Vi behöver vidta åtgärder som ger effekt. Den rapport som vi har pratat om här tar upp miljödifferentierade trängselavgifter, och jag är glad att höra att majoriteten kommer att uppvakta regeringen om möjligheten att införa sådana.

Det finns en modell där man kan stänga av gator för allmän trafik när luftkvaliteten är dålig. Den finns i andra städer i världen, till exempel Oslo. Det finns också andra sätt att utforma miljözoner som är effektiva när det gäller de förbättringar man vill se.

Vi måste jobba med den tunga trafiken i första hand, eftersom det är den som släpper ut mest. Vi kan elektrifiera, vi kan effektivisera lastbilstransporter och vi kan använda sjötransporter. Vi måste hitta lösningar som är effektiva. Därför vill vi yrka återremiss på förslaget.

Anförande nr 131

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det är spännande att alla lösningar ska väljas utom den som vi har tillgång till. Det är alltid någon annan, men då får man ingenting gjort. Jag ska inte säga att jag är lite besviken, men jag förvånad över att Vänsterpartiet tar denna linje. Det har de gjort ett tag, ända sedan valet.

När det gäller den fråga som Åsa var uppe och pratade om tidigare, att dieslbilar släpper ut mer i snitt, handlar det om den nationella bilparken och att tunga fordon helt enkelt ökar. Ja, visst har det att göra med suvar, men detta har inget att göra med trängselsnitten.

Du kör ett slags dolkstötslegend, Maria. Den referensgrupp som vi hade är helt bortblåst. Vi hade en politisk referensgrupp som fick en rapport. De fick läsa den och få en genomgång av den. Fast trafiknämnden fick den inte, och därför fanns den inte. Men den var ju offentlig – det var bara att läsa den!

Anförande nr 132

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag har läst rapporten. Den fanns på din hemsida, Daniel, tack för det!

Precis som du säger måste alla instanser göra det de kan. Det måste finnas ett sammanhängande transportklimat och en miljöpolitik som har effekt. Om ni sitter i majoriteten i regionen och till exempel höjer SL-taxan kommer det att leda till ökad biltrafik. Då står vi här i Stockholms stad och har dessa problem i vårt knä.

Vi är inte emot miljözoner, men vi vill ha bra miljözoner i Stockholms stad.

Anförande nr 133

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! När jag var trafikborgarråd här i Stockholm svarade vi på en remiss då alliansregeringen ville göra det möjligt att inrätta lokala miljözoner. Det är för att vi fick den möjligheten som vi har denna diskussion i dag.

När frågan diskuterades var Vänsterpartiet väldigt mycket för och lyfte framför allt fram de äldre modeller som släpper ut kväveoxider. De tyckte att det var otroligt viktigt att man skulle ha möjlighet att lokalt ta tag i denna fråga. Men nu har ni uppenbarligen en helt annan uppfattning, Maria, eller tycker ni fortfarande inte att det är en bra idé att man kan komma åt kväveoxiderna via den miljözon som det nu är diskussion om att vi ska införa?

Anförande nr 134

M a r i a M u s t o n e n (V): Vi tycker fortfarande att miljözoner är en bra åtgärd – när de genomförs på rätt sätt. Vi tycker också att politiken ska baseras på fakta, och enligt rapporten som vi har läst uppnår man inte effekterna med en miljözon endast på Hornsgatan.

Anförande nr 135

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Som vi redan har varit inne på visar trafikkontorets egen rapport att det innebär stora kostnader för näringslivet och privatpersoner att införa den här miljözonen. Vi tycker att majoriteten bör ta till sig vad rapporten visar, inte minst om man vill att Stockholm även i framtiden ska vara en region som värnar våra företag och tror på en fortsatt positiv tillväxt.

Man måste också ta i beaktande att den här problematiken även finns i andra länder, men där har man vidtagit andra åtgärder för att förbättra luftkvaliteten. Vi anser

därför att man bör titta på hur andra europeiska länder har löst problemen med dålig luftkvalitet i stället för att införa den här miljözonen, som är ett dåligt förslag för Stockholms stad.

Fru ordförande! Bifall till vårt avslagsyrkande i kommunstyrelsen!

Anförande nr 136

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag måste ändå ställa en liten fråga. Martin Westmont säger att det blir avsevärda kostnader för näringslivet. Men alla tunga fordon som finns omfattas redan av miljözoner. Systemen är sådana att vissa företagsbilar eller tjänstebilar byts redan efter ett år och andra efter tre år, vilket innebär att det inte finns några bilar i denna kategori som påverkas av miljözonerna. Därför undrar jag hur näringslivet kommer att påverkas ekonomiskt av detta.

Anförande nr 137

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Miljözonen innebär ju att trafiken kommer att begränsas på en av de kanske viktigaste gatorna i Stockholm. Det är klart att det kommer att slå mot näringslivet och möjligheter för företag att etablera sig i Stockholms stad.

Sedan vill jag också påpeka att om man vill förbättra luftkvaliteten eller förbättra miljön löser man inte det genom att införa ett förbud på vissa gator. Det enda som det här förslaget innebär är att problemet flyttas till andra områden. Miljön blir inte bättre av att vi inför ett förbud på Hornsgatan, för trafiken försvinner ju inte.

Anförande nr 138

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Vi instämmer i yrkandet på återremiss. Vi vill ha renare luft, och vi har inget principiellt emot miljözoner även om vi hellre skulle se en helt bilfri innerstad. Men vi känner oro över att den rapport som togs fram kring miljözoner visar att det finns en risk att fler övergår från dieselbilar till bensinbilar och att den övergången kommer att innebära ökade koldioxidutsläpp, mitt under rådande klimatkris. Av den anledningen yrkar vi bifall till återremissen.

Anförande nr 139

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som jag sa förra gången: De flesta gånger, tack och lov, brukar fullmäktige ha faktaunderlag, där vi är överens om vad som är äpplen och päron, fågel eller fisk.

Här har vi dock haft den unika situationen att flera personer, inte minst trafikborgarrådet, har gått ut och desinformert. Vi hörde ett exempel alldeles nyss när det gäller huruvida dieslar släpper ut mindre kvävedioxid eller inte. Precis som sas här gör tunga fordon att statistiken ser ut som om det är på det viset. Men med jämförbara bilar är det inte så. På 1 liter diesel kommer du minst 30 procent längre

och får minst 25 procent mindre utsläpp av koldioxid. Dessutom har vi inblandning i diesel i större omfattning, kanske närmare 60 procent, för er som läste Dagens Nyheter i går. Det kommer inte att kunna ske med bensin.

Klimatet är högaktuellt när det gäller den här frågan, och det är upprörande att det finns miljöpolitiker på den blågröna sidan som helt och hållet bara duckar.

Återigen till fakta: De här zonerna kommer inte att ha någon effekt alls. Det vet alla. Det som har effekt, och som jag undrar om fullmäktige känner till, är att det varje år i Stockholms län försvinner 35 000 bilar av den gamla sorten, alltså Euro 4 och äldre. Det är 15 procent som försvinner varje år. Det har självklart effekt, tack och lov. Vi kommer inte att kunna påverka den takten särskilt mycket.

Av de här 6 procenten som kör på Hornsgatan av Euro 4-bilarna kommer hälften att fortsätta köra; hälften kommer att köra på gatorna vid sidan om. Men även om alla försvann skulle det inte ens gå att mäta enligt miljöförvaltningen. Inte ens 1 mikrogram per kubikmeter skulle man komma fram till. Okej, det är kul att göra det här ändå, kan man säga. Men vi har de här negativa effekterna.

Det är alltså två osanningar som sprids, vilket är ganska upprörande. Dels handlar det om det här med diesel och bensin, vilka som släpper ut mest koldioxid och minst kvävedioxid, dels är det frågan om det har några effekter eller inte. Det finns inte en expert som håller trafikborgarrådet och er övriga – inte en enda en. Tvärtom!

Det som vore viktigt och som hade varit en glädje att få stå här och prata om är hur vi ska få full efterlevnad av de tunga fordon som kör olagligt i dag. Det är 7–9 procent av Euro 4-lastbilarna, eller från januari 2021 Euro 5-lastbilar, som kommer att köra olagligt. Polisen borde prioritera dem. Det handlar om tio tolv gånger större utsläpp från varje lastbil. Sätter man stopp för de här turistbussarna från öststaterna och släpar ut dem med bärgningsbil lovar jag att det har effekt, och polisen har också gjort detta. Det är samma sak med en del åkerier. Om man kunde lägga krutet på dessa 30 000 tunga fordon skulle det ha effekt för vår hälsa och för miljön. De står för två tredjedelar av utsläppen.

I stället håller vi på och larvar oss om en gata där 6 procent av fordonen kör. Det är helt obegripligt. Framför allt är det obegripligt att man inte vågar ta fram fakta på bordet. I stället myglar man, trafiknämnden får inte föredragning och det ena och det andra. Det är helt otroligt.

Anförande nr 140

Ulla Hamilton (M): Ordförande! Jag har sagt detta på trafiknämnden, och jag kommer att upprepa det i den här lokalen också: Det här är en rapport som trafiknämnden inte har beställt. Det är kommunstyrelsen som har beställt den, och då är det helt rimligt att det är kommunstyrelsen som hanterar frågeställningen. Det är ju därför som vi från trafiknämndens sida inte har beslutat om att skicka ut den på

remiss. Detta vet Jan Valeskog, men det blir ju inte en lika rolig historia om man utgår från hur man faktiskt hanterar ärenden i staden.

Jag skulle vilja ställa frågan även till Jan Valeskog: Är Karin Wanngård ute och cyklar när hon säger att ni var väldigt beredda att diskutera och förhandla om miljözoner med Miljöpartiet? Hon säger ju här att Socialdemokraterna visst var väldigt positiva till att förhandla om miljözoner. Men nu när ni plötsligt inte sitter i majoriteten utan i oppositionen, då är det hemskt, förfärligt och otäckt.

Anförande nr 141

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag tyckte att jag alldeles nyss uttryckte hur viktigt det är med miljözoner för tunga fordon. I förhandlingar tar man fram expertkunskap, har seminarier och vad du vill om man har olika uppfattningar. Så gjorde vi faktiskt under våra mandatperioder och kom överens.

Men ni ducker ju. Ni låter de här falsarierna exempelvis om att diesel släpper ut lika mycket koldioxid som bensin fortsätta.

Hur kan man vara så formalistisk att trafiknämnden som ska besluta om miljözoner inte får diskutera och inte ställa frågor i god tid innan man tar beslut? Miljönämnden gjorde ju det. Varför skulle inte trafiknämnden kunna göra det? Du borde ha varit med och drivit den frågan själv. Varför gjorde du inte det?

Anförande nr 142

P e t e r B a c k l u n d (L): Ordförande, ledamöter! Miljözoner är ett jäkla skit, men nu har vi baxat dem ända hit, för att travestera Kjell-Olof Feldt.

Miljözoner kanske inte har en riktigt så stor symbolik som löntagarfonder, men nog har vi diskuterat det rätt länge. Jag tror, trots en viss tvekan, att miljözon 2 behövs på Hornsgatan. I den bästa av världar skulle förstås inte miljözoner behövas över huvud taget, utan vi skulle nöja oss med att fordonsflottan sakta byts ut. Men det räcker inte eftersom Hornsgatan inte någon enda gång klarat miljökvalitetsnormen för dygns- och timmedelvärde för kväveoxider. Lagstiftningen kräver därför att vi gör någonting.

Man kan göra som Socialdemokraterna och Vänsterpartiet och bara avvakta och inte göra någonting. Dessa partier står nu tomhänta i en viktig miljöfråga i staden. Jag är lite förvånad. I reservationen handlar kritiken i högre grad om hanteringen av ärendet, men faktum kvarstår att Vänstern och Socialdemokraterna saknar egna lösningar.

Utsläppsdifferentierade trängselavgifter är något som många av oss förespråkar, dock inte Sverigedemokraterna, för de är inte intresserade av miljöpolitik över huvud taget. Men lagen förhindrar det än så länge, och behovet av att uppvakta regeringen i den frågan kvarstår.

Utvärdering och effekter av införandet är synnerligen viktigt, både på kort och lite längre sikt. Det kan hända att effekterna blir mindre än förväntat, men effekterna kan också bli större. Vad sker på närliggande gator? Socialdemokraterna har redan innan det ens är infört bestämt vad som händer. Socialdemokraterna har också bestämt att det räcker. Vi hörde ju Valeskog säga nyss att fordonsflottan sakta byts ut.

Sanningen är dock att ingen vet. Låt oss pröva miljözon 2 på Hornsgatan, men låt oss också utvärdera och göra rätt i framtiden. Se också till att informationen till medborgarna – och det här är viktigt – görs enkel och lättillgänglig.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 143

Borgarrådet V a l e s k o g (S): ”Ingen vet”, hörde vi här, men det är väl det man vet. Vi vet faktiskt, och det tycker jag att jag var tydlig med innan: Det är de tunga fordonen som står för två tredjedelar av utsläppen, och insatserna ska vara att stoppa dem som kör olagligt. Det har effekt på hela innerstaden. Det halverar kvävedioxidutsläppen.

På Hornsgatan får vi inte någon effekt hur som helst, och jag skulle vilja fråga Peter Backlund om han vet hur många fordon som kör där. Det är 6 procent av de här Euro 4-bilarna som det handlar om. Det går inte att mäta, säger miljöförvaltningen. Varför tror du inte på vad miljöförvaltningen säger? Varför tror du inte på vad trafikkontoret säger? VTI i Linköping? Universitetet i Umeå?

Alla säger samma sak: Det här är ett slag i luften!

Det är lite patetiskt och påminner lite grann om kejsarens nya kläder. Alla går omkring och låtsas att han har kläder på sig i den här frågan. Men han är helt naken och har inga argument! Ni låtsas! Det är ju löjligt när vi har alla dessa fakta. Varför kan vi inte skicka på återremiss om vi är oense om fakta? Varför ställer ni inte upp på det?

Anförande nr 144

P e t e r B a c k l u n d (L): Det är fortfarande så att Socialdemokraterna, och Vänsterpartiet också för den delen, står tomhänta. Ni har ju inget alternativt förslag över huvud taget, utan det gäller att avvakta och se hur det går.

Vi borde kunna pröva det här och se hur det faktiskt fungerar. Får det inte någon större effekt, ja, då får vi väl låta bli att gå vidare med det på andra gator. Men får det stor effekt måste man kanske gå vidare och titta på andra ställen också. Det vet vi inte än, för vi har inte provat det. Det finns ju med i förslaget att vi måste pröva och vi måste utvärdera. Ska vi gå vidare med det här på något annat sätt måste vi se till att det är bra implementerat också.

Anförande nr 145

M a r i a M u s t o n e n (V): Bara som ett svar på Peter Backlunds fråga om vad vi vill göra: Vi vill ta fram ett bättre förslag. Vi vill inte fatta ett beslut som ökar klimatutsläppen mitt i en klimatkris. Vill ni göra det? Att pröva och utvärdera är det minsta man kan begära i det här fallet.

Anförande nr 146

P e t e r B a c k l u n d (L): Det är faktiskt det här förslaget som ligger. Vi har inget annat förslag att ta ställning till. Man kan hänvisa till att det borde ha diskuterats i trafiknämnden, men vi har ju haft en referensgrupp där åtminstone jag fick vara med på slutet. Jag tror att även Maria Mustonen var med. Där diskuterade vi de här frågorna, och så står vi här. Vad är det här för församling? Jo, det är kommunfullmäktige, och här diskuterar vi också frågan. Dessutom innebär den minoritetsåterremiss som ni har yrkat på att frågan kommer att diskuteras även på nästa kommunfullmäktige.

Det är klart att vi om vi vill har alla möjligheter att ta reda på ännu mer fakta under den tiden. Men att kommer att vara ett demokratiskt fattat beslut råder det ingen som helst tvekan om.

Anförande nr 147

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Hornsgatan är en pulsåder för Södermalm och för Stockholm. Det är en levande gata där många människor dagligen rör sig i gaturummet. Men Hornsgatan är också Stockholmsluftens svarta får och har så varit under lång tid.

Därför beklagar jag att ärendet i dag skjuts upp och försenas. Centerpartiet står fast vid att alla de människor som rör sig till fots på Hornsgatan, liksom de boende längs vägen, har rätt till en god luftkvalitet. Vi anser vidare att de undantag från miljözonerna som redogörs för i ärendet är rimliga och att det viktigaste för åtgärdens påverkan på luften handlar om att styra trafik som inte nödvändigtvis behöver färdas på Hornsgatan till andra gator. Möjligheterna till detta är, vilket framgått under beredningen, goda. Viktigt är också verktyg och metoder för att se till så att reglerna efterlevs. Till detta hör även tydlig kommunikation i samband med införandet av miljözonerna.

Jag noterar att oppositionen menar att inga kommunikationsinsatser i världen kan övertyga bilisterna om vad som gäller när miljözonerna införs. Jag delar inte denna djupt dystopiska hållning, men jag beklagar samtidigt att tiden vi har att kommunicera detta ärende och denna fråga i och med dagens återremiss kraftigt begränsas.

I övrigt avser jag i stor utsträckning att återkomma i den här debatten när vi slutligen ska fatta beslut, vilket väl blir efter sommaren. Jag vill likväl yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 148

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Som sagt, vi klarar nog EU:s miljökvalitetsnormer på årsbasis på Hornsgatan och är väldigt nära när det gäller de svenska tim- och dygnsmedelvärdena. Det som ganska snabbt löser detta är ju de 35 000 fordonen som försvinner varje år i Stockholms län – 35 000 av de gamla!

Den fråga där ni är svaret skyldiga och som även Maria Mustonen tog upp är faktiskt om detta får någon klimateffekt eller inte. Är det så som vi och utredaren påstår och som man säger i Linköping, Umeå och överallt, att fler då väljer bensinbilar? Tyvärr är elbilar ännu inte ett alternativ kostnads- och räckviddsmässigt. Men finns det en sådan risk? Hur kan Centern gå med på ett sådant beslut och gå till historien tillsammans med er andra? När de här skyltarna åker upp så fortsätter ju den här växlingen? Det är 700 000 förare om året, det är kanske 500 000 ton ökade utsläpp i år och vad blir det kommande år? Det vet vi inte, men risken är stor.

Kommunikation är svårt. Folk skiljer inte på Euro 4, Euro 3 och Euro 6. Det gör de inte, utan budskapet blir att diesebilarna förbjuds i Stockholms innerstad. Läs biltidningarna så får du se! I ett och ett halvt år har de hållit på på det viset.

Anförande nr 149

J o h a n F ä l l d i n (C): Jan Valeskog får i så fall gärna hjälpa till och berätta för biltidningarna så att de sprider rätt information. Han kanske även kan bidra till att göra det i andra sammanhang.

Jan Valeskog pratade tidigare under den här debatten om att man ska hålla sig till sanning och fakta, men själv lutar han sig mot en klimateffekt som över huvud taget inte har att göra med det som han föreslår här. Den grundar sig på att man skulle införa miljözon i hela staden. Men det är inte vad detta ärende handlar om. Det handlar om Hornsgatan, och där finns gott om alternativa vägar, precis som det står i handlingarna. Dessutom undantas de som bor i området och den trafik som måste färdas där. Det är de som har andra alternativ som inte får köra där med för dåliga bilar.

Valeskogs påstående är de facto felaktigt, vill jag hävda.

§ 27 Vårbergstoppen – ny stadsdelspark, del av Grönare Stockholm – genomförandebeslut

Anförande nr 150

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vårbergstoppen – för att prata parker, frisk luft, gröna lungor och sådant som vi behöver i staden i stället för kvävedioxider.

Vårbergstoppen ska bli en ny stadsdelspark. Att vi nu 2019 kan fatta ett beslut om att anlägga en stadsdelspark på Vårbergstoppen har vi den gamla stadsarkitekten Holger Blom att tacka för. När staden omvandlades på 60-talet då delar av city försvann och togs ned, nya förorter byggdes och tunnelbanor drogs fram var frågan var man skulle göra av alla schaktmassor, sten och annat. Förslaget som lämnades var att man helt enkelt skulle jämna ut de dalar som vi har i Stockholmstrakten – plana ut och fylla ut i princip.

Holger Blom, som var en kreativ person, tyckte att det var en synnerligen dum idé att göra landskapet mindre varierat. Lösningen blev därför att göra precis tvärtom – att modellera och skulptera landskapet mer. Blom föreslog därför att man skulle bygga nya höjder av schaktmassorna. I stället för att allt skulle bli platt skulle det bli ännu mer upp och ned.

Därför har vi i dag Hammarbybacken, vi har Högdalstoppen och vi har Vårbergstoppen för att nämna några av alla dessa höga höjder som Stockholm har berikats med. Detta gör att vi nu på ett smart sätt kan stärka stadens grönområden.

Det är glädjande att Stockholm växer och att det blir fler stockholmare. Det ökar dock behoven och ställer krav på nya och förstärkta grönområden. Mot bakgrund av detta antog kommunfullmäktige 2017 riktlinjer för satsningen Grönare Stockholm. Satsningarna omfattar totalt 300 miljoner kronor i investeringsobjekt i syfte att just stärka Stockholms gröna kvaliteter och utveckla det offentliga rummet i sju utpekade stadsdelar. Stadens grönområden och parker är en viktig del av stadens offentliga rum och bidrar i hög grad till en levande och trygg stad. Satsningen sker med stor respekt för ekologisk och biologisk mångfald.

Planen för en ny stadsdelspark på Vårbergstoppen är den enskilt största satsningen inom Grönare Stockholm. Det är en stadsdelspark som kommer att göras attraktiv genom gestaltning och aktivitetsytor såsom utsiktsplatser, grillplatser, utegym, lekplatser och plats för evenemang. De här aktiviteterna kommer att bidra till att fler vistas i området, och tillsammans med ny belysning bidrar satsningen till ökad trygghet. Det här är en satsning som inte bara riktar sig till dem som bor i Vårberg eller Skärholmen och dessa delar av staden utan även till folk från andra delar som kan komma dit och uppleva de miljöer och gröna ytor som finns där.

På Vårbergstoppen finns något som kallas för Grytan. Det är en amfiteaterliknande yta inom området, som var huvudnumret i Holger Bloms skapelse av

Vårbergstoppen. Denna gryta kommer nu att ges den funktion som egentligen var tänkt: som den integrerade evenemangsplats som den förtjänar att vara. Allt kommer att ske i samklang med ekologiska och biologiska värden just här.

Sammantaget har Vårbergstoppen goda förutsättningar att bli en stor attraktion både för dem som bor i området och för alla andra runt om i Stockholm. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 151

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Jag kan inte annat än instämma i det som Daniel Helldén precis sa. Som boende i Vårberg och ledamot i Skärholmens stadsdelsnämnd känns det här såklart extra roligt. Jag är ödmjuk inför att inriktningen och satsningen på Grönare Stockholm instiftades av den förra majoriteten, men jag är också glad och stolt över att vi i den nuvarande majoriteten fortsätter denna väldigt viktiga satsning.

Vårbergstoppen är en fantastisk plats som den är i dag, men den är ganska öde om man promenerar runt där. Det är inte många andra människor som rör sig i området, mest en del hundägare. Därför är det extra bra att den här platsen kommer att rustas upp och få benämningen ”stadspark”. Jag tror också att det är ett väldigt bra projekt ur integrationssynpunkt, för det här kommer att binda ihop Vårby Gård med Vårberg.

Det kommer att bli en lekplats, en utsiktsplats och utegym. Man kommer att få bättre belysning, och tillgängligheten kommer att bli mycket bättre än vad den är i dag. Från stadsdelsnämndens sida vill jag göra ett medskick, och det är att det är väldigt viktigt att den här parken kommer att finnas med i parkdatabasen, detta för att man från stadsdelens håll ska ha möjlighet att söka extra resurser för driften. Det här är ju en park som måste underhållas. Skärholmens stadsdelsförvaltning har väldigt många vackra parkområden att underhålla, så därför är det extra viktigt att man kommer att kunna fortsätta att ha de resurser som krävs för att det här också fortsättningsvis ska kunna vara en väldigt attraktiv och trevlig park.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 28 Höjning av habiliteringsersättning

Anförande nr 152

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Det här ärendet har alltså att göra med habiliteringsersättningen. Det är, för dem som inte vet det, en ersättning till personer som deltar i daglig verksamhet enligt LSS. Socialstyrelsen delar ut statsbidrag till kommunerna för att kunna höja habiliteringsersättningen, och Stockholms stad får i år ca 25 miljoner. De här pengarna har vi redan rekviderat, så det här ärendet handlar om hur de ska betalas ut. Vårt förslag till fullmäktige är att höja timersättningen från 8 till 13 kronor per timme.

Habiliteringsersättningen bidrar dels till att stärka ekonomin för en grupp vars privatekonomi ofta är liten, dels men utgör den förstås också ett erkännande av det arbete som deltagarna lägger ned i den dagliga verksamheten. När vi var i opposition krävde Liberalerna att habiliteringsersättningen skulle höjas, vilket till vår stora glädje även den dåvarande majoriteten gjorde. Jag är glad att vi nu kan gå vidare och använda det här statsbidraget för att höja den ytterligare.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 153

A l e x a n d r a M a t t s s o n Å k e r s t r ö m (V): Ordförande! Det är kul att gå upp här och prata om något som vi är överens om efter det tjafs som vi har haft här i kväll.

Det är jättekul att vi än en gång kan höja habiliteringsersättningen för funktionsnedsatta som deltar i daglig verksamhet. Vi gjorde det förra mandatperioden, och nu kan vi gå upp till 13 kronor. Det betyder mycket för de här personerna, speciellt för dem som har många timmar i månaden på daglig verksamhet och låg sjukersättning, låg aktivitetsersättning och liknande.

Sedan tycker Vänsterpartiet att det finns mycket mer som vi behöver göra, för det här handlar om ekonomisk ojämlikhet som också hindrar personers delaktighet. Vi har ju ett nytt, jättefint delaktighetsprogram, vilket blir svårt att uppnå om personer inte har tillräcklig ekonomi för att vara delaktiga i samhället.

Nu är vi i alla fall glada att vi kan höja habiliteringsersättningen i Stockholms stad. Vissa kommuner är uppe i 20–30 kronor, så här ligger vi efter. Vi kan göra detta tack vare att Vänsterpartiet faktiskt förhandlade in dessa medel i budgeten med regeringen tidigare. Tack för det!

§ 29 Samverkan gällande personer med missbruk/beroende av spel om pengar

Anförande nr 154

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Det här ärendet handlar om en överenskommelse mellan kommunerna i Stockholms län och Region Stockholm om spelmissbruk. Tyvärr är spelmissbruk ett växande problem, och vi kan till exempel se i den senaste Stockholmsenkäten, som publicerades för bara några veckor sedan, att av de ungdomar som spelar om pengar är det en oroväckande hög andel som har ett problematiskt spelande. Det är en andel som dessutom växer, och i dagsläget är det alldeles för få personer som får den hjälp de behöver.

Den här överenskommelsen syftar till en bra samverkan mellan kommunerna och regionen. Sådan samverkan finns redan på missbruksområdet men utvidgas nu alltså även till spelmissbruk, eftersom vi numera också har ett ansvar att arbeta med den här frågan.

I och med överenskommelsen åtar vi oss bland annat att se till att vår personal har tillräcklig kunskap för att kunna identifiera spelmissbruk, att vi erbjuder evidensbaserade metoder och samordnar oss med regionen och att vi även är beredda att ge stöd till anhöriga.

Många personer med spelmissbruk har också andra typer av problematik såsom psykisk ohälsa, vilket även det kräver utökat samarbete. Jag vill också säga att vi tillsammans med andra myndigheter har ett jobb att göra när det gäller det förebyggande arbetet, inte minst gentemot barn och unga. Spelmissbruk kan tyvärr leda till väldigt stora problem längre fram i livet, både av psykisk karaktär, ekonomiskt och på andra sätt. Jag tror därför att det är viktigt att vi följer den här frågan noga under de kommande åren.

Därmed yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 155

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Jag ville mest gå upp för att säga att jag tycker att det här är ett väldigt bra ärende. Man har egentligen under väldigt lång tid behövt mycket mer kunskap om just spelmissbruk och vilka konsekvenser det får. Väldigt många har väntat alldeles för länge på rätt hjälp.

Därför blir jag också glad över att höra socialborgarrådet säga att socialtjänsten ska få ökade möjligheter till kunskap. Vi vet ju att för den som söker hjälp är det första bemötandet och att man möter någon med kunskap och möjlighet att hjälpa väldigt viktigt.

Jag ville också gå upp i det här ärendet därför att jag tyvärr under förra året fick gå på en begravning för en nära vän som hade just ett spelmissbruk. Efter tio år av ångest över detta valde han att avsluta sitt liv. Även om han inte är med oss längre blir jag

glad å hans vägnar över att det här är någonting som får ökade resurser. Nu kan fler som han få större möjligheter till hjälp så att det inte behöver sluta som det gjorde för honom.

§ 30 Avgifter för tillstånd och tillsyn enligt Lagen om tobak och liknande produkter (2018:2088)

Anförande nr 156

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Det här tredje ärendet från min rotel handlar om avgifter för tillstånd och tillsyn när det kommer till tobaksförsäljning.

I dag är tobaksförsäljning anmälningspliktig, men från och med den 1 juli måste man ansöka om tillstånd i förväg. Staden får då ta ut en avgift för att behandla dessa ansökningar, en avgift som utgår från stadens faktiska kostnader.

Här har socialförvaltningen gjort en bedömning av hur många timmar som krävs för att behandla en ansökan, och man har också jämfört med Göteborg och Malmö som redan har fattat beslut om avgifterna. Förslaget som ligger för fullmäktige är i linje med de övriga storstadskommunerna.

Detta är ett nytt område där staden ansvarar för tillstånd och tillsyn, och vi kommer att behöva se om avgifterna motsvarar de kostnader som staden faktiskt kommer att ha framöver. Det är viktigt att det ändå görs en noggrann tillståndsprövning och tillsyn för att säkerställa att tobaksförsäljning sker av seriösa företagare som följer gällande lagar och regler.

Den nya tobakslagen har väckt många frågor, och många av dessa frågor handlar inte om tillstånd till försäljning utan mer om rökförbud i offentliga miljöer, uteserveringar och liknande. Det finns också många frågeställningar som lär behöva redas ut i praxis vid tillämpning av den nya lagen.

Jag vill ändå passa på att säga att de olika förvaltningar som har att tillämpa den här lagen inledningsvis kommer att försöka att ha en pragmatisk inställning under den här sommaren, givetvis med beaktande av lagens bestämmelser. Men det kan ändå vara bra att känna till. Det har varit en del medieskriverier om att länsstyrelsen redan har synpunkter. Det är förstås en diskussion som vi kommer att föra med dem, men vår grundinställning är ändå att den här lagstiftningen är så pass omfattande att det kommer att behöva finnas viss pragmatism under den första tiden.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

§ 31 Motion om att konstnärsbostäder på Södermalm görs om till bostäder för unga stockholmare

Anförande nr 157

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Färre bostäder åt stockholmarna eftersom en mindre grupp som vi kallar kulturarbetare ges gräddfil till centrala lokaler och bostäder. Vad säger rådssalen om det? Låter det som en bra prioritering?

Vi i Sverigedemokraterna vill att Stockholm ska vara en stad full av konst och kultur. Men vi tycker att det är ett rimligt krav att det ska vara konst och kultur som kommer stockholmarna till gagn. Den smalare konsten med en väldigt liten eller många gånger helt obefintlig publik får söka stöd från den privata sektorn.

I dag bor personer i de här konstnärsbostäderna eller nyttjar konstateljéer som förmedlas genom en egen bostadskö som man får ställa sig i. Vi kan se att det här framför allt är personer som under väldigt lång tid, kanske många år, inte har producerat några alster som har nått någon större publik eller är av något större intresse.

Då måste man ställa sig frågan: Är det väl investerade skattepengar att vi låter vissa personer få de här centrala lokalerna och bostäderna för att syssla med sin hobbyverksamhet? Sverigedemokraterna tycker att det är en dålig prioritering, och det är därför vi har inkommit med den här motionen.

Motionen tar upp en viktig fråga kring det här med bostadsbristen i Stockholm, och det här är ett förslag på hur vi kan skapa fler bostäder åt stockholmarna. Därför är det min önskan att också kommunfullmäktige beslutar om att bifalla denna motion.

Ordförande! Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 158

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Hoppas att syret i rummet håller för dessa två motionsdebatter!

Det är en intressant motion som har inkommit från Sverigedemokraterna, och den handlar om en viktig fråga, nämligen bostadsbristen som är en av våra stora samhällsutmaningar här i Stockholm just nu. Vi måste göra allt vi kan för att komma till rätta med den.

Samtidigt skulle jag vilja säga att det förslag som Sverigedemokraterna kommer med är väldigt oseriöst av två anledningar. Dels skulle det i praktiken vara nästan omöjligt att få till stånd en omvandling av just de lokaler som föreslås till bostäder, eftersom det handlar om fastigheter med en väldigt hög kulturklassning, dels skulle det sannolikt också krävas en lång och väldigt kostsam planprocess för så pass få bostäder som det här skulle ge. För mig är det viktigare att stadens resurser läggs på

realistiska detaljplaner och stora programområden där vi kan få fram hundratals eller tusentals nya bostäder. Det är den viktiga prioriteringen framåt.

De ateljéer som Sverigedemokraterna vill stänga ned är alla byggda på 1600- och 1700-talen och utgör en värdefull del av det förindustriella Stockholm. Alla de här fastigheterna är blåklassade, och även om vi skulle vilja bygga om dem skulle det sannolikt vara en väldigt lång och väldigt kostsam process. Det skulle heller inte ge de bostäder som man påstår.

Staden äger ett stort antal fastigheter som ska användas till olika typer av viktiga verksamheter, däribland kulturverksamheter. Samtidigt delar jag uppfattningen att ett viktigt samhällsproblem som vi har framför oss är att komma till rätta med bostadsbristen. Där har vi höga ambitioner. Det är viktigt att vi fortsätter att jobba med den grönbå majoritetens ambitioner om att bygga 10 000 bostäder per år, varav hälften ska vara hyresrätter.

Stockholms stad har konstnärsateljéer på flera ställen, även på Östermalm. Dessutom kvarstår problemet att många av de här lokalerna skulle vara för kostsamma att göra om till bostäder. Då finns det också möjligheten, om man skulle göra den bedömningen, att sälja just de fastigheterna och på så sätt få in pengar till staden som på andra sätt skulle kunna gå till ungdomsbostäder. Jag vill också påpeka att det finns ett framväxande behov av lokaler för konstnärlig produktion i Stockholm. Där har vi en antagen ateljéstrategi som sträcker sig fram till 2020, där 200 nya konstnärsateljéer ska ordnas i nya lokaler.

Jag skulle inte säga att det här är ett seriöst förslag utifrån angivna argument, och jag vill också påpeka att vi har en ungdomsbostadskö hos bostadsförmedlingen. Då ska vi inte ha ett separat kösystem, vilket föreslås i motionen. Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 159

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag har ett par frågor till Dennis Wedin. Först vill jag bara poängtera att det vi talar om här är Stockholms bästa lägen, kanske Sveriges bästa lägen, och där får alltså dessa personer en bostad eller en lokal.

Dennis Wedin hänvisade till höga kostnader. Vad är det för höga kostnader som han hänvisar till? Sedan undrar jag om han personligen tycker att det är okej att de här personerna får en gräddfil till dessa bostäder. Finns det andra grupper som han också tycker ska få en gräddfil till lägenheter som ligger i Stockholms och kanske Sveriges bästa lägen?

Anförande nr 160

Borgarrådet W e d i n (M): Man kan alltid prata om gräddfiler. Vi måste göra nödvändiga prioriteringar, och då behövs det också ateljéer runt om i Stockholm. Det är en självklarhet.

Sedan ska vi alltid kolla vad vi kan göra med våra fastigheter, om någonting kan lämpa sig bättre för något annat och så vidare. Det tycker jag är en rimlig utgångspunkt. Men här har vi alltså blåklassade fastigheter, vilket innebär att det i princip är omöjligt att gå in och göra de ändringar som skulle krävas. Kostnaderna för att färdigställa dessa fastigheter till bostäder skulle bli enorma. Jag har inte någon specifik beräkning, men jag kan bara säga att det skulle vara alldeles för dyrt för staden ur skattebetalarperspektiv även utifrån att det skulle innebära väldigt få bostäder. Det skulle inte bli så många bostäder som Sverigedemokraterna påstår.

Tänk alltså om, även om bostadsbyggande är en viktig ambition att ha.

Anförande nr 161

Sara Stenudd (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Jag kan inte annat än förvånas över den motion som Sverigedemokraterna har lagt i kommunfullmäktige om att konstnärsbostäder ska göras om till ungdomslägenheter. Det är inga bostäder utan ateljéer. Ateljéerna är produktionslokaler för professionella konstnärer och inte hobbyverksamhet av diskutabel konstnärlig kvalitet. Är det Karin Mamma Andersson ni tänker på eller någon annan känd samtidskonstnär?

I er budgetreservation under rubriken Stadsbyggnadsnämnden går att läsa följande rader: ”Stockholm är en unik skärgårdsstad med stora kulturella värden, stadens arkitektoniska profil vid vatten är världsunik och det är viktigt att den bevaras för kommande generationer. Stockholms charm och siluett lockar också hundratusentals besökare varje år vilket belyser vikten av att värna våra unika kulturbyggnader och kulturmiljöer.”

Men det är ju inte sant att ni tycker så. I så fall skulle Sverigedemokraterna inte komma med ett sådant här förslag. Malongen, Dihlströmska och Tegen är blåklassade hus, ungefär som husen i Gamla stan och Kungliga slottet. Varför föreslår ni inte ungdomslägenheter där?

Dessutom skriver samtliga remissinstanser att fastigheterna är historiskt värdefulla då de representerar det förindustriella Stockholm. Jag trodde i min enfald att det var precis sådant Sverigedemokraterna värnade. Jag har dock förstått att om ni menade vad ni skrev i ert budgetförslag skulle ni inte heller gå på sökande i ärendet om att låta ett skrymmande kajakförråd skymma sikten över just den arkitektoniska profil vid vatten som ni tydligen anser vara världsunik. Eller för den delen gå på sökande gällande ändring av takkupor, balkonger och utbyggnader som förvanskar grön- och blåklassade hus.

Det är snarare er politik och inte konstnärerna som borde betecknas som hobbyverksamhet av diskutabel kvalitet!

Anförande nr 162

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag kanske ska vara tydligare: Vi vill ju att konstnärer ska kunna få hjälp. Men som Sara Stenudd nämner ska det vara erkända konstnärer som man ser.

Innan vi lämnade in den här motionen gjorde vi självklart en kontroll av de människor som får olika sorters stöd, helt enkelt för att se vad de har presterat de senaste 10–15 åren när det kommer till utställningar, vad deras alster har sålts för och så vidare. Det är väldigt skrämmande uppgifter, skulle jag vilja säga. Resultatet är häpnadsväckande.

Jag rekommenderar er alla att göra ett studiebesök till de här ateljéerna och ta del av vad det är som produceras för skattebetalarnas pengar.

Anförande nr 163

S a r a S t e n u d d (V): Nu är det ju inte så att de inte betalar någon hyra. De betalar 7 000 kronor i hyra, och de flesta av dem har stått i kö i över 30 år för att få tillgång till en sådan här ateljé. Även om deras produktionsnivå inte är speciellt hög skulle jag nog akta mig väldigt noga för att säga att det handlar om alster av tvivelaktig kvalitet.

Anförande nr 164

Borgarrådet N a d d e b o (C): Ordförande! Man häpnar verkligen över den här motionen och över alla de fel som smyger sig in. Man vet helt enkelt inte riktigt var man ska börja när man ska bemöta en sådan här motion.

Det talades precis om att man ska göra studiebesök. Jag undrar verkligen om motionären har varit på studiebesök, för den här motionen innehåller ingen realism. Jag var på Dohlströmska i förra veckan, tror jag. Ibland går dagarna väldigt fort. Glasbruket kallas huset också. Där träffade jag en hel del av de konstnärer som var verksamma i huset, och jag kan tala om att många av dem hade mycket offentlig konst både i tunnelbanan och på andra ställen. Nog produceras det en hel del konst i våra hus som också kommer oss till del.

Att tro att man skulle kunna göra bostäder i de här fastigheterna är långt ifrån verkligheten. Framför allt skulle det bli extremt dyra bostäder och inga ungdomslägenheter över huvud taget, kan jag tala om för er.

Det här förslaget dyker upp i en tid när vi har enormt stor brist på ateljéer, och det kan bara tyda på en enorm okunnighet. Vi har som sagt en ambition att tillskapa 200 nya ateljéer till 2020, och skulle man göra om de här husen skulle man också dra bort uppåt 100 ateljéer, så det är verkligen ett förslag som inte har någonting med verkligheten att göra.

Det jag skulle vilja sätta fingret på och som kryper fram i den här motionen är ju Sverigedemokraternas kultursyn. Den ska man vara väldigt orolig för. I vårt grönbå

styre är vi väldigt noga med armlängds avstånd, det vill säga, politiker ska inte gå in och bedöma kulturen och konstens kvalitet. Det vill Sverigedemokraterna göra, och det finns många exempel på vad deras kultursyn skulle kunna leda till.

Jag är alltså väldigt tydlig med att vi inte ska gå åt det hållet. Vi ska hålla armlängds avstånd, och vi ska se till att skapa förutsättningar för konstnärer att kunna verka i Stockholm. Det produceras som sagt var väldigt mycket konst i våra hus hos våra konstnärer som verkligen kommer oss till del. Vill man dra undan mattan för detta på det sätt som Sverigedemokraterna gör är man inte verklighetsförankrad.

Anförande nr 165

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Den här motionen har två delar. För det första försöker den påskina att nu ska minsann ungdomar kunna ta över och få bostäder i de här attraktiva delarna, för de där konstnärerna kan ju hålla till någon annanstans eller så kan man rentav köra ut dem. De behöver ju inte hålla på med det de gör.

Bara upplysningsvis är det en mycket lång process att ändra en verksamhet i ett hus till en annan verksamhet. Det där regleras i plan- och bygglagen. Vare sig vi vill eller inte är det på det sättet, och från Liberalernas utgångspunkt ser vi att det är just de blåklassade husen som är allra viktigast att värna här i staden.

Den andra delen av motionen är klassisk högerpopulism, där man på ett mycket slarvigt sätt säger att konstnärer inte är så mycket att ha. De kan ifrågasättas, och deras alster är av tvivelaktig kvalitet och natur. Att recensera och reglera vad kulturen ska göra för någonting är ju någonting som totalitära regimer sysslar med och så långt från den liberala ideologin som man kan komma.

Jag tycker inte att all konst är vacker, och jag tycker inte att all konst är sådant som jag vill köpa eller ha på väggen hemma eller se i tunnelbanan. Men det är inte intressant hur jag som politiker ser på det. Som privatperson kan jag tycka allt möjligt, men som politiker har jag en skyldighet att upprätthålla en av förutsättningarna för en utvecklande liberal demokrati, och det är konst och kultur.

Egentligen borde man inte förvånas, men det är så tydligt att det finns så stora skillnader mellan Sverigedemokraternas och andras syn på och kunskap om hur man får fram bostäder, liksom synen på kultur- och kulturarbetare. Det är ju fullt förståeligt att ingen håller med om en sådan här motion, för det är så långt ifrån både verkligheten och de demokratiska spelreglerna som man kan tänka sig. Däremot har ni har all rätt att väcka motionen och föra diskussionen. Det är en annan sak.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 166

T o r u n B o u c h e r (V): Jag kan inte låta bli att gå upp och instämna i att det inte finns någon som håller med om den här motionen. Jag kände bara att jag var

tvungen att gå upp och säga att det är jätteroligt att Dennis Wedin, Jonas Naddebo, Björn Ljung och jag är så överens i den här frågan. Det är så skönt att höra att vi allihop vill bevara de här blåklassade husen så mycket som det går och att vi allihop verkligen ser behovet av ateljéer i Stockholms stad. Det var allt.

§ 32 Anslutning till Allmännyttans klimatinitiativ

Anförande nr 167

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Om jag tolkar ordföranden rätt skulle det här vara det sista ärendet som behandlas under detta fullmäktige inför sommaren, och då känns det väl alldeles strålande att vi får vara överens om ärendet i sig.

Det här handlar om allmännyttans klimatinitiativ, som är ett gemensamt uppdrag inom allmännyttan med syftet att minska utsläppen av växthusgaser genom ambitiösa mål, samverkan och aktivt erfarenhetsutbyte. Tanken är att tillvarata allmännyttans gemensamma kraft i egenskap av stora beställare som kan ställa krav och driva på klimatomläggningen.

Som framgår av svaret har stadens tre stora bostadsbolag anslutit sig till det här klimatinitiativet, som ligger helt i linje med den grönbå majoritetens högt uppsatta mål för klimatarbetet i staden.

Jag tänkte säga mer, men jag nöjer mig där och tackar för motionen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 168

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Dra på trissor – Dennis Wedin och Clara Lindblom är överens! Det sker inte varje dag. Jag vill bara förtydliga några saker. Det här skrevs alltså innan man anslöt sig; det hade varit lite konstigt annars.

En sak som jag väldigt ofta tänkte på när jag var ordförande för Micasa Fastigheter AB är att vi har fyra allmännyttor i Stockholm och inte tre. Vi glömmer hela tiden Micasa trots att Micasa är ett av landets tio största bostadsbolag. Jag förutsätter att Micasa kommer att ansluta sig till det här initiativet, om så ännu inte har skett, och jag förutsätter också att andra stora fastighetsägare inom staden gör det, till exempel Sisab och fastighetsnämnden, som ju inte är allmännyttor men likväl bör kunna arbeta precis likadant som övriga bostadsbolag.

Det viktigaste med det här är liksom inte att man bara ansluter sig utan att det också blir handling. Då vill jag nämna tre områden som jag tror är väldigt viktiga att fokusera på framöver. Först och främst handlar det om att kapa energitoppar, vilket inte minst är relevant med tanke på den kapacitetsbrist som vi ser i elnätet. Där har vi pilotprojekt och samarbeten mellan vissa allmännyttiga bolag och Stockholms Exergi. Det här måste fortsätta och fördjupas också för att man ska slippa koppla på reservoljepannor och så vidare.

Det andra är att jag också har lagt en motion om att vi borde investera i vindkraft. Vi har stora allmännyttiga bostadsbolag som bör kunna gå ihop, precis som man har gjort i Sigtuna till exempel, bland annat just för att vindkraft faktiskt har tio gånger så stark effekt som solpaneler.

Det tredje är att vi tittar alldeles för lite på själva byggprocessen. Jag vet inte om det stämmer exakt, men ungefär 50 procent av en fastighets energiförbrukning är under själva produktionstiden. Det här är en sådan sak som jag tror att Emilia har motionerat om och som handlar om en masshanteringsstrategi, det vill säga hur hanterar vi massorna under produktion av nya bostäder, hur samordnar man logistiska lösningar och så vidare just för att minska transporterna och utsläppen från fossila bränslen.

Det här är alltså jättebra, men Dennis Wedin kan väl ändå ta ett snack med Joakim Larsson och se till att även Micasa ansluter sig. Titta även på Sisab och fastighetsnämnden, för de bör kunna arbeta på precis samma sätt.

Anförande nr 169

O r d f ö r a n d e n : Då var dagens beslutsärenden avklarade. Jag vill tacka för den här terminen, för gott samarbete och för goda debatter. Jag hoppas att vi får en trevlig kväll tillsammans och att vi samlar krafter i sommar så att vi kan ta nya tag igen i höst.